

TASEKIRJA

1.1.–31.12.2016

Tilinpäätös 2016

Hallituksen toimintakertomus	4
Konsernin keskeiset tunnusluvut	20
Tunnuslukujen laskentakaavat	28
Osakeomistuksen jakautuminen	30
Konsernitilinpäätös (IFRS)	
Konsernin tuloslaskelma	35
Konsernitase	37
Konsernin rahavirtalaskelma	39
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	41
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	
Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet	43
Liite 2. Segmentti-informaatio	56
Liite 3. Yrityshankinnat ja myydyt omaisuuserät	65
Liite 4. Liiketoiminnan muut tuotot ja muut liikekulut	69
Liite 5. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	71
Liite 6. Henkilöstökulut, johdon palkat ja henkilöstön määrä	72
Liite 7. Rahoitustuotot ja -kulut	73
Liite 8. Tuloverot	75
Liite 9. Muut laajan tuloksen erät	76
Liite 10. Osakekohtainen tulos	77
Liite 11. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	78
Liite 12. Aineettomat hyödykkeet	80
Liite 13. Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista	84
Liite 14. Pitkäaikaiset saamiset	86
Liite 15. Rahoitusleasingosaamiset	87
Liite 16. Laskennalliset verot	88
Liite 17. Eläkesaamiset	90
Liite 18. Vaihto-omaisuus	97
Liite 19. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	98
Liite 20. Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat	99
Liite 21. Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja niihin liittyvät velat	100
Liite 22. Oma pääoma	101
Liite 23. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin	104
Liite 24. Rahoitusleasingvelat	108
Liite 25. Varaukset	109
Liite 26. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset korottomat velat	110

Liite 27. Yhteiset toiminnot	111
Liite 28. Vastuusitoumukset	112
Liite 29. Muut vuokrasopimukset	113
Liite 30. Osakeperusteiset maksut	114
Liite 31. Rahavirtalaskelmaan liittyvät liitetiedot	117
Liite 32. Rahoitusriskien hallinta	119
Liite 33. Lähipiiritapahtumat	133
Liite 34. Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit	137
Liite 35. Muut liitetiedot	138
Liite 36. Konsernirakenne	139
Liite 37. Tytäryhtiöt, pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät sijoitukset ja suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt 31.12.2016	141

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Emoyhtiön tuloslaskelma	146
Emoyhtiön tase	147
Emoyhtiön rahavirtalaskelma	150
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	
Liite 1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	152
Liite 2.-11.	154
Liite 12.-14.	159
Liite 15.	164
Liite 16.	166
Liite 17.-20.	168
Liite 21.	170
Liite 22.-23.	174
Allekirjoitukset	175

Hallituksen toimintakertomus

Taloudellinen kehitys

Liikevaihto ja tulos 2016

Konsernin liikevaihto oli 10 180 milj. euroa, mikä on 17,3 % enemmän kuin edellisenä vuonna (8 679 milj. euroa). Liikevaihdon kasvu ilman yritysostoja ja -myyntejä paikallisissa valuutoissa oli 1,6 %. Suomen Lähikauppa Oy on yhdistelty Kesko-konserniin 12.4.2016 alkaen, Onninen-konserni 1.6.2016 alkaen ja Oy Autocarrera Ab 1.12.2016 alkaen. Päivittäistavarakaupan Venäjän liiketoiminta sisältyy lukuihin 30.11.2016 asti ja Anttila sisältyi vertailuvuoden lukuihin 16.3.2015 asti.

Päivittäistavarakaupassa liikevaihdon kasvuun, 12,0 %,

vaikutti merkittävästi Suomen Lähikaupan hankinta. Liikevaihto laski 0,2 % paikallisissa valuutoissa ilman Suomen Lähikauppaa ja Venäjän liiketoimintaa. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa liikevaihto kasvoi 26,2 % ja paikallisissa valuutoissa ilman Onnista ja Anttilaa 2,1 %. Autokaupassa liikevaihto kasvoi selvästi, 13,5 % ja ilman AutoCarreran hankintaa 13,0 %. Konsernin liikevaihto kasvoi Suomessa 15,3 % ja ilman yritysostoja ja -myyntejä 1,1 %. Muissa maissa liikevaihto kasvoi 26,0 % ja paikallisissa valuutoissa ilman yritysostoja ja -myyntejä 3,9 %. Kansainvälisen toiminnan osuus konsernin liikevaihdosta oli 20,3 % (18,9 %).

1-12/2016	Liikevaihto Milj. €	Kehitys, %	Kehitys paikallisessa valuutassa ilman yritysostoja ja - myyntejä, %	Liikevoitto* Milj. €	Muutos Milj. €
Päivittäistavarakauppa	5 236	+12,0	-0,2	175,9	-1,5
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	4 100	+26,2	+2,1	97,9	+34,4
Autokauppa	849	+13,5	+13,0	29,5	+3,4
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-5	(..)	(..)	-30,5	-7,7
Yhteensä	10 180	+17,3	+1,6	272,9	+28,5

* vertailukelpoinen
(..) kehitys yli 100 %

Konsernin vertailukelpoinen liikevoitto oli 272,9 milj. euroa (244,5 milj. euroa). Päivittäistavarakaupassa kannattavuus oli hyvä. Vertailukelpoinen liikevoitto oli edellisen vuoden tasolla samalla kun liiketoimintaa uudistettiin voimakkaasti sekä toteutettiin Suomen Lähikaupan hankinta ja aloitettiin sen integraatio Keskon liiketoimintoihin. Päivittäistavarakaupan

osalta kesäkuussa 2015 toteutettu kiinteistöjärjestely heikensi vertailukelpoista liikevoittoa 6,5 milj. euroa. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa kannattavuutta paransi tilikauden aikana tehty Onnisen hankinta ja Intersport Venäjän liiketoimintojen myynti, hyvä tuloskehitys rauta- ja sisustuskaupassa Liettuassa ja Ruotsissa sekä maatalous- ja konekaupassa ja

huonekalukaupassa sekä edellisenä vuonna toteutettu Anttilan divestointi. Autokaupassa kannattavuus parani edelleen hyvän myynnin kehityksen ansiosta.

Kesäkuussa 2015 toteutetun kiinteistöjärjestelyn vaikutus konsernin vertailukelpoiseen liikevoittoon oli päivittäistavarakaupassa sekä rakentamisen ja talotekniikan kaupassa yhteensä -8,4 milj. euroa.

Liikevoitto oli 146,8 milj. euroa (194,6 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli yhteensä -126,2 milj. euroa (-49,9 milj. euroa). Merkittävimmät vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat Venäjän päivittäistavarakaupan myyntitappio 69,2 milj. euroa,

arvonalentumiset 30,0 milj. euroa, Suomen Lähikaupan ketjujen konvertointiin liittyvät kulut 11,4 milj. euroa ja rakennejärjestelyihin sisältyvät yritysostojen varainsiirtoverot 6,9 milj. euroa. Rauta- ja sisustuskaupan Venäjän kiinteistöjen toimintavaluutta muutettiin 31.12.2016 Venäjän kiinteistömarkkinan muutoksesta johtuen eurosta ruplaksi ja tästä johtuen kiinteistöihin kohdistettiin 15 milj. euron arvonalentumiskirjaus. Edellisenä vuonna liikevoiton vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyi Anttilan myyntitappio 130 milj. euroa sekä kiinteistöjen myyntivoittoja 101 milj. euroa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, milj. €	1-12/2016	1-12/2015
Vertailukelpoinen liikevoitto	272,9	244,5
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		
+myyntivoitot	+4,2	+101,2
-myyntitappiot	-71,0	-131,8
-arvonalentumiset	-30,0	-
+/-rakennejärjestelyt	-23,1	-19,3
+/-muut erät	-6,3	+0,0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-126,2	-49,9
Liikevoitto	146,8	194,6

Konsernin tulos ennen veroja oli 145,2 milj. euroa (188,0 milj. euroa). Konsernin tulos osaketta kohden oli 0,99 euroa (1,03 euroa). Konsernin oma pääoma osaketta kohden oli 20,44 euroa (21,82 euroa).

K-ryhmän (Keskon ja ketjukauppojen) vähittäis- ja yritysasiakasmyynti (alv 0 %) oli 12 463 milj. euroa ja se kasvoi 14,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. K-Plus-kanta-asiakasohjelmaan liittyi 73 218 uutta taloutta vuoden 2016 aikana. K-Plus-talouksien määrä oli joulukuun lopussa 2,3 miljoonaa ja K-Plus-kortinhaltijoita oli 3,6 miljoonaa.

Rahoitus

Liiketoiminnan rahavirta oli 170,2 milj. euroa (276,4 milj. euroa). Investointien rahavirta oli -501,1 milj. euroa (217,1 milj. euroa). Päivittäistavarakaupan Venäjän liiketoiminnan myynnin rahavirtavaikutus investointien rahavirrassa oli 167,0 milj. euroa.

Likvidejä varoja oli joulukuun lopussa 391 milj. euroa (887 milj. euroa). Korolliset velat olivat joulukuun lopussa 515 milj. euroa (439 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 123 milj. euroa (-448 milj. euroa). Omavaraisuusaste oli 48,6 % (54,7 %).

Konsernin nettorahoituskulut olivat 1,0 milj. euroa (7,1 milj. euroa).

Verot

Konsernin verot olivat 31,4 milj. euroa (70,7 milj. euroa). Efektiivinen veroaste oli 21,6 % (37,6 %).

Investoinnit

Konsernin investoinnit olivat yhteensä 743,1 milj. euroa (218,5 milj. euroa) eli 7,3 % (2,5 %) liikevaihdosta. Kauppapaikkainvestoinnit olivat 216,7 milj. euroa (166,7 milj. euroa), yritysostot 461,6 milj. euroa, it-investoinnit 29,3 milj. euroa (20,4 milj. euroa) ja muut investoinnit 35,5 milj. euroa (31,4 milj. euroa).

Segmentit

Toiminnan kausiluonteisuus

Konsernin liiketoimintojen luonteeseen liittyy kausivaihtelua. Raportoitavien segmenttien liikevaihto ja liikevoitto eivät kerry tasaisesti, vaan ne vaihtelevat vuosineljänneksittäin kunkin segmentin ominaispiirteiden mukaisesti. Vuosineljänneksistä

Henkilökunta

Kesko-konsernin henkilökuntamäärä oli kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna keskimäärin 22 476 (18 956) henkilöä. Kasvu aiheutui Suomen Lähikaupan ja Onnisen yritysostoista.

Vuoden lopussa henkilömäärä oli 27 656 (21 935), joista Suomessa työskenteli 14 845 (10 081) ja Suomen ulkopuolella 12 811 (11 854) henkilöä. Suomen Lähikaupan henkilömäärä oli 3 129, Onnisen 3 068 ja AutoCarreran 37.

toinen ja kolmas ovat liikevoittotasoltaan vahvimpia, kun taas ensimmäisen vuosineljänneksen merkitys koko vuoden tulokseen on vähäisin. Suomen Lähikaupan ja Onnisen yritysostot voimistavat kausivaihtelua eri vuosineljännesten välillä. Onnisen ja Suomen Lähikaupan liikevoittotasot ovat matalimmat ensimmäisellä vuosineljänneksellä.

Päivittäistavarakauppa

	1-12/2016	1-12/2015
Liikevaihto, milj. €	5 236	4 673
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	175,9	177,5
Vertailukelpoinen liikevoitto-%	3,4	3,8
Investoinnit, milj. €	238,1	128,9

Liikevaihto, milj. €	1-12/2016	Kehitys, %
Myynti K-ruokakaupoille	3 161	0,0
K-Citymarket, käyttötavara	588	+0,0
Suomen Lähikauppa	575	-
Kespro	804	+1,5
K-ruoka, Venäjä	105	-1,9
Muut ja eliminoinnit	4	-85,9
Yhteensä	5 236	+12,0

Päivittäistavarakaupan liikevaihto oli 5 236 milj. euroa (4 673 milj. euroa) liikevaihdon kasvun ollessa 12,0 %. Liikevaihdon kehitys ilman Suomen Lähikauppaa ja Venäjän liiketoimintaa oli -0,2 %. K-ruokakauppojen päivittäistavaramyynti Suomessa kasvoi 0,5 % (alv 0 %) (ilman Suomen Lähikauppaa) ja myynnin kasvu oli 12,1 % sisältäen Suomen Lähikaupan. Päivittäistavaramarkkinoilla Suomessa vähittäishintojen muutoksen arvioidaan olleen noin -0,6 % edelliseen vuoteen verrattuna (alv 0 %, Keskon oma arvio perustuen Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksiin) ja kokonaismarkkinoiden (alv 0 %) arvioidaan kasvaneen noin 1 % (Keskon oma arvio).

Suomen Lähikaupan osto toteutui 12.4.2016 ja Siwojen ja Valintatalojen muuttaminen K-Marketeiksi aloitettiin toukokuussa. Vuoden loppuun mennessä 223 Siwaa ja Valintataloa oli muutettu K-Marketeiksi. Samaan aikaan käynnistyi koko K-Market-ketjun uudistaminen. Yritysoston myötä Keskon lähikauppapalvelut paranevat merkittävästi ja yritysosto tarjoaa Keskolle merkittävät mittakaava- ja synergiaedut. Marraskuussa myytiin

Venäjän päivittäistavarakauppa, jonka kasvattaminen olisi edellyttänyt merkittäviä investointeja.

Päivittäistavarakaupan vertailukelpoinen liikevoitto oli 175,9 milj. euroa (177,5 milj. euroa). Vertailukelpoinen liikevoitto oli edellisen vuoden tasolla samalla kun liiketoimintaa uudistettiin voimakkaasti sekä toteutettiin Suomen Lähikaupan hankinta ja aloitettiin sen integraatio Keskon liiketoimintoihin. Kannattavuutta paransivat kustannussäästöt sekä Suomen Lähikaupan hankinnasta toteutuneet synergiahyödyt. Kesäkuussa 2015 toteutettu kiinteistöjärjestely heikensi vertailukelpoista liikevoittoa 6,5 milj. euroa. Päivittäistavarakaupan liikevoitto oli 93,0 milj. euroa (249,4 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat -82,9 milj. euroa (71,9 milj. euroa), joista merkittävimmät erät ovat Venäjän päivittäistavarakaupan myyntitappio 69,2 milj. euroa, sekä kulut, jotka liittyvät Siwojen ja Valintatalojen muuttamiseen K-Marketeiksi, 11,4 milj. euroa. Suomen Lähikaupan vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon oli -7,4 milj. euroa ja synergiahyödyt huomioiden -3,2 milj.

euroa.

Päivittäistavarakaupan investoinnit olivat 238,1 milj.

euroa (128,9 milj. euroa), josta kauppapaikkainvestoinnit olivat 159,6 milj. euroa (117,7 milj. euroa) ja yrityshankinnat 54,3 milj. euroa.

Rakentamisen ja talotekniikan kauppa

	1-12/2016	1-12/2015
Liikevaihto, milj. €	4 100	3 250
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	97,9	63,6
Vertailukelpoinen liikevoitto- %	2,4	2,0
Investoinnit, milj. €	451,7	55,3

Liikevaihto, milj. €	1-12/2016	Kehitys, %
Rauta- ja sisustuskauppa, Suomi	826	+4,1
K-rauta, Ruotsi	217	+3,6
Byggnakker, Norja	402	-3,8
K-Rauta, Venäjä	174	-9,5
Kesko Senukai, Baltia	486	+5,7
OMA, Valko-Venäjä	101	-12,7
Onninen	908	-
Maatalous- ja konekauppa	608	-1,1
Intersport, Suomi	178	+2,1
Indoor	187	+4,3
Muut	30	-70,9
Yhteensä	4 100	+26,2

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihto oli 4 100 milj. euroa (3 250 milj. euroa) ja se kasvoi 26,2 %. Liikevaihto paikallisissa valuutoissa ilman yritysostoja kasvoi 2,1 %.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihto Suomessa oli 2 142 milj. euroa (1 719 milj. euroa) ja se kasvoi 24,6 %. Liikevaihto kasvoi Suomessa ilman yritysostoja ja -myyntejä 0,5 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto oli 1 959 milj. euroa (1 530 milj. euroa) ja se

kasvoi 28,0 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto kasvoi paikallisissa valuutoissa ilman yritysostoja ja -myyntejä 3,9 %. Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevaihdosta 47,8 % (47,1 %) tuli ulkomaan toiminnoista.

Onnisen osto toteutui 1.6.2016. Onnisen liikevaihto oli kesä-joulukuussa 908 milj. euroa. Yritysosto nopeuttaa Keskon rakentamisen ja talotekniikan kaupan kansainvälisen kasvustrategian toteuttamista ja tarjoaa

merkittävää synergia potentiaalia.

Rauta- ja sisustuskaupan liikevaihto oli 2 196 milj. euroa (2 181 milj. euroa) ja se kasvoi 0,7 %. Paikallisissa valuutoissa liikevaihto kasvoi 3,7 %. Liikevaihto kasvoi paikallisissa valuutoissa Ruotsissa 4,7 %, Norjassa 0,6 % ja Venäjällä 0,3 %. Rauta- ja sisustuskaupassa kasvu vahvistui erityisesti yritysasiakaskaupassa. Rakentamisen ja talotekniikan kaupassa K-ryhmän rauta- ja sisustuskaupan markkinaosuuden arvioidaan vahvistuneen erityisesti Suomessa, Ruotsissa, Baltiassa ja Valko-Venäjällä. K-ryhmän rautakaupparavikkeiden myynti Suomessa kasvoi yhteensä 4,3 % ja kokonaismarkkinoiden (alv 0 %) arvioidaan kasvaneen noin 1,9 % (Keskon oma arvio).

Maatalous- ja konekaupan liikevaihto oli 608 milj. euroa (615 milj. euroa) ja se laski 1,1 % edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihto Suomessa oli 479 milj. euroa ja se laski 4,2 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto oli 129 milj. euroa ja se kasvoi 12,3 %. K-maatalousketjun vähittäismyynti Suomessa oli 424 milj. euroa ja se laski 3,1 %.

Vapaa-ajankaupan liikevaihto oli Suomessa 197 milj. euroa (193 milj. euroa) ja se kasvoi 2,0 %.

Huonekalukaupan liikevaihto oli 187 milj. euroa (179 milj. euroa) ja se kasvoi 4,3 %.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan vertailukelpoinen liikevoitto oli 97,9 milj. euroa (63,6 milj. euroa) ja se

kasvoi 34,4 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Kannattavuutta paransi tilikauden aikana tehty Onnisen hankinta ja Intersport Venäjän liiketoiminnasta luopuminen sekä hyvä tuloskehitys rauta- ja sisustuskaupassa Liettuassa ja Ruotsissa, maatalous- ja konekaupassa ja huonekalukaupassa. Vertailukauden tulokseen sisältyy maaliskuussa 2015 myydyin Anttilan liiketappio 12,7 milj. euroa. Onnisen vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon oli 18,2 milj. euroa, jota rasitti vaihto-omaisuuden käyvän arvon kohdistusten kuluriskit 5,1 milj. euroa.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan liikevoitto oli 60,8 milj. euroa (-57,2 milj. euroa). Merkittävimmät vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat Venäjän kiinteistöjen toimintavaluutan muutokseen liittyneet arvonalennukset 15,0 milj. euroa sekä yrityshankintoihin liittyneet varainsiirtoverot 5,8 milj. euroa. Edelliseen vuoteen sisältyy merkittävimminä vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä Anttilan myyntitappio 130 milj. euroa sekä kiinteistöjen myynneistä kirjatut myyntivoitot 28 milj. euroa.

Rakentamisen ja talotekniikan kaupan investoinnit olivat yhteensä 451,7 milj. euroa (55,3 milj. euroa), josta yritysostot olivat 380,1 milj. euroa ja kauppapaikkainvestoinnit 55,8 milj. euroa (40,8 milj. euroa). Yritysostoihin sisältyy Onnisen hankinta 364,1 milj. euroa sekä valkovenäläisen OMAN omistusosuuden kasvattaminen 10,0 milj. euroa.

Autokauppa

	1-12/2016	1-12/2015
Liikevaihto, milj. €	849	748
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	29,5	26,1
Vertailukelpoinen liikevoitto- %	3,5	3,5
Investoinnit, milj. €	41,4	16,0

Liikevaihto, milj. €	1-12/2016	Kehitys, %
VV-Auto	845	+13,0
AutoCarrera	4	-
Yhteensä	849	+13,5

Autokaupan liikevaihto oli 849 milj. euroa (748 milj. euroa) ja se kasvoi 13,5 %. Henkilö- ja pakettiautojen yhteenlaskettu ensirekisteröintien markkinakehitys oli 10,2 % (2,8 %). VV-Auton maahantuomien henkilö- ja pakettiautojen yhteenlaskettu markkinaosuus oli 18,8 % (19,1 %) ja Volkswagen oli vuonna 2016 eniten rekisteröity henkilöautomerkki.

1.12.2016 VV-Auto osti Oy Autocarrera Ab:n osakekannan, ja yrityskaupan myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti siirtyivät VV-Autolle. AutoCarreran liikevaihto oli joulukuussa 4,4 milj. euroa. Autokaupan liikevaihdon kasvu ilman AutoCarreran vaikutusta oli 13,0 %.

Autokaupassa kannattavuus parani edelleen hyvän myynnin kehityksen ansiosta. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 29,5 milj. euroa (26,1 milj. euroa). Liikevoitto oli 28,9 milj. euroa (26,1 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikutti Oy Autocarrera Ab:n hankintaan liittyvät kulut 0,6 milj. euroa. AutoCarreran vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon oli 0,0 milj. euroa, ja tulosta rasitti vaihto-omaisuuden käyvän arvon kohdistusten kulukirjaukset 0,1 milj. euroa.

Autokaupan investoinnit olivat 41,4 milj. euroa (16,0 milj. euroa).

Muutokset konsernin rakenteessa

Kesko toteutti syksyllä 2015 sopimansa järjestelyn Baltian rauta- ja sisustuskaupan keskittämisestä UAB Senuku Prekybos centrasiin (Senukai). Yhtiön nimi on muutettu Kesko Senukaiksi. Järjestelyssä Kesko myi kokonaan omistamiensa Viron ja Latvian K-Rautojen toiminnasta vastaavien yhtiöiden osakkeet tytäryhtiölleen Senukaille, josta Kesko omistaa enemmistön (Pörssitiedote 1.4.2016).

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ruokakesko Oy osti Suomen

Lähikauppa Oy:n koko osakekannan pääomasijoittaja Tritonilta (Pörssitiedote 12.4.2016). Suomen Lähikauppa Oy:n nimi vaihdettiin K-Market Oy:ksi elokuussa.

Kesko Oyj osti Onninen Oy:n koko osakekannan Onvest Oy:ltä. Kauppaan ei sisälly Onnisen teräsluokkiminta eikä Venäjän tytäryhtiö. (Pörssitiedote 1.6.2016)

Kesäkuussa konsernin omistusosuus konsernin valkovenäläisessä tytäryhtiössä OMAssa kasvoi 25 %:iin

(aiemmin 9 %).

Heinäkuussa Kesko Oyj luopui Venäjän Intersport-liiketoiminnasta.

Syyskuussa Kesko osti Onvest Oy:ltä Venäjän projektiliiketoiminnan.

Kesko Oyj:n kokonaan omistamat tytäryhtiöt Rautakesko Oy, Keslog Oy ja Musta Pörssi Oy sulautuivat 31.10.2016 Kesko Oyj:öön.

Marraskuussa Kesko-konserniin kuuluva Kesko Food Russia Holding Oy myi päivittäistavarakaupan liiketoimintansa Venäjällä ja toimintaan liittyvät kiinteistöyhtiöt Lenta Ltd:lle (Pörssitiedote 30.11.2016).

Joulukuussa Kesko Oyj:n tytäryhtiö VV-Auto Group Oy osti Oy Autocarrera Ab:n koko osakekannan. Kaupan myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti on siirtynyt VV-Autolle (Pörssitiedote 14.11.2016, 24.11.2016 ja 1.12.2016).

Osake, osakemarkkinat ja hallituksen valtuudet

Kesko Oyj:ssä oli joulukuun 2016 lopussa yhteensä 100 019 752 osaketta, joista 31 737 007 eli 31,7 % oli A-osakkeita ja 68 282 745 eli 68,3 % B-osakkeita. Kesko Oyj:n hallussa 31.12.2016 oli 746 109 omaa B-osaketta. Näiden omien osakkeiden osuus B-osakkeiden lukumäärästä oli 1,09 %, osakkeiden kokonaislukumäärästä 0,75 % ja yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamista äänistä 0,19 %. Kaikkien osakkeiden äänimäärä oli yhteensä 385 652 815 ääntä. Jokainen A-osake tuottaa kymmenen (10) ääntä ja jokainen B-osake yhden (1) äänen. Yhtiön hallussa olevilla omilla osakkeilla ei voi äänestää eikä niille makseta osinkoa. Kesko Oyj:n osakepääoma oli joulukuun 2016 lopussa 197 282 584 euroa.

Keskon A-osakkeen pörssikurssi Nasdaq Helsingissä oli vuoden 2015 lopussa 31,12 euroa ja joulukuun 2016 lopussa 43,85 euroa, missä oli kasvua 40,9 %. B-osakkeen kurssi oli vastaavasti vuoden 2015 lopussa 32,37 euroa ja joulukuun 2016 lopussa 47,48 euroa, missä oli kasvua 46,7 %. A-osakkeen ylin kurssi oli 44,54 euroa ja alin 28,98 euroa. B-osakkeen ylin kurssi oli 48,48 euroa ja alin 29,56 euroa. Nasdaq Helsingin yleisindeksi (OMX Helsinki) nousi vuoden aikana 3,6 % ja painotettu OMX Helsinki Cap -indeksi nousi 8,2 %. Vähittäiskauppa-toimialaindeksi nousi 40,6 %.

Joulukuun 2016 lopussa A-osakkeiden markkina-arvo oli 1 392 milj. euroa ja B-osakkeiden 3 207 milj. euroa, joka ei sisällä emoyhtiön hallussa olevia osakkeita. A- ja B-osakkeiden yhteinen markkina-arvo oli 4 598 milj. euroa ja se nousi vuoden 2015 lopusta 1 429 milj. euroa.

Nasdaq Helsingissä A-osakkeita vaihdettiin vuoden

2016 aikana 1,7 (2,4) milj. kpl, missä oli laskua 26,7 %. A-osakkeiden vaihtoarvo oli 65 milj. euroa. B-osakkeita vaihdettiin 51,6 (59,4) milj. kpl, missä oli laskua 13,2 %. B-osakkeiden vaihtoarvo oli 2 015 milj. euroa. Nasdaq Helsingin osuus vaihdetuista Keskon A- ja B-osakkeista vuoden 2016 aikana oli 55 %. Keskon osakkeilla on käyty kauppaa myös monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä. Merkittävimmät näistä olivat BATS Chi-X, 27 % vaihdosta, ja Turquoise, 16 % vaihdosta (lähde: Fidessa).

Hallituksella oli tilikauden aikana valtuutus päättää enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevan oman B-osakkeen luovuttamisesta. Hallitus päätti 3.2.2016 antaa kyseisen osakeantivaltuutuksen ja Keskon kolmivuotisen osakepalkkiojärjestelmän ansaintajakson 2015 ansaintakriteerien täyttymisen perusteella yhtiön hallussa olevia omia B-osakkeita ansaintajakson 2015 kohderyhmään kuuluneille. Tästä yhteensä 137 054 oman B-osakkeen luovuttamisesta on kerrottu pörssitiedotteella 17.3.2016 ja 2 670 oman B-osakkeen luovuttamisesta on kerrottu pörssitiedotteella 27.4.2016. Hallituksen vuosille 2014-2016 päättämän osakepalkkiojärjestelmän perusteella voidaan kolmen vuoden aikana antaa yhteensä enintään 600 000 yhtiön hallussa olevaa omaa B-osaketta ansaintakriteerien täyttymisen perusteella. Hallitus päättää erikseen kullekin ansaintajaksolle ansaintakriteerit ja kohderyhmän. Osakepalkkiojärjestelmästä on kerrottu pörssitiedotteessa 4.2.2014. Osakepalkkiojärjestelmien (osakepalkkiojärjestelmät vuosille 2011-2013 ja 2014-2016) ansaintakriteerien täyttymisen perusteella annetuista osakkeista yhtiölle on vuoden aikana palautunut yhteensä 8 256 osaketta

osakepalkkiojärjestelmien ehtojen mukaisesti. Tilikauden aikaisista palautumisista on kerrottu pörssitiedotteilla 17.3.2016, 31.3.2016, 27.4.2016, 30.5.2016 ja 15.11.2016.

Keskon varsinainen yhtiökokous 4.4.2016 valtuutti yhtiön hallituksen päättämään yhteensä enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevan oman B-osakkeen luovuttamisesta (Osakeantivaltuutus 2016). Valtuutus kumosi aikaisemman vastaavan sisältöisen osakeantivaltuutuksen. Valtuutuksen perusteella yhtiöllä olevat omat B-osakkeet voidaan antaa osakkeenomistajien merkittäviksi suunnattuna antina siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita siitä riippumatta, omistavatko he A- vai B-osakkeita. Osakkeita voidaan antaa myös osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla osakeannilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten osakkeiden käyttäminen yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, mahdollisten yrityskauppojen, investointien tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen rahoittamiseksi sekä yhtiön sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi. Yhtiön hallussa olevat omat B-osakkeet voidaan luovuttaa joko maksua vastaan tai maksutta. Osakeanti voi olla maksuton vain, jos siihen on yhtiön kannalta ja sen kaikkien osakkeenomistajien etu huomioon ottaen erityisen painava taloudellinen syy. Valtuutus sisältää myös hallituksen valtuuden päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista. Yhtiön omista osakkeista mahdollisesti maksettava määrä merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka.

Varsinainen yhtiökokous 4.4.2016 hyväksyi myös hallituksen ehdotuksen sen valtuuttamiseksi päättämään enintään 1 000 000 yhtiön oman B-osakkeen hankkimisesta (Omien osakkeiden hankkimisvaltuutus 2016). B-osakkeet hankitaan muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa yhtiön jakokelpoisella vapaalla omalla pääomalla B-osakkeiden hankintahetken

markkinahintaan Nasdaq Helsinki Oy:n ("Pörssi") järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Osakkeiden hankkiminen ja maksaminen tapahtuu Pörssin sääntöjen mukaisesti. Omien osakkeiden hankinta alentaa yhtiön jakokelpoisen vapaan oman pääoman määrää. B-osakkeet hankitaan käytettäväksi yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi, mahdollisten yrityskauppojen, investointien ja/tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen rahoittamiseksi sekä yhtiön sitouttamis- ja kannustinjärjestelmän toteuttamiseksi. Hallitus päättää muista omien B-osakkeiden hankkimiseen liittyvistä seikoista. Valtuutus on voimassa 30.9.2017 saakka.

Lisäksi hallituksella on osakeantivaltuutus, jonka mukaisesti hallituksella on valtuutus antaa enintään 20 000 000 uutta B-osaketta (Osakeantivaltuutus 2015). Valtuutus on voimassa 30.6.2018 saakka. Osakkeet voidaan antaa maksua vastaan osakkeenomistajien merkittäviksi suunnattuna antina siinä suhteessa kuin he ennestään omistavat yhtiön osakkeita siitä riippumatta, omistavatko he A- vai B-osakkeita, tai osakkeenomistajan etuoikeudesta poiketen suunnatulla annilla, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy, kuten osakkeiden käyttäminen yhtiön pääomarakenteen kehittämiseksi ja mahdollisten yrityskauppojen, investointien tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen rahoittamiseksi. Osakkeista maksettava määrä merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Valtuutus sisältää myös hallituksen valtuuden päättää osakkeiden merkintähinnasta, oikeuden antaa osakkeita myös muuta kuin rahavastiketta vastaan ja oikeuden päättää muista osakeanteihin liittyvistä seikoista.

Osakkeenomistajien määrä oli joulukuun 2016 lopussa 39 404. Se on 125 vähemmän kuin vuoden 2015 lopussa. Ulkomaisten osakkeenomistajien omistusosuus kaikista osakkeista oli joulukuun lopussa 32 %. Ulkomaisten osakkeenomistajien omistusosuus B-osakkeista oli joulukuun lopussa 46 %.

Liputusilmoitukset

Kesko Oyj ei saanut liputusilmoituksia katsauskaudella.

Tilikauden keskeisiä tapahtumia

Kesko Oyj:n hallituksen jäsen Tomi Korpisaari ilmoitti eroavansa yhtiön hallituksesta terveydellisistä syistä 1.3.2016 alkaen. Kaarina Ståhlberg nimitettiin Posti Group Oyj:n lakiasiaintohtajaksi ja laajennetun johtoryhmän jäseneksi 1.3.2016 alkaen, minkä seurauksena Ståhlberg ilmoitti eroavansa Kesko Oyj:n hallituksesta 1.3.2016 alkaen. (Pörssitiedote 5.2.2016 ja 15.2.2016)

Keskon syksyllä 2015 sopima järjestely Baltian rauta- ja sisustuskaupan keskittämiseksi UAB Senuku Prekybos centrasiin (Senukai) vietiin päätökseen. Yhtiön nimi on muutettu Kesko Senukaiksi. Järjestelyssä Kesko myi kokonaan omistamiensa Viron ja Latvian K-Rautojen toiminnasta vastaavien yhtiöiden osakkeet tytäryhtiölleen Senukaille, josta Kesko omistaa enemmistön. (Pörssitiedote 1.4.2016)

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ruokakeskon ja pääomasijoittaja Tritonin välillä sovittu kauppa Suomen Lähikaupan ostamisesta saatettiin päätökseen. Osakekauppana toteutetun yritysoston velaton kauppahinta oli 54 milj. euroa. Suomen Lähikaupan liikevaihto vuonna 2015 oli 935,7 milj. euroa, ja sillä oli noin 600 Siwaa ja Valintataloa ja noin 3 800 työntekijää. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) ilmoitti 11.4.2016 hyväksyvänsä yrityskaupan. Lupa sisältyy KKV:n asettamia ehtoja. KKV asetti kaupan ehdoksi veloitteen myydä 60 Suomen Lähikauppa Oy:n kauppaa kilpailijoille. Mikäli jonkin kaupan tai joidenkin kauppojen myynti ei ole mahdollista, raukeaa Ruokakesko Oy:lle asetettu myyntivelvoite. (Pörssitiedote 11.4.2016 ja 12.4.2016)

Kesko Oyj:n ja Onvest Oy:n välillä sovittu kauppa Onninen Oy:n koko osakekannan ostamisesta saatettiin päätökseen. Kauppaan ei sisälly Onnisen teräслиiketoiminta eikä Venäjän tytäryhtiö. Ostetun liiketoiminnan pro forma -liikevaihto vuonna 2015 oli 1 465 milj. euroa ja käyttökate 39 milj. euroa. Osakekauppana toteutetun yritysoston velaton kauppahinta oli 364 milj. euroa. (Pörssitiedote 12.1.2016, 20.4.2016 ja 1.6.2016)

Kauppatieteiden maisteri Johan Friman, 51, nimitettiin Keskon autokaupasta vastaavaksi johtajaksi ja VV-Auto Group Oy:n toimitusjohtajaksi. Hänestä tuli myös Keskon konsernijohtoryhmän jäsen. Johan Friman aloitti uudessa tehtävässään 1.1.2017 ja nykyinen toimialajohtaja Pekka Lahti siirtyy toimitusjohtajaksi mukaiselle eläkkeelle 1.4.2017 alkaen. (Pörssitiedote 21.9.2016)

Kesko-konserniin kuuluva Kesko Food Russia Holding Oy myi päivittäistavarakaupan liiketoimintansa Venäjällä Lenta Ltd:lle. Yrityskaupan kokonaiskauppahinta kauppahintaoikaisuineen oli noin 11,4 mrd ruplaa (arviolta noin 163 milj. euroa). (Pörssitiedote 30.11.2016)

Kesko Oyj:n tytäryhtiö VV-Auto Group Oy osti Oy Autocarrera Ab:n koko osakekannan. Kaupan myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti siirtyi VV-Autolle. Osakekauppana toteutetun yritysoston kauppahinta oli 27 milj. euroa. (Pörssitiedote 14.11.2016, 24.11.2016 ja 1.12.2016)

Tilikauden jälkeisiä tapahtumia

Välimiesoikeus hylkäsi Voimaosakeyhtiö SF:n kanteen Kestra Kiinteistöpalvelut Oy:tä vastaan koskien

Fennovoima-ydinvoimalahankkeen jatkorahoitusta. (Pörssitiedote 10.1.2017)

Varsinaisen yhtiökokouksen 2016 ja hallituksen järjestäytymiskokouksen päätöksiä

Kesko Oyj:n 4.4.2016 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti vuoden 2015 tilinpäätöksen ja

konsernitilinpäätöksen sekä myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Yhtiökokous

päättyi myös jakaa osinkoa hallituksen ehdotuksen mukaisesti 2,50 euroa osakkeelta eli yhteensä 248 195 187,50 euroa. Osingon maksupäivä oli 13.4.2016.

Yhtiökokous päätti pitää hallituksen jäsenten lukumäärän ennallaan seitsemässä jäsenessä. Varsinaisen yhtiökokouksen 13.4.2015 valitsemien hallituksen kunkin seitsemän (7) jäsenen, kauppias, yomerkonomi Esa Kiiskisen, kauppias, kauppatieteiden maisteri Tomi Korpisaaren, kauppias, eMBA Toni Pokelan, eMBA Mikael Aron, kauppatieteiden maisteri Matti Kyytsösen, kauppatieteiden maisteri Anu Nissisen ja oikeustieteen kandidaatti, LL.M. Kaarina Ståhlbergin Keskon yhtiöjärjestyksen mukainen toimikausi päättyy vuoden 2018 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Korpisaari ja Ståhlberg ovat eronneet yhtiön hallituksen jäsenyydestä 1.3.2016 alkaen. Yhtiökokous päätti valita heidän tilalleen vuonna 2018 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka diplomikauppias, kauppateknikko Matti Naumasan ja toimitusjohtaja, KTM Jannica Fagerholmin. Lisäksi yhtiökokous päätti pitää hallituksen jäsenten palkkiot ja kulujen korvauserusteet ennallaan.

Yhtiökokous valitsi yhtiön tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy:n päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Mikko Nieminen.

Yhtiökokous hyväksyi hallituksen ehdotuksen

Vastuullisuus

Kesko on paras kaupan alan yritys vuoden 2016 Maailman 100 vastuullisimman yrityksen Global 100 -listalla (The Global 100 Most Sustainable Corporations in the World). Keskon kokonaissijoitus listalla on viidestoista.

Kesko, Arla Suomi, HKScan Finland ja Unilever Finland perustivat helmikuussa suomalaisen soijasisäilytyksen yhteistyössä WWF Suomen kanssa. Sitoumuksen jäsenet sitoutuvat siihen, että vuoteen 2020 mennessä kaikki niiden omien tuotteiden tuotantoketjussa käytetty soija on vastuullisesti tuotettua, Round Table on Responsible Soy (RTRS)- tai ProTerra-sertifioitua soijaa.

Pirkan Tuottajalle kiitos -tuotesarja laajeni huhtikuun

osakeantivaltuutuksesta, jonka mukaisesti hallitus voi päättää yhteensä enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevan oman B-osakkeen luovuttamisesta (Osakeantivaltuutus 2016). Yhtiökokous hyväksyi myös hallituksen ehdotuksen omien osakkeiden hankkimisvaltuudesta, jonka mukaisesti hallitus voi päättää enintään 1 000 000 yhtiön oman B-osakkeen hankkimisesta (Omien osakkeiden hankkimisvaltuutus 2016).

Lisäksi yhtiökokous hyväksyi hallituksen ehdotuksen sen valtuuttamiseksi päättämään vuonna 2017 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka yhteensä enintään 300 000 euron suuruisista lahjoituksista yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin sekä päättämään lahjoitusten saajista, käyttötarkoituksista ja muista lahjoitusten ehdoista.

Varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen Kesko Oyj:n hallitus piti järjestäytymiskokouksen, jossa se valitsi tarkastusvaliokunnan puheenjohtajaksi KTM Jannica Fagerholmin, varapuheenjohtajaksi uudelleen eMBA Mikael Aron ja jäseneksi uudelleen KTM Matti Kyytsösen. Hallituksen palkitsemisvaliokuntaan valittiin uudelleen kauppaneuvos Esa Kiiskinen (pj), Mikael Aro (vpj) ja KTM Anu Nissinen.

Varsinaisen yhtiökokouksen ja hallituksen järjestäytymiskokouksen päätöksistä tiedotettiin tarkemmin pörssitiedotteilla 4.4.2016.

alussa lihatuotteista maitoihin. Tuotesarjan tuotteista maksetaan määrätty osuus suoraan suomalaisille tuottajille. K-ryhmän tavoitteena on Tuottajalle kiitos -toimintamallin kautta tukea suomalaisia tuottajia sadoilla tuhansilla euroilla vuonna 2016.

Kesprolle myönnettiin huhtikuussa MSC- ja ASC-jäljitettävyyssertifikaatti. Kespron kalan ja äyriäisten toimitusketjun kaikki vaiheet on auditoitu, ja Kespro sekä sen sertifioitujen asiakasravintolat voivat käyttää markkinoinnissaan MSC- ja ASC-ympäristömerkkejä.

Kesko ja lastenoikeusjärjestö Plan International Suomi jatkavat yhteistyötä Thaimaan kalateollisuuden vastuullisuuden ja siirtotyöläisten aseman

parantamiseksi. Osana hanketta jo 60 siirtotyöläisperheiden lasta on päässyt kouluun.

Keskon päivittäistavarakauppa ja Syöpäsäätiö solmivat sopimuksen Roosa nauha -kampanjan pääyhteistyökumppanuudesta toukokuussa. Tavoitteena on kymmenkertaistaa K-ruokakauppojen keräykseen lahjoitettavat tuotot.

Pirkka Street Basket -tapahtumia järjestettiin 16 paikkakunnalla Suomessa toukokuussa. Pirkka Street Basket 2016 on osa Suomen Koripalloliiton ja Keskon päivittäistavarakaupan Pikkusudet-hanketta, joka tähtää lasten liikunnan edistämiseen.

Kesko rakennutti Suomen suurimman kiinteistökohtaisen aurinkovoimalan K-citymarket Tammiston katolle Vantaalle touko-kesäkuussa. Voimalan huipputeho on 503 kWp ja voimala tuottaa sähköä kiinteistön omaan kulutukseen.

K-maatalouden koetila teki Itämeri-sitoumuksen Baltic Sea Action Groupin (BSAG) kanssa kesäkuussa. Koetilan sitoumus keskittyy maan kasvukunnon ja ravinteiden mittauskäytäntöjen ja -laitteiden kehittämiseen.

Kesko on tehnyt ihmisoikeuksiin liittyvän vaikutusarvioinnin YK:n Yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaisesti ja julkaisi ihmisoikeussitoumuksen nettisivuillaan syyskuussa.

K-ruokakaupoissa myydyistä Pirkka-sarjan Tuottajalle kiitos -tuotteista kertyi suomalaisille tuottajille hyvitetävää tukea noin 170 000 euroa tammi-syyskuussa. Tavoitteena on lisätä tuoteryhmään uusia tuotteita, mikäli sarjan tuotteiden myynninkehitys pysyy hyvänä.

K-ruokakaupat ja Kesko osallistuivat syyskuussa Kuluttajaliiton Hävikkiviikko-kampanjaan, jonka tavoitteena oli kannustaa ruokahävikin vähentämiseen ja ruuan arvostuksen lisäämiseen.

K-ruokakaupat osallistuvat syys-lokakuussa Roosa

nauha -kampanjaan, jolla kerätään varoja suomalaiseen rintasyöpätutkimukseen ja syöpäneuvonnan edistämiseen. Tavoitteena on kymmenkertaistaa K-ruokakauppojen Roosa nauha -keräykseen lahjoitettavat tuotot.

K-rauta on kumppanina urbaaneille kodin kunnostajille suunnatussa työvälaineiden Liiteri-vuokrauspalvelukokeilussa, joka käynnistyi syyskuussa Helsingin Teurastamolla.

Kesko sai CDP:n Climate Change Disclosure -kyselyssä arvosanan A-.

Kesko on mukana kaupan alan energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmassa vuosille 2017–2025. Sopimuksen mukaisesti Kesko sitoutuu vähentämään energiankulutustaan erilaisin säästötoimenpitein 7,5 %. Sopimuksen piirissä ovat kaikki K-ryhmään kuuluvat kauppaketjut.

K-ryhmä on sitoutunut EU:n tavoitteeseen, että vuoteen 2025 mennessä muovikasseja kulutetaan vuosittain korkeintaan 40 kassia/asukas. Tavoitteeseen pyritään erilaisin toimenpitein kuten muovikassien maksullisuudella ja vaihtoehtoisilla kassiratkaisuilla.

Keskon päivitetty toimintaohjeisto, K Code of Conduct, linjaa yhteiset suuntaviivat kaikkien keskolaisten ja yhteistyökumppanien työlle.

Kesko on sitoutunut tukemaan toiminnassaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals, SDGs). Marraskuussa julkaistulla YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Kesko -sivustolla kerrotaan, miten YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitetta edistetään käytännössä.

K-ryhmä on aloittanut joulukuussa seitsemän uuden K-ruokakaupan katolle tulevan aurinkovoimalan rakentamisen. Kesään 2017 mennessä K-ruokakauppojen yhteydessä toimii jo 15 aurinkovoimalaa. Uusien investointien myötä K-ryhmästä tulee Suomen suurin aurinkosähkön tuottaja ja käyttäjä.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyt tiedot

Konsernin henkilöstöä koskevat tiedot on esitetty liitetiedossa 6.

Lähipiiritapahtumat on esitetty liitetiedossa 33.

Riskienhallinta

Kesko-konsernin riskienhallintaa ohjaa Keskon hallituksen hyväksymä riskienhallintapolitiikka. Poliitikassa määritellään Kesko-konsernin riskienhallinnan päämäärät ja periaatteet, organisointi ja vastuut sekä toimintatavat. Rahoitusriskien hallinnassa noudatetaan Keskon hallituksen vahvistamaa konsernin rahoituspolitiikkaa. Vastuu riskienhallinnan toteuttamisesta on liiketoiminnan ja yhteisten toimintojen johdolla. Kesko-konsernissa riskejä arvioidaan ja hallitaan liiketoimintalähtöisesti ja kokonaisvaltaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että keskeisiä riskejä tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan, seurataan ja raportoidaan järjestelmällisesti osana liiketoimintaa konserni-, toimiala- ja toimintotasoilla kaikissa toimintamaissa.

Kesko-konsernin riskejä käsitellään Keskon hallituksen tarkastusvaliokunnassa vuosineljänneksittäin osavuosikatsausten, puolivuositarkastuksen ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja raportoi riskienhallinnasta hallitukselle osana tarkastusvaliokuntaraportointia. Merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä hallitus raportoi markkinoille toimintakertomuksessa ja olennaisista muutoksista niihin osavuositarkastuksissa ja puolivuositarkastuksissa.

Seuraavassa on kuvattu merkittäviksi arvioituja riskejä ja epävarmuustekijöitä.

Merkittäviä riskejä ja epävarmuustekijöitä

Ostovoiman ja kaupan alan kysynnän kehitys erityisesti Suomessa

Suomen talouden epävarmat näkymät, julkisen sektorin velkaantumisen aiheuttamat verojen ja julkisten maksujen korotukset sekä korkea työttömyys heikentävät ostovoimaa ja kuluttajien luottamusta sekä voivat aiheuttaa pitkäkestoisen laskun kysynnän tasossa. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia erityisesti Keskon kotimaan rakentamisen ja talotekniikan kaupassa sekä autokaupassa.

Hintatason lasku ja hintakilpailun kiristyminen Suomen päivittäistavarakaupassa

Ruuan hintataso on laskenut Suomessa edelleen vuoden 2016 aikana. Kuluttajien ostovoiman heikennyttä viime vuosina kilpailu on kiristynyt ja kaupat ovat laskeneet hintojaan markkinaosuuksien kasvattamiseksi. Hintatason lasku ja kiristynyt hintakilpailu voivat heikentää Keskon päivittäistavarakaupan ja kauppiaiden kannattavuutta.

Päivittäistavarakaupan lähimarkkinastrategia

Kesko osti vuonna 2016 Suomen Lähikaupan osana lähimarkkinastrategian toteutusta. Suomen Lähikaupan liiketoimintojen integraatio Keskon liiketoimintoihin, Siwa ja Valintatalo-kauppojen konversio K-Marketeiksi sekä kauppojen liiketoimintamallin muutos kauppiasliiketoimintamalliin ovat merkittäviä muutoshankkeita, joiden tavoitteiden saavuttamiseen sisältyy toiminnallisia ja taloudellisia riskejä.

Rakentamisen ja talotekniikan yritysjärjestelyt

Onninen yritysoston integraatio Keskon liiketoimintoihin ja Kesko Senukain liiketoiminnan yhdistäminen Baltiassa ovat vaativia ja pitkäkestoisia hankkeita. Liiketoimintojen integraatioon ja yhtenäisten toimintamallien luomiseen liittyy riskejä, jotka voivat vaikeuttaa järjestelyille asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Digitaalisuuden aiheuttama voimakas muutos kaupan alalla

Vähittäiskaupan murroksessa liiketoimintatavoitteiden saavuttaminen edellyttää aktiivisuutta ja vahvaa osaamista asiakkaita kiinnostavien digitaalisten palveluiden ja verkkokauppojen kehittämisessä, monikanavaisuuden hyödyntämistä sekä näitä tukevaa asiakaskommunikaatiota. Riski on, että osa perinteisistä kivijalkakaupoista muuttuu kannattamattomaksi ja verkkokaupan sekä digitaalisten palveluiden kehityshankkeet etenevät kilpailijoita hitaammin. Kilpailua voivat lisäksi kiristää uusilla liiketoimintamalleilla kaupan arvoketjuun tulevat yritykset.

Ihmisten osaaminen ja työssä jaksaminen

Strategioiden toteuttaminen ja tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä. Riskinä on, ettei kaupan ala houkuttele parhaita osaajia. Meneillään olevat yrityskaupat sekä muut merkittävät liiketoiminta- ja kehityshankkeet sekä kasvanut erikoisosaamisen tarve lisäävät avainhenkilöriskiä ja riippuvuutta yksittäisten henkilöiden osaamisesta.

Tavarantoimittajat ja jakelukanavat

Yksittäisistä päämiehistä ja tavarantoimittajista voimakkaasti riippuvaisilla toimialoilla, kuten autokaupassa, voivat omistusjärjestelyt, päämiehen tai tavarantoimittajan strategiamuutokset sekä muutokset tuotevalikoimissa, tuotteiden hinnoittelussa ja jakelukanavaratkaisuissa merkitä kilpailukyvyn heikkenemistä, myynnin vähenemistä tai liiketoiminnan menetystä.

Tuotteiden turvallisuus ja vastuullinen hankintakanava

Mikäli tuoteturvallisuuden valvonta epäonnistuu tai toimitusketjun laadun varmistus pettää, voi seurauksena olla taloudellisia tappioita, asiakkaiden luottamuksen sekä maineen menettäminen tai pahimmassa tapauksessa asiakkaiden terveyden vaarantuminen.

Kauppapaikat ja kiinteistöt

Liiketoiminnan kasvun ja kannattavuuden kannalta hyvät kauppapaikat ovat keskeinen kilpailutekijä. Kauppapaikkojen hankintaa voivat hidastaa

kaavoittamis- ja lupamenettelyt sekä tonttien saatavuus ja hinta. Kiinteistöihin sitoutuu huomattavia pääomia tai vuokravastuita vuosiksi. Markkinatilanteen muuttuessa, liiketoiminnan uudelleenjärjestelyissä, verkkokaupan merkityksen kasvaessa tai ketjukonseptin toimimattomuuden takia riskinä on, että kauppapaikka tai kiinteistö muuttuu kannattamattomaksi ja toiminta päättyy pitkäaikaisten vastuiden säilyessä.

Liiketoiminnan keskeytyminen ja tietojärjestelmähäiriöt

Kaupan alalle on ominaista toimitusketjun monimutkaistuminen, pidentyminen sekä kasvanut riippuvuus tietojärjestelmästä, tietoliikenteestä ja ulkoisista palveluntoimittajista. Häiriöitä voi aiheuttaa mm. laiterikot, ohjelmistovirheet tai ulkopuoliset kyberuhat. Pitkäkestoiset toimintahäiriöt tietojärjestelmissä, maksuliikenteessä tai muualla toimitusketjussa voivat aiheuttaa merkittäviä myynnin menetyksiä ja asiakastyytyväisyyden heikkenemistä.

Vastuulliset toimintatavat ja maineen hallinta

Vastuullisuusnäkökulmien, kuten tuotteiden hankintaketjun vastuullisuuden varmistamisen, työntekijöiden oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun sekä ympäristönsuojelun, merkitys asiakkaille on entistä korostuneempi. Mahdolliset epäonnistumiset vastuullisuuden toteuttamisessa aiheuttaisivat Keskolle kielteistä julkisuutta ja voivat aiheuttaa toiminnallisia ja taloudellisia vahinkoja.

Lakien ja sopimusten noudattaminen

Lakien ja sopimusten noudattaminen on tärkeä osa Keskon vastuullisuutta. Niiden noudattamatta jättämisestä voi seurata sakkoja, vahingonkorvauksia ja muita taloudellisia menetyksiä sekä luottamuksen ja maineen menetystä.

Raportointi markkinoille

Keskon tavoite on tuottaa ja julkistaa luotettavaa tietoa oikea-aikaisesti. Mikäli Keskon julkistama tieto osoittautuisi virheelliseksi tai tiedottaminen ei muutoin täyttäisi säännöksiä, seurauksena voi olla sijoittajien ja muiden sidosryhmien luottamuksen menettäminen ja mahdolliset sanktiot. Taloudellisen tiedon oikeellisuudelle tuo haasteita merkittävät yritysjärjestelyt sekä tiedottamisaikataulujen kireys ja riippuvuus tietojärjestelmästä.

Vahinkoriskit

Onnettomuuksista, luonnonilmiöistä ja epidemioista voi aiheutua merkittäviä vahinkoja ihmisille, omaisuudelle tai liiketoiminnalle. Lisäksi vahinkoriskit saattavat aiheuttaa liiketoiminnan keskeytyksiä, joita ei pystytä ennalta ehkäisemään. Riskinä on myös, että vakuutukset eivät kata kaikkia yllättäviä onnettomuuksia ja vahinkoja tai niiden vakuuttaminen ei ole kannattavaa.

Tulevaisuuden näkymät

Kesko-konsernin tulevaisuuden näkymiä arvioidaan liikevaihdon ja vertailukelpoisen liikevoiton osalta katsauskautta seuraavalta 12 kuukauden ajanjaksolta (1/2017-12/2017) verrattuna katsauskauden päättymistä edeltävään 12 kuukauteen (1/2016-12/2016).

Yleinen taloustilanne ja kulutuskysynnän ennakoitu kehitys vaihtelevat Keskon eri toimintamaissa. Suomessa kaupan alan ennakoidaan kasvavan hieman. Suomen päivittäistavarakaupassa kilpailun ennakoidaan jatkuvan kireänä. Suomen rakentamisen ja

Voitonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat ovat 1 006 169 969,92 euroa, joista tilikauden voitto on 147 927 559,98 euroa.

Hallitus ehdottaa 3.4.2017 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan osingonjakohetkellä yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oleville osakkeille 2,00 euroa osaketta kohden.

Rikollisuus ja väärinkäytökset

Yhä suurempi osa rikoksista tehdään tietoverkon välityksellä ja rikollisuus on muuttunut kansainvälisemmäksi ja ammattimaisemmaksi. Epäonnistuminen erityisesti maksutapahtumien ja henkilötietojen suojaamisessa voi aiheuttaa menetyksiä, vahingonkorvausvaatimuksia ja maineen vaarantumisen.

talotekniikan kaupassa markkinoiden ennakoidaan hieman parantuvan. Ruotsissa ja Norjassa markkinoiden ennakoidaan kasvavan, mutta kasvuvauhdin jonkin verran hidastuvan. Venäjän markkinakehityksen ennakoidaan pysyvän vaatimattomana. Baltian maissa markkinoiden ennakoidaan kasvavan.

Kesko-konsernin liikevaihdon ennakoidaan vuoden 2017 aikana ylittävän edellisen vuoden tason. Vertailukelpoisen liikevoiton ennakoidaan vuonna 2017 ylittävän vuoden 2016 tason.

Osingonmaksun täsmäytyspäivänä yhtiön hallussa oleville omille osakkeille ei makseta osinkoa.

Voitonjakoehdotuksen tekopäivänä 1.2.2017 yhtiön ulkopuolisessa omistuksessa oli 99 273 643 osaketta, jota vastaava osingon kokonaismäärä on 198 547 286,00 euroa.

Varsinainen yhtiökokous

Hallitus päätti kutsua koolle varsinaisen yhtiökokouksen 3.4.2017 klo 13.00 alkaen Helsingin Messukeskukseen.

Kesko Oyj julkistaa yhtiökokoukseen myöhempänä ajankohtana.

Konsernin keskeiset tunnusluvut

		2012	2013	2014	2015	2016
Tuloslaskelma						
Liikevaihto	Milj. €	9 686	9 315	9 071	8 679	10 180
Liikevaihdon muutos	%	2,4	-3,8	-2,6	-4,3	17,3
Vertailukelpoinen liikevoitto	Milj. €	230,0	238,8	232,6	244,5	272,9
Vertailukelpoinen liikevoitto liikevaihdosta	%	2,4	2,6	2,6	2,8	2,7
Tilikauden tulos (sis. määräysvallattomien omistajien osuuden)	Milj. €	136	185	108	117	114
Tilikauden tulos liikevaihdosta	%	1,4	2,0	1,2	1,4	1,1
Kannattavuus						
Oman pääoman tuotto	%	6,0	8,0	4,7	5,2	5,2
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto	%	6,9	7,7	7,6	8,2	9,8
Sidotun pääoman tuotto	%	8,3	10,2	6,4	9,3	6,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto	%	9,0	9,8	9,9	11,7	11,9
Rahoitus ja taloudellinen asema						
Korolliset nettovelat	Milj. €	135,3	-126,4	-99,2	-448,1	123,3
Nettovelkaantumisaste	%	6,0	-5,4	-4,4	-20,0	5,8
Omavaraisuusaste	%	52,5	54,5	54,5	54,7	48,6
Korolliset nettovelat/käyttökate		0,4	-0,3	-0,3	-1,4	0,4
Muut tunnusluvut						
Investoinnit	Milj. €	378	171	194	219	743
Investoinnit liikevaihdosta	%	3,9	1,8	2,1	2,5	7,3
Liiketoiminnan rahavirta	Milj. €	382	414	304	276	170
Investointien rahavirta	Milj. €	-391	-152	-182	217	-501
Henkilökunta keskimäärin tilikauden aikana		19 747	19 489	19 976	18 956	22 476
Henkilökunta, 31.12.		24 080	23 863	23 794	21 935	27 656

		2012	2013	2014	2015	2016
Osakekohtaiset tunnusluvut						
Tulos/osake, laimennusvaikutuksella oikaistu	€	1,26	1,75	0,97	1,03	0,99
Tulos/osake, laimentamaton	€	1,27	1,75	0,97	1,03	0,99
Vertailukelpoinen tulos/osake, laimentamaton	€	1,47	1,68	1,65	1,70	2,01
Oma pääoma/osake	€	22,48	22,96	22,05	21,82	20,44
Osinko/osake	€	1,20	1,40	1,50	2,50	2,00*
Osinko tuloksesta	%	94,5	79,9	154,7	243,8	201,3*
Vertailukelpoinen osinko tuloksesta	%	81,8	83,3	91,1	146,7	99,5*
Liiketoiminnan rahavirta/osake, oikaistu	€	3,88	4,17	3,07	2,79	1,71
Hinta/voitto-suhde (P/E), A-osake, oikaistu		19,30	15,35	29,49	30,35	44,14
Hinta/voitto-suhde (P/E), B-osake, oikaistu		19,60	15,35	31,16	31,57	47,80
Efektiivinen osinkotuotto, A-osake	%	4,9	5,2	5,3	8,0	4,6*
Efektiivinen osinkotuotto, B-osake	%	4,8	5,2	5,0	7,7	4,2*
Osakkeen kurssi 31.12.						
A-osake	€	24,39	26,80	28,56	31,12	43,85
B-osake	€	24,77	26,80	30,18	32,37	47,48
Osakkeen keskipörssi						
A-osake	€	23,71	24,85	29,06	31,85	37,30
B-osake	€	22,75	24,11	29,82	33,52	39,03
Osakekannan markkina-arvo 31.12., A-osake	Milj. €	774	851	906	988	1 392
Osakekannan markkina-arvo 31.12., B-osake	Milj. €	1 644	1 810	2 031	2 182	3 207
Pörssivaihto						
A-osake	Milj. kpl	2	1	2	2	2
B-osake	Milj. kpl	68	51	47	59	52
Suhteellinen vaihto						
A-osake	%	7,6	3,6	6,3	7,5	5,4
B-osake	%	102,0	77,0	69,5	87,0	74,3
Osakkeiden laimennusvaikutuksella oikaistu lukumäärä keskimäärin	1 000 kpl	98 472	99 136	99 161	99 114	99 249

A-osakkeen tuotto viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta	%	-4,5	8,5	8,3	2,3	9,1
B-osakkeen tuotto						
Viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta	%	-3,7	13,7	10,1	3,0	18,6
Kymmeneltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta	%	14,6	13,4	10,2	7,7	6,6

* ehdotus yhtiökokoukselle

Liikevaihto segmentteittäin

Milj. €	1-12/2016	1-12/2015	Muutos- %
Päivittäistavara kauppa, Suomi	5 131	4 566	12,4
Päivittäistavara kauppa, muut maat*	105	107	-1,9
Päivittäistavara kauppa yhteensä	5 236	4 673	12,0
- josta segmenttien välistä	10	15	-34,3
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa, Suomi	2 142	1 719	24,6
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa, muut maat*	1 959	1 530	28,0
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa yhteensä	4 100	3 250	26,2
- josta segmenttien välistä	11	1	(..)
Autokauppa, Suomi	849	748	13,5
Autokauppa yhteensä	849	748	13,5
- josta segmenttien välistä	0	0	-57,7
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-5	8	(..)
Suomi yhteensä	8 117	7 042	15,3
Muut maat yhteensä*	2 063	1 637	26,0
Konserni yhteensä	10 180	8 679	17,3

* liikevaihto muissa maissa kuin Suomessa

(..) muutos yli 100 %

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. €	1-12/2016	1-12/2015	Muutos
Päivittäistavara-kauppa	93,0	249,4	-156,4
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	60,8	-57,2	118,0
Autokauppa	28,9	26,1	2,8
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-36,0	-23,7	-12,2
Konserni yhteensä	146,8	194,6	-47,8

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. €	1-12/2016	1-12/2015	Muutos
Päivittäistavara-kauppa	175,9	177,5	-1,5
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	97,9	63,6	34,4
Autokauppa	29,5	26,1	3,4
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-30,5	-22,7	-7,7
Konserni yhteensä	272,9	244,5	28,5

Konsernin tunnusluvut vuosineljänneksittäin

	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016
Liikevaihto, milj. €	2 082	2 227	2 203	2 166	2 013	2 610	2 792	2 765
Liikevaihdon muutos, %	-2,2	-6,0	-4,4	-4,4	-3,3	17,2	26,7	27,6
Liikevoitto, milj. €	-103,6	175,8	83,1	39,3	33,5	68,0	85,5	-40,3
Liikevoitto, %	-5,0	7,9	3,8	1,8	1,7	2,6	3,1	-1,5
Vertailukelpoinen liikevoitto, milj. €	26,5	76,4	82,5	59,1	32,3	79,1	98,2	63,3
Vertailukelpoinen liikevoitto, %	1,3	3,4	3,7	2,7	1,6	3,0	3,5	2,3
Rahoitustuotot/-kulut, milj. €	-0,3	-4,2	-3,5	0,9	2,7	1,7	-1,1	-4,3
Tulos ennen veroja, milj. €	-103,7	172,1	78,8	40,7	35,7	68,1	84,8	-43,5
Tulos ennen veroja, %	-5,0	7,7	3,6	1,9	1,8	2,6	3,0	-1,6
Sidotun pääoman tuotto, %	-18,1	31,9	17,6	8,2	6,7	12,3	13,6	-6,4
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	4,6	13,9	17,5	12,4	6,5	14,3	15,6	10,1
Oman pääoman tuotto, %	-19,9	28,0	8,9	4,8	5,1	9,8	12,8	-6,9
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto, %	3,1	10,6	10,6	9,2	4,8	11,7	14,7	8,4
Omavaraisuusaste, %	51,5	52,2	54,2	54,7	54,8	44,8	47,9	48,6
Investoinnit, milj. €	51,5	58,6	41,5	66,9	51,4	512,7	73,6	105,4
Tulos/osake, laimennettu, €	-1,11	1,48	0,43	0,22	0,28	0,49	0,63	-0,40
Oma pääoma/osake, €	21,30	21,21	21,41	21,82	22,13	20,31	20,84	20,44

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät								
Myyntivoitot	0,3	99,6	1,2	0,1	1,3	2,9	0,8	-0,8
Myyntitappiot	-130,6	-1,0	-0,2	-	-	-0,3	-0,1	-70,6
Arvonalentumiset	-	-	-	-	-	-7,9	-3,1	-18,9
Rakennejärjestelyt	-	-	-	-19,3	0,0	-9,1	-4,6	-9,4
Muut erät	0,2	0,9	-0,4	-0,7	-	3,3	-5,7	-3,9
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	-130,1	99,4	0,7	-19,9	1,3	-11,1	-12,7	-103,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	2,1	-4,5	-10,4	-4,6	0,1	0,8	2,7	21,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät yhteensä	-128,0	95,0	-9,7	-24,5	1,4	-10,3	-10,0	-82,0
Vertailukelpoinen liikevoitto								
Liikevoitto	-103,6	175,8	83,1	39,3	33,5	68,0	85,5	-40,3
Vähennettynä								
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	-130,1	99,4	0,7	-19,9	1,3	-11,1	-12,7	-103,6
Vertailukelpoinen liikevoitto	26,5	76,4	82,5	59,1	32,3	79,1	98,2	63,3
Vertailukelpoinen liikevoitto- %	1,3	3,4	3,7	2,7	1,6	3,0	3,5	2,3
Sidottu pääoma, keskiarvo	2 295	2 204	1 889	1 907	1 990	2 207	2 523	2 497
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	4,6	13,9	17,5	12,4	6,5	14,3	15,6	10,1
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja								
Tulos ennen veroja	-103,7	172,1	78,8	40,7	35,7	68,1	84,8	-43,5
Vähennettynä								
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liikevoitossa	-130,1	99,4	0,7	-19,9	1,3	-11,1	-12,7	-103,6
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja	26,4	72,7	78,2	60,6	34,5	79,2	97,5	60,2

Vertailukelpoinen tulos									
Vertailukelpoinen tulos ennen veroja	26,4	72,7	78,2	60,6	34,5	79,2	97,5	60,2	
Vähennettynä									
Tuloverot	-7,0	-19,4	-30,4	-14,0	-7,0	-14,3	-16,4	6,4	
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät tuloveroissa	-2,1	4,5	10,4	4,6	-0,1	-0,8	-2,7	-21,6	
Vertailukelpoinen tulos	17,4	57,8	58,2	51,3	27,3	64,0	78,4	44,9	
Oma pääoma, keskiarvo	2 227	2 184	2 189	2 220	2 265	2 195	2 131	2 143	
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto, %	3,1	10,6	10,6	9,2	4,8	11,7	14,7	8,4	
Vertailukelpoinen emoyhtiön omistajille kuuluva tulos									
Vertailukelpoinen tulos	17,4	57,8	58,2	51,3	27,3	64,0	78,4	44,9	
Määräysvallattomille omistajille kuuluva tulos	-1,1	5,9	5,8	5,1	1,3	5,5	5,7	2,8	
Vertailukelpoinen emoyhtiön omistajille kuuluva tulos	18,5	51,9	52,5	46,1	26,0	58,6	72,7	42,1	
Keskimääräinen osakemäärä, laimentamaton, 1 000 kpl	99 024	99 084	99 104	99 114	99 163	99 221	99 240	99 249	
Vertailukelpoinen tulos/osake, euroa	0,19	0,52	0,53	0,47	0,26	0,59	0,73	0,42	

Liikevaihto segmenteittäin

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016
Päivittäistavarakauppa	1 103	1 149	1 171	1 249	1 094	1 353	1 367	1 422
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	773	883	857	736	695	1 046	1 238	1 121
Autokauppa	210	190	170	177	225	214	190	221
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-3	4	4	4	-1	-2	-3	1
Konserni yhteensä	2 082	2 227	2 203	2 166	2 013	2 610	2 792	2 765

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016
Päivittäistavara-kauppa	35,2	115,8	45,0	53,4	30,2	44,1	44,8	-26,1
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	-144,7	61,5	36,8	-10,9	1,8	32,8	37,9	-11,7
Autokauppa	9,8	6,5	6,0	3,8	9,4	5,8	6,8	7,0
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-3,9	-8,0	-4,6	-7,1	-7,8	-14,7	-4,0	-9,5
Konserni yhteensä	-103,6	175,8	83,1	39,3	33,5	68,0	85,5	-40,3

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016
Päivittäistavara-kauppa	0,3	72,4	0,2	-1,0	-1,1	0,5	-4,4	-78,0
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	-130,4	27,0	1,0	-18,4	1,5	-5,1	-7,4	-26,1
Autokauppa	-	-	-	-	-	-	-	-0,6
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-	0,0	-0,6	-0,5	0,9	-6,5	-0,9	1,1
Konserni yhteensä	-130,1	99,4	0,7	-19,9	1,3	-11,1	-12,7	-103,6

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. €	1-3/ 2015	4-6/ 2015	7-9/ 2015	10-12/ 2015	1-3/ 2016	4-6/ 2016	7-9/ 2016	10-12/ 2016
Päivittäistavara-kauppa	34,9	43,3	44,8	54,5	31,3	43,6	49,2	51,9
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	-14,2	34,5	35,8	7,5	0,3	37,9	45,3	14,4
Autokauppa	9,8	6,5	6,0	3,8	9,4	5,8	6,8	7,5
Yhteiset toiminnot ja eliminoinnit	-3,9	-8,0	-4,1	-6,7	-8,7	-8,2	-3,1	-10,5
Konserni yhteensä	26,5	76,4	82,5	59,1	32,3	79,1	98,2	63,3

Tunnuslukujen laskentakaavat

Kannattavuus

Oman pääoman tuotto, %	$\frac{(\text{Voitto/tappio ennen veroja} - \text{Tuloverot}) \times 100}{\text{Oma pääoma raportointijakson alun ja lopun keskiarvo}}$
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto, %	$\frac{(\text{Voitto/tappio oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä ennen veroja} - \text{Tuloverot oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien verovaikutuksella}) \times 100}{\text{Oma pääoma raportointijakson alun ja lopun keskiarvo}}$
Sidotun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Liikevoitto} \times 100}{(\text{Pitkäaikaiset varat} + \text{Vaihto-omaisuus} + \text{Saamiset} + \text{Muut lyhytaikaiset varat} - \text{Korottomat velat}) \text{ keskimäärin 12 kuukaudelta}}$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto} \times 100}{(\text{Pitkäaikaiset varat} + \text{Vaihto-omaisuus} + \text{Saamiset} + \text{Muut lyhytaikaiset varat} - \text{Korottomat velat}) \text{ keskimäärin 12 kuukaudelta}}$
Käyttökate	Liikevoitto + Poistot + Arvonalentumiset

Rahoitus ja taloudellinen asema

Omavaraisuusaste, %	$\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{(\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot})}$
Nettovelkaantumisaste, %	$\frac{\text{Korolliset nettovelat} \times 100}{\text{Oma pääoma}}$
Korolliset nettovelat	Korolliset velat – Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat – Myytävissä olevat rahoitusvarat – Rahavarat
Korolliset nettovelat/käyttökate	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Käyttökate}}$

Osakekohtaiset tunnusluvut

Tulos/osake, laimennettu	$\frac{\text{Tulos} - \text{Määräysvallattomien omistajien osuus}}{\text{Keskimääräinen laimennusvaikutuksella oikaistu osakkeiden lukumäärä}}$
Tulos/osake, laimentamaton	$\frac{\text{Tulos} - \text{Määräysvallattomien omistajien osuus}}{\text{Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä}}$
Vertailukelpoinen tulos/osake, laimentamaton	$\frac{\text{Tulos oikaistuna vertailukelpoisuuteen vaikuttavilla erillä} - \text{Määräysvallattomien omistajien osuus}}{\text{Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä}}$
Oma pääoma/osake	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko tuloksesta, %	$\frac{(\text{Osinko/osake}) \times 100}{(\text{Tulos/osake})}$
Hinta/voitto-suhde (P/E)	$\frac{\text{Tilinpäätöspäivän osakekurssi}}{(\text{Tulos/osake})}$
Efektiiäinen osinkotuotto- %	$\frac{(\text{Osinko/osake}) \times 100}{\text{Tilinpäätöspäivän osakekurssi}}$
Osakekannan markkina-arvo	$\text{Tilinpäätöspäivän osakekurssi} \times \text{Osakkeiden lukumäärä}$
Liiketoiminnan rahavirta/osake	$\frac{\text{Liiketoiminnan rahavirta}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä}}$
A-osakkeen ja B-osakkeen tuotto	$\text{Osakkeen kurssimuutos} + \text{Osinkotuotot vuosituottona}$

Osakeomistuksen jakautuminen

Osakeomistuksen jakautuminen omistajaryhmittäin

31.12.2016

Kaikki osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus kaikista osakkeista, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	24 496 401	24,49
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 100 230	7,10
Julkisyhteisöt*	6 017 157	6,02
Kotitaloudet	25 140 166	25,14
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	5 290 423	5,29
Ulkomaiset	349 744	0,35
Hallintarekisteröidyt	31 625 631	31,62
Yhteensä	100 019 752	100,00

A-osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus A-osakkeista, %	Osuus kaikista osakkeista, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	18 441 913	58,11	18,44
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	4 097 314	12,91	4,10
Julkisyhteisöt*	401 002	1,26	0,40
Kotitaloudet	6 130 446	19,32	6,13
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	1 889 840	5,95	1,89
Ulkomaiset	21 179	0,07	0,02
Hallintarekisteröidyt	755 313	2,38	0,76
Yhteensä	31 737 007	100,00	31,73

B-osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus B-osakkeista, %	Osuus kaikista osakkeista, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	6 054 488	8,87	6,05
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3 002 916	4,40	3,00
Julkisyhteisöt*	5 616 155	8,22	5,62
Kotitaloudet	19 009 720	27,84	19,01
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	3 400 583	4,98	3,40
Ulkomaiset	328 565	0,48	0,33
Hallintarekisteröidyt	30 870 318	45,21	30,86
Yhteensä	68 282 745	100,00	68,27

* julkisyhteisöt esim. kunnat, Ahvenanmaan maakuntahallinto, työeläkelaitokset ja sosiaaliturvarahastot

** voittoa tavoittelemattomat yhteisöt mm. apurahoja jakavat säätiöt, edunvalvontajärjestöt ja erilaiset yleishyödylliset yhdistykset

Osakeomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2016

Kaikki osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus osakkeiden omistajista, %	Osakkeet yhteensä	Osuus osakkeista, %
1-100	13 834	35,11	735 255	0,74
101-500	14 102	35,79	3 771 603	3,77
501-1 000	4 900	12,44	3 856 491	3,86
1 001-5 000	5 105	12,96	11 192 661	11,19
5 001-10 000	788	2,00	5 591 464	5,59
10 001-50 000	555	1,41	11 244 776	11,24
50 001-100 000	65	0,16	4 648 968	4,65
100 001-500 000	39	0,10	7 805 124	7,80
500 001-999 999 999 999	16	0,04	51 173 410	51,16
Yhteensä	39 404	100,00	100 019 752	100,00

A-osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus A- osakkeiden omistajista, %	A-osakkeet yhteensä	Osuus A- osakkeista, %
1-100	2 864	36,03	124 616	0,39
101-500	1 916	24,10	495 374	1,56
501-1 000	1 038	13,06	894 864	2,82
1 001-5 000	1 449	18,23	3 526 671	11,11
5 001-10 000	351	4,42	2 478 311	7,81
10 001-50 000	279	3,51	5 961 278	18,78
50 001-100 000	32	0,40	2 253 856	7,10
100 001-500 000	15	0,19	3 525 577	11,11
500 001-999 999 999 999	5	0,06	12 476 460	39,31
Yhteensä	7 949	100,00	31 737 007	100,00

B-osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus B- osakkeiden omistajista, %	B-osakkeet yhteensä	Osuus B- osakkeista, %
1-100	11 957	35,33	661 383	0,97
101-500	13 036	38,51	3 492 651	5,11
501-1 000	4 093	12,09	3 151 020	4,61
1 001-5 000	3 985	11,77	8 396 440	12,30
5 001-10 000	426	1,26	3 032 853	4,44
10 001-50 000	283	0,84	5 479 867	8,03
50 001-100 000	33	0,10	2 403 071	3,52
100 001-500 000	23	0,07	4 656 401	6,82
500 001-999 999 999 999	11	0,03	37 009 059	54,20
Yhteensä	33 847	100,00	68 282 745	100,00

10 suurinta osakkeenomistajaa osakelukumäärän perusteella 31.12.2016

	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus osakkeista, %	Äänimäärä	Osuus äänimäärästä, %
1. K-kauppiasliitto ry	4 017 154	4,02	40 171 540	10,42
2. Vähittäiskaupan Takaus Oy	3 491 771	3,49	27 148 568	7,04
3. Kruunuvuoren Satama Oy	3 438 885	3,44	34 388 850	8,92
4. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 990 632	1,99	5 596 320	1,45
5. Valluga-sijoitus Oy	1 340 439	1,34	13 404 390	3,48
6. Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	1 147 164	1,15	10 610 205	2,75
7. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	1 130 986	1,13	1 130 986	0,29
8. Oy The English Tearoom Ab	1 000 000	1,00	1 000 000	0,26
9. Valtion Eläkerahasto	950 000	0,95	950 000	0,25
10. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	896 968	0,90	896 968	0,23

10 suurinta osakkeenomistajaa äänimäärän perusteella 31.12.2016

	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus osakkeista, %	Äänimäärä	Osuus äänimäärästä, %
1. K-kauppiasliitto ry	4 017 154	4,02	40 171 540	10,42
2. Kruunuvuoren Satama Oy	3 438 885	3,44	34 388 850	8,92
3. Vähittäiskaupan Takaus Oy	3 491 771	3,49	27 148 568	7,04
4. Valluga-sijoitus Oy	1 340 439	1,34	13 404 390	3,48
5. Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	1 147 164	1,15	10 610 205	2,75
6. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 990 632	1,99	5 596 320	1,45
7. K-ruokakauppiasyhdistys ry	484 336	0,48	4 843 360	1,26
8. Heimo Välinen Oy	470 000	0,47	4 700 000	1,22
9. Food Paradise Oy	469 541	0,47	4 695 410	1,22
10. T.A.T. Invest Oy	198 020	0,20	1 931 600	0,50

Johdon osakeomistus

Kesko Oyj:n hallituksen jäsenet ja pääjohtaja sekä edellä mainittujen määräysvallassa olevat yhteisöt omistivat joulukuun 2016 lopussa 306 814 Kesko Oyj:n A-osaketta ja 22 000 Kesko Oyj:n B-osaketta, eli yhteensä 328 814 kpl, mikä edustaa 0,33 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,80 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Pääjohtajalla oli 31.12.2016 Kesko Oyj:n B-osakkeita 20 005 kappaletta, mitkä edustavat 0,02 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,01 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Konsernijohtoryhmällä mukaan lukien pääjohtaja oli 31.12.2016 Kesko Oyj:n B-osakkeita 104 678 kappaletta, mitkä edustavat 0,1 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,03 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Konsernitilinpäätös (IFRS)

Konsernin tuloslaskelma

Milj. €		Liite	1.1.-31.12.2016	%	1.1.-31.12.2015	%
Liikevaihto		2	10 180,4	100,0	8 678,9	100,0
Myytyjen suoritteiden hankintameno			-8 718,7	-85,6	-7 540,4	-86,9
Bruttokate			1 461,7	14,4	1 138,5	13,1
Liiketoiminnan muut tuotot		4 5	699,0	6,9	800,4	9,2
Henkilöstökulut		6 30	-722,8	-7,1	-544,8	-6,3
Vuokrakulut			-458,1	-4,5	-407,7	-4,7
Markkinointikulut			-219,2	-2,2	-221,6	-2,6
Kiinteistöjen ja kauppapaikkojen ylläpito			-129,0	-1,3	-105,4	-1,2
Tietojärjestelmäkulut			-91,8	-0,9	-78,5	-0,9
Muut liikekulut		4	-231,4	-2,3	-249,6	-2,9
Poistot ja arvonalentumiset		11 12	-161,6	-1,6	-136,8	-1,6
Liikevoitto			146,8	1,4	194,6	2,2
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		7	15,0	0,1	10,4	0,1
Korkokulut ja muut rahoituskulut		7	-11,6	-0,1	-14,2	-0,2
Valuuttakurssierot		7	-4,4	-0,0	-3,3	-0,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		7	-1,0	-0,0	-7,1	-0,1
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista			-0,6	-0,0	0,6	0,0
Tulos ennen veroja			145,2	1,4	188,0	2,2
Tuloverot		8	-31,4	-0,3	-70,7	-0,8
Tilikauden tulos			113,8	1,1	117,4	1,4

Tilikauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		98,6	101,6
Määräysvallattomille omistajille		15,3	15,7
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton €	10	0,99	1,03
Laimennusvaikutuksella oikaistu €	10	0,99	1,03

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Tilikauden tulos		113,8	117,4
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi			
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	9 17	-11,1	23,0
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	9	10,4	-17,4
Rahavirran suojauksen arvonmuutos	9	2,4	-0,0
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutos	9	0,5	1,1
Muut erät	9	-0,3	-0,3
Tilikauden laajan tuloksen erät verojen jälkeen yhteensä		2,0	6,4
Tilikauden laaja tulos		115,8	123,8
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		100,8	118,9
Määräysvallattomille omistajille		15,0	4,9

Konsernitase

Milj. €		Liite	31.12.2016	%	31.12.2015	%
VARAT						
Pitkäaikaiset varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet		11	1 150,4		1 282,1	
Aineettomat hyödykkeet		12	430,5		168,4	
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista		13 37	107,9		99,2	
Myytävissä olevat rahoitusvarat		23 32	15,1		15,3	
Pitkäaikaiset saamiset		14 15 23	62,6		62,9	
Laskennalliset verosaamiset		16	5,8		3,9	
Eläkesaamiset		17	164,7		176,4	
Pitkäaikaiset varat yhteensä			1 937,1	43,9	1 808,3	43,7
Lyhytaikaiset varat						
Vaihto-omaisuus		18	978,9		735,0	
Korolliset saamiset		19 23	3,7		10,0	
Myyntisaamiset		19 23 32	831,2		581,7	
Tuloverosaamiset		19 23	21,2		2,0	
Muut korottomat saamiset		19 23	198,6		114,6	
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat		23 32	93,3		374,2	
Myytävissä olevat rahoitusvarat		20 23 32	156,8		371,7	
Rahavarat			141,3		141,2	
Lyhytaikaiset varat yhteensä			2 424,9	55,0	2 330,5	56,3
Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät		21	45,7	1,0	0,5	0,0
Varat yhteensä			4 407,7	100,0	4 139,3	100,0

Milj. €	Liite			31.12.2016	%	31.12.2015	%
OMA PÄÄOMA JA VELAT							
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma							
Osakepääoma	22			197,3		197,3	
Ylikurssirahasto	22			197,8		197,8	
Muut rahastot	22			265,6		265,5	
Muuntoerot	22			-23,7		-44,6	
Arvonmuutosrahasto	22			3,2		0,2	
Kertyneet voittovarot				1 389,0		1 547,1	
				2 029,1	46,0	2 163,4	52,3
Määräysvallattomien omistajien osuus							
				97,3	2,2	78,6	1,9
Oma pääoma yhteensä				2 126,3	48,2	2 241,9	54,2
Pitkäaikaiset velat							
Korolliset pitkäaikaiset velat	23	24	32	358,7		258,3	
Korottomat pitkäaikaiset velat		23	32	40,2		42,2	
Laskennalliset verovelat			16	48,1		71,4	
Eläkeveloitteet			17	0,8		0,9	
Varaukset			25	14,9		15,6	
Pitkäaikaiset velat yhteensä				462,5	10,5	388,4	9,4
Lyhytaikaiset velat							
Lyhytaikaiset korolliset velat		23	32	156,0		180,8	
Ostovelat	23	26	32	1 069,2		795,1	
Muut korottomat velat	23	26	32	226,9		212,6	
Tuloverovelat	23	26	32	8,7		31,4	
Siirtovelat	23	26	32	316,2		251,3	
Varaukset			25	41,0		37,8	
Lyhytaikaiset velat yhteensä				1 818,0	41,2	1 509,0	36,5
Myytavissä oleviin pitkäaikaisiin omaisuuseriin liittyvät velat				0,8	0,0	-	-
Velat yhteensä				2 281,3	51,8	1 897,3	45,8
Oma pääoma ja velat yhteensä				4 407,7	100,0	4 139,3	100,0

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	Liite	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Liiketoiminnan rahavirta			
Tulos ennen veroja		145,2	188,0
Oikaisut			
Suunnitelman mukaiset poistot		137,6	127,6
Rahoitustuotot ja -kulut		1,0	7,1
Muut oikaisut	31	90,6	40,1
		229,2	174,8
Käyttöpääoman muutos			
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)		-43,8	-1,8
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)		5,1	-43,9
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)		-78,5	7,0
		-117,2	-38,8
Maksetut korot ja muut rahoituskulut			
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-17,0	-17,6
Saadut korot		14,1	8,9
Saadut osingot		0,0	0,1
Maksetut verot		-84,1	-38,9
		170,2	276,4
Liiketoiminnan nettorahavirta			

Investointien rahavirta			
Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	3	-427,5	-
Investoinnit pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltäviin sijoituksiin	31	-	-11,0
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	31	-277,4	-203,8
Tytäryhtiöiden myynnit vähennettynä luovutushetken rahavaroilla	31	160,9	-47,3
Osakkuus- ja yhteisyritysten pääoman palautus		-	9,5
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		44,0	470,4
Myytävänä olevien rahoitusvarojen luovutustulot		0,4	-
Pitkäaikaisten lainasaamisten lisäys (-)/vähennys (+)		-1,5	-0,6
Investointien nettorahavirta		-501,1	217,1
Rahoituksen rahavirta			
Korollisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)		63,0	-58,6
Rahoitusleasingvelkojen maksut		-3,6	-2,8
Korollisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)		2,0	1,8
Maksetut osingot		-249,5	-156,1
Oman pääoman korotus		12,6	-
Omien osakkeiden hankinta		-0,3	-
Lyhytaikaisten rahamarkkinasijoitusten lisäys (-)/vähennys (+)		364,5	-269,2
Muut erät		6,9	19,3
Rahoituksen nettorahavirta		195,6	-465,7
Rahavarojen ja lyhytaikaisten myytävissä olevien rahoitusvarojen muutos			
Rahavarat ja lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat 1.1.	31	334,1	313,3
Muuntoero-oikaisu ja arvonmuutos		2,1	-7,1
Rahavarat ja lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.	31	200,8	334,1

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. €	Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma							Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osake- pääoma	Rahastot	Muunto- erot	Arvon- muutos- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Oma pääoma 1.1.2016	197,3	463,4	-44,6	0,2	-27,5	1 574,6	2 163,4	78,6	2 241,9
Osakeperusteiset maksut					4,3		4,3		4,3
Omat osakkeet					-0,3		-0,3		-0,3
Osingonjako						-248,2	-248,2	-1,1	-249,3
Osakepääoman korotus								12,6	12,6
Tytäryhtiön myynti			10,2			-10,2	0,0		0,0
Vähemmistön hankinta		0,0				0,5	0,5	-7,8	-7,4
Muut muutokset		0,0				8,6	8,6		8,6
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0,0	10,2		4,0	-249,3	-235,1	3,7	-231,4
Laajan tuloksen erät									
Tilikauden tulos						98,6	98,6	15,3	113,8
Vakuutusmatemaattiset voitot/ tappiot						-14,0	-14,0		-14,0
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot		0,0	10,6				10,6	-0,2	10,4
Rahavirran suojauksen arvomuutos				3,1			3,1		3,1
Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvomuutos				0,7			0,7		0,7
Muut erät						-0,3	-0,3		-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot				-0,7		2,8	2,1		2,1
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0,0	10,6	3,0		87,2	100,8	15,0	115,8
Oma pääoma 31.12.2016	197,3	463,4	-23,7	3,2	-23,5	1 412,4	2 029,1	97,3	2 126,3

Milj. €	Emoyhtiön omistajille kuuluva pääoma							Määräys- vallat- tomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
	Osake- pääoma	Rahastot	Muunto- erot	Arvon- muutos- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Oma pääoma 1.1.2015	197,3	463,3	-37,9	-0,9	-31,5	1 593,5	2 183,9	81,6	2 265,5
Osakeperusteiset maksut					4,0		4,0		4,0
Omat osakkeet					-0,1		-0,1		-0,1
Osingonjako						-148,7	-148,7	-7,3	-156,1
Vähemmistön hankinta					0,0	0,1	0,1	-0,6	-0,5
Muut muutokset		0,0	-0,0			5,3	5,3	0,0	5,3
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0,0	-0,0		4,0	-143,3	-139,3	-8,0	-147,3
Laajan tuloksen erät									
Tilikauden tulos						101,6	101,6	15,7	117,4
Vakuutusmatemaattiset voitot/ tappiot						28,8	28,8		28,8
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot		0,0	-6,6				-6,6	-10,8	-17,4
Rahavirran suojauksen arvonmuutos				-0,0			-0,0		-0,0
Myytavissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutos				1,4			1,4		1,4
Muut erät						-0,3	-0,3		-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot				-0,3		-5,8	-6,1		-6,1
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0,0	-6,6	1,1		124,3	118,9	4,9	123,8
Oma pääoma 31.12.2015	197,3	463,4	-44,6	0,2	-27,5	1 574,6	2 163,4	78,6	2 241,9

Lisätietoja osakepääomasta ja rahastoista on esitetty liitetiedossa 22, muista laajan tuloksen eristä liitetiedossa 9 ja osakepalkkiojärjestelmistä liitetiedossa 30.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Yrityksen perustiedot

Kesko on suomalainen kaupan alan pörssiyhtiö. Keskon ketjutoimintaan kuuluu yli 2 000 kauppaa Pohjoismaissa, Baltiassa, Puolassa, Venäjällä sekä Valko-Venäjällä.

Kesko-konsernin raportoitavat segmentit muodostuvat konsernin toimialoista, joita ovat päivittäistavara-kauppa, rakentamisen ja talotekniikan kauppa sekä autokauppa.

Konsernin emoyhtiö Kesko Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka Y-tunnus on 0109862-8. Yhtiön kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on PL 1, 00016 KESKO. Kesko Oyj:n ja konsernitilinpäätöksen jäljennös on saatavissa Kesko Oyj:n pääkonttorista Sörnäistenkatu 2, Helsinki, sekä internet-osoitteesta www.kesko.fi.

Keskon hallitus on 1.2.2017 hyväksynyt tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi.

Yleistä

Keskon konsernitilinpäätös on laadittu EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2015 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksessä ei ole sovellettu vapaaehtoisesti tilinpäätösstandardeja ennen niiden voimaantuloa. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

sisältävät myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön mukaisia vaatimuksia.

Tilikauden 2016 aikana ei otettu käyttöön uusia standardeja.

Konsernitilinpäätös esitetään miljoonina euroina ja se on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta jäljempänä mainittuja, standardien edellyttämällä tavalla käypään arvoon arvostettuja eriä.

Keskeiset kirjanpidolliset arviot ja oletukset

Laadittaessa konsernitilinpäätöstä kansainvälisten tilinpäätöskäytäntöjen mukaisesti joudutaan tekemään tulevaisuuteen liittyviä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat omaisuus- ja velkaerien, vastuiden sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja olettamuksista. Merkittävimmät tilanteet, joissa arvioita on käytetty, on kuvattu alla.

Tehtyjä arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja arvioidaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten tulevaisuuden tapahtumia koskeviin odotuksiin, joiden uskotaan olevan olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisia.

Hankittujen varojen ja velkojen arvostus

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut varat ja velat arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon. Hankittujen varojen ja velkojen kohdistuksen perusteena olevat käyvät arvot määritetään mahdollisuuksien mukaan saatavilla olevien markkina-arvojen mukaisesti. Jos markkina-arvoja ei ole saatavilla, arvostus perustuu omaisuuserän arvioituun tulontuottamiskykyyn ja sen tulevaan käyttötarkoitukseen Keskon liiketoiminnassa. Erityisesti aineettomien hyödykkeiden arvostaminen perustuu tulevien kassavirtojen nykyarvoihin ja edellyttää johdon

arvioita tulevista kassavirroista sekä omaisuuserien käytöstä.

Arvon alentumistestaus

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritelty käyttöarvoon perustuvien laskelmien avulla. Näissä laskelmissa ennakoitujen rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat kolmen vuoden ajanjakson. (Liitetieto 12)

Työsuhde-etuudet

Konsernilla on sekä maksu- että etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Työsuhde-etuuksiin liittyvien erien laskennassa käytetään useita harkintaa vaativia tekijöitä. IAS 19 mukainen etuus pohjainen eläkelaskenta perustuu mm. seuraaviin johdon arvioita vaativiin tekijöihin (Liitetieto 17):

- tilikauden eläkekulun, eläkevelvoitteen ja nettorahoitusmenon laskemisessa käytettävä diskonttauskorko
- tuleva palkkatasokehitys
- henkilöstön palvelusajan pituus

Muutokset näissä olettamissa voivat merkittävästi vaikuttaa eläkevastuun ja tulevien eläkekulujen määriin. Lisäksi merkittävä osa eläkejärjestelyjen varoista on sijoitettu kiinteistöihin ja osakkeisiin, joiden arvonmuutokset vaikuttavat taseen eläkesaamisen määrään.

Vaihto-omaisuuden arvostaminen

Konserni tarkastelee säännöllisesti vaihto-omaisuuden epäkuranttiutta ja kiertonopeutta sekä nettorealisointi-arvon mahdollista pienentymistä alle hankintamenon ja kirjaa tarvittaessa arvonalentumisen. Nämä tarkastelut edellyttävät arvioita tuotteiden tulevasta kysynnästä. Mahdolliset muutokset näissä arvioissa voivat aiheuttaa muutoksia vaihto-omaisuuden arvostukseen tulevina kausina.

Myyntisaamiset

Konserniyhtiöt noudattavat yhtenäistä menettelyä erääntyneiden saamisten arvostamisessa. Mahdolliset muutokset asiakkaiden maksukyvyssä voivat aiheuttaa muutoksia myyntisaamisten arvostukseen tulevina kausina.

Varaukset

Varausten kirjaus edellytysten olemassa olosta päätettäessä ja varausten määrää määritettäessä joudutaan käyttämään arvioita velvoitteen olemassaolosta ja määrästä. Arviot voivat poiketa tulevaisuudessa toteutuvan velvoitteen määrän ja olemassaolon osalta.

Keskeiset harkintaan perustuvat ratkaisut tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa

Konsernin johto tekee harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksessä laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Johto on käyttänyt harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa mm. saamisten arvostuksessa, uudelleenjärjestelyvarausten määrittelyssä ja vuokrasopimusten luokittelussa.

Konsolidointiperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätökseen on sisällytetty Kesko Oyj:n lisäksi tytäryhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on yli puolet tytäryhtiön äänivallasta tai sillä muutoin on määräysvalta. Määräysvallalla tarkoitetaan altistumista sijoituskohteen muuttuvalle tuotolle tai sitä, että sijoittaja on oikeutettu kohteen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä sijoituskohtetta koskevaa valtaansa. Hankitut tytäryhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen siitä ajankohdasta lähtien, jona konserni on saanut määräysvallan ja siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Potentiaalisen äänivallan olemassaolo on otettu

huomioon määräysvallan syntymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaaliseen määräysvaltaan oikeuttavat instrumentit ovat toteutettavissa tarkasteluajankohtana. Tytäryhtiöt on lueteltu liitteessä 37.

Keskinäinen osakkeenomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmää käyttäen. Hankintameno perustuu hankittujen varojen hankintahetken käypään arvoon, liikkeeseen laskettuihin oman pääoman ehtoisiin instrumentteihin ja velkoihin, jotka ovat syntyneet tai otettu vastattavaksi kaupan toteutumisaikana. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat varat, velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon, josta ei ole vähennetty määräysvallattomien omistajien osuutta.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat, realisoitumattomat voitot ja sisäinen voitonjako on eliminoitu konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida, mikäli tappio aiheutuu omaisuuserän arvonalentumisesta. Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta esitetään tuloslaskelmassa ja määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään omana eränään taseessa oman pääoman osana.

Konserni käsittelee hankkimansa kiinteistöyhtiöt omaisuuserien hankintana.

Osakkuusyrietykset

Osakkuusyrietyksiä ovat yritykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Kesko-konsernissa huomattava vaikutusvalta perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa 20–50 % äänivallasta. Osakkuusyrietyksiin tehdyt sijoitukset käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, ja alun perin ne kirjataan hankintamenon määräisinä.

Konsernin osuus osakkuusyrietysten hankinnan jälkeisistä voitoista ja tappioista merkitään tuloslaskelmaan. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeen kertyneillä muutoksilla. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappiosta on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus osakkuusyrietyksestä, konserni ei kirjaa lisää tappiota.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrietysten välillä eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaavasti. Myös realisoitumattomat

tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Osakkuusyrietyksiltä saatu osinko vähennetään konsernin tuloksesta ja osakkeiden hankintamenosta. Osakkuusyrietyssijoitus sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Liikearvoa ei poisteta.

Yhteisjärjestelyt

Yhteisjärjestelyt ovat järjestelyitä, joissa kahdella tai useammalla osapuolella on yhteinen, sopimukseen perustuva määräysvalta. Yhteinen määräysvalta vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä. Yhteisyrietyksen yhteisjärjestely, jonka mukaan osapuolilla, joilla on järjestelyssä yhteinen määräysvalta, on oikeuksia järjestelyyn nettovarallisuuteen. Yhteisyrietyksiin tehdyt sijoitukset käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, ja alun perin ne kirjataan hankintamenon määräisinä.

Konsernin osuus yhteisyrietysten hankinnan jälkeisistä voitoista ja tappioista merkitään tuloslaskelmaan. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeen kertyneillä muutoksilla. Jos konsernin osuus yhteisyrietyksen tappiosta on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus yhteisyrietyksestä, konserni ei kirjaa lisää tappiota.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja yhteisyrietysten välillä eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaavasti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Yhteisyrietyksiltä saatu osinko vähennetään konsernin tuloksesta ja osakkeiden hankintamenosta. Yhteisyrietyssijoitus sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Liikearvoa ei poisteta.

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt on yhdistelty yhteisinä toimintoina olevina omaisuuserinä omistusosuuden mukaan suhteellisesti rivi riviltä. Yhdistelyssä huomioidaan erikseen konsernin osuus keskinäisten kiinteistöyhtiöiden lainoista ja oman pääoman rahastoista.

Tytäryhtiöt, pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät sijoitukset ja suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt on eritelty liitteessä 37.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyhtiön toimintaympäristön valuutta ja esittämismuuttua. Euroalueen ulkopuolisten konserniyritysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut on käsitelty alun perin kunkin yrityksen toimintaympäristön valuutassa. Venäjällä Pietarissa ja Moskovassa toimivien kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta on ollut euro 31.12.2016 asti, minkä vuoksi näiden yhtiöiden taseista ei ole realisoitunut konsernille merkittäviä kurssieroja. Venäjän kiinteistömarkkinoilla on tapahtunut muutos, jonka seurauksena yhä suurempi osa vuokrasopimuksista on sidottu ruplaan. Aiemmin vuokrat olivat pääosin europohjaisia. Vuokramarkkinan muutoksesta johtuen venäläisten kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta on rupla 1.1.2017 alkaen.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu euroiksi käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista sekä saamisista ja veloista syntyneet kurssivoitot ja -tappiot on kirjattu tuloslaskelmaan lukuun ottamatta niitä lainojen kurssimuutoksia, jotka on määritetty suojaamaan ulkomaista nettoinvestointia ja ovat siinä tehokkaita. Nämä kurssierot on kirjattu suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti omaan pääomaan ja niiden muutokset esitetään muina laajan tuloksen erinä. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Rahoituksellisia tapahtumia suojaavien valuuttatermiinien ja -optioiden sekä valuuttamääräisten lainojen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Euroalueen ulkopuolisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi raportointikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Eri muuntokurssien käytöstä syntyvä kurssiero sekä euroalueen ulkopuolisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista syntyvät muuntoerot ja näihin tehtyjen nettosijoitusten suojaustulos kirjataan omaan pääomaan ja muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tytäryrityksen myynnin yhteydessä muuntoerot

kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankinnasta syntynyt liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksikköjen hankinnan yhteydessä tehtyjen varojen ja velkojen käyvän arvon oikaisu on käsitelty kyseisten ulkomaisten yksiköiden varoina ja velkoina ja muunnettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Hyperinflaatiomaissa toimivien yksiköiden taseen varat ja velat on muutettu vastaamaan muuttunutta ostovoimaa ennen valuuttakurssimuuttoa. Näiden yksiköiden tuloslaskelma ja taseet on muutettu euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Vuonna 2016 konsernissa ei ollut hyperinflaatiomaiksi luokitelluissa maissa toimivia yksiköitä.

Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- myytävissä olevat rahoitusvarat
- lainat ja muut saamiset

Ryhmä valitaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä sen mukaan, mihin tarkoitukseen kyseinen rahoitusvara on hankittu.

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit huomioidaan kirjanpidossa selvityspäiväkäytännön mukaisesti. Rahoitusvarat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi, jos niiden eräpäivä on yli 12 kuukautta tilinpäätöspäivän jälkeen. Mikäli rahoitusvarat on tarkoitettu pitkä alle 12 kuukautta, ne luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeus rahoitusvaran kassavirtaan on erääntynyt tai siirtynyt pois konsernilta ja kun rahoitusvaran omistukseen liittyvät riskit ja hyödyt ovat siirtyneet pois konsernista.

Konserni arvioi rahoitusvarojen arvonalentumista jokaisena tilinpäätöspäivänä. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan rahoitusvaroista kerrytettävissä oleva rahamäärä, joka on markkinahintaan tai kassavirtojen nykyarvomenetelmiin perustuva käypä arvo. Rahoitusvarojen käypä arvo perustuu juoksuajan

mukaiseen korkonoteeraukseen. Arvonalentumistappio kirjataan, jos rahoitusvarojen kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin luokitellaan instrumentit, jotka on määritelty alkuperäisen luokittelun yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi (käyvän arvon option soveltaminen). Näitä instrumentteja hallinnoidaan käypään arvoon perustuen ja niihin kuuluvat konsernin rahoituspolitiikan mukaan määritellyt sijoitukset korkorahastoihin sekä muihin yli kolmen kuukauden korkopapereihin tehdyt sijoitukset. Näiden rahoitusvarojen korkotuotot ja käyvän arvon muutokset sekä rahastojen mahdolliset palkkionpalautukset on esitetty tuloslaskelmassa kyseisen luokan korkotuotoissa nettona.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluvat lisäksi kaikki johdannaiset, jotka eivät täytä IAS 39 suojauslaskennan kriteerejä. Johdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen toimivilla markkinoilla käytettyjä hintanoteerauksia. Ostoja ja myyntejä suojaavien johdannaisten tulos kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Rahoituseriä suojaavien johdannaisten tulos kirjataan rahoituseriin, ellei johdannainen ole nimenomaan määritelty suojauslaskennan mukaiseksi suojausinstrumentiksi.

Myytäväissä olevat rahoitusvarat

Myytäväissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaissopimuksiin kuulumattomia varoja, jotka on alkuperäisen hankinnan yhteydessä nimenomaisesti määritelty tähän ryhmään. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöshetkellä ja niiden käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan ja esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien rahoitusvarojen käypä arvo määräytyy niiden markkina-arvon perusteella. Julkisesti noteeraamattomat rahoitusvarat arvostetaan

hankintamenoon, jos niiden käypiä arvoja ei voida luotettavasti määrittää.

Myytäväissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvien oman pääoman ehtoisten sijoitusten osingot kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Myytävissä olevien rahoitusvarojen korkotuotot kirjataan kyseisen luokan mukaan rahoituseriin. Kun myytävissä oleviksi luokiteltu rahoitusvara myydään, omaan pääomaan kirjatut kertyneet käyvän arvon muutokset sisällytetään tuloslaskelmaan riville "Muut rahoitustuotot/-kulut".

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joiden maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Lainoihin ja muihin saamisiin sisältyvät myös myyntisaamiset ja muut saamiset. Nämä kirjataan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisen rahan ja pankkitalletukset. Konsernitaseen rahavarat sisältävät myös toimialayhtiöiden harjoittamaan vähittäiskauppatoimintaan liittyviä rahoja, jotka ovat myymälöiden pohjakassoina tai matkalla tilitettäviksi yhtiöille.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat on kirjattu alun perin kirjanpitoon merkittäessä käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Tilinpäätöksessä rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Rahoituslimiittien ja rahoitusvelkojen järjestelypalkkiot jaksotetaan limiitin voimassaoloajalle. Rahoitusvelat luokitellaan pitkäaikaisiksi veloiksi, jos niiden eräpäivä on yli 12 kuukautta tilikauden päättymisen jälkeen, ja lyhytaikaisiksi veloiksi, jos ne erääntyvät alle 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöksestä.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Johdannaissopimukset merkitään hankintahetkellä taseeseen käypään arvoon ja arvostetaan uudelleen käypään arvoon tilinpäätöksessä. Johdannaisten arvonmuutosten kirjauksiin vaikuttaa se, kuuluuko johdannaissopimus suojauslaskennan piiriin vai ei, sekä se, mitä johdannaisella on suojattu. Kun johdannaissopimuksia solmitaan, ne käsitellään joko saamisten tai velkojen käyvän arvon suojauksina, koron ja sähkön hintariskin osalta rahavirran suojauksina, ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksina tai johdannaissopimuksina, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteerejä. Jos suojauslaskennan kriteerit eivät täyty, kaupallista valuuttariskiä suojattaessa suojausinstrumenttien tulos kirjataan tulosvaikutteisesti liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Rahoitustapahtumia suojaavat johdannaiset esitetään tuloslaskelmaan kirjattavalta osin rahoituserissä.

Suojauslaskentaa aloitettaessa dokumentoidaan suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välinen suhde sekä konsernin riskienhallinnan tavoitteet. Suojaussuhteen tehokkuutta testataan säännöllisesti ja tehokas osuus kirjataan suojauskohteen mukaisesti suojattavan kohteen arvonmuutosta vastaan oman pääoman muuntoeroihin tai arvonmuutosrahastoon. Tehoton osuus kirjataan luonteensa mukaisesti joko rahoituseriin tai muihin liiketoiminnan tuottoihin tai kuluihin. Rahavirran suojaukseen, kuten pitkäaikaiseen luottojärjestelyyn, liittyvien suojausinstrumenttien arvonmuutos kirjataan tehokkaalta osaltaan arvonmuutosrahastoon. Luottojärjestelyyn liittyvien valuuttajohdannaisten arvonmuutos kirjataan lainoihin ja korkojohdannaisten arvonmuutos muihin korottomiin saamisiin tai velkoihin.

Suojauslaskenta lopetetaan, kun suojausinstrumentti erääntyy tai myydään, sopimus puretaan tai toteutetaan. Tällöin suojausinstrumenteista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan siihen asti kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu.

Arvostusperiaatteet

Korkotermiinien käypä arvo määritellään käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja.

Koronvaihtosopimusten käypä arvo lasketaan tulevien kassavirtojen nykyarvon perusteella käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja. Valuuttatermiinien käypä arvo lasketaan arvostamalla termiinisopimukset tilinpäätöspäivän termiinkurssiin. Valuuttaoptioiden arvostamisessa käytetään vastapuolen hintanoteerausta, mutta konserni laatii myös oman tarkistusarvostuksen Black-Scholes-menetelmää käyttäen. Sähköjohdannaiset arvostetaan käypään arvoon käyttäen tilinpäätöspäivän markkinanoteerauksia.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus

Konserni ei ole suojannut tilikaudella ulkomaisiin yksiköihin tehtyjä nettosijoituksia. Mikäli suojaus aktivoidaan, konserni soveltaa IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen valuuttamääräisten nettosijoitusten suojaukseen. Suojausinstrumentteina käytetään valuuttatermiinejä tai valuuttamääräisiä lainoja. Valuuttatermiinien spot-hinnan muutos kirjataan oman pääoman muuntoeroihin ja esitetään laajan tuloslaskelman erissä. Termiinien korkoerot kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Valuuttamääräisten lainojen kurssiero kirjataan oman pääoman muuntoeroihin. Suojausinstrumenttien kertynyt voitto tai tappio kirjataan tuloslaskelmaan, kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan osittain tai kokonaan tai se puretaan.

Kytkeytyt johdannaiset

Konserni on laatinut menetelmäkuvaukset kytkeytyneiden johdannaisten tunnistamiseksi ja soveltaa niihin käyvän arvon laskentaa. Kytkeytyjä johdannaisia voi sisältyä Kesko-konsernissa sellaisiin sitoviin kaupallisiin sopimuksiin, jotka on määritelty valuutassa, joka ei ole kummankaan osapuolen toimintavaluutta ja jota ei yleisesti käytetä siinä taloudellisessa ympäristössä, jossa liiketoimi toteutuu. Kytkeytyneiden johdannaisten käyvän arvon määrittämisessä käytetään arvostushetken markkinahintoja ja arvonmuutos kirjataan tuloslaskelmaan.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet muodostuvat pääosin maa-alueista, rakennuksista sekä koneista ja kalustosta. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla sekä mahdollisilla arvonalennuksilla. Hankittujen tytäryhtiöiden aineelliset hyödykkeet arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myöhemmin syntyvät menot sisällytetään hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain, kun on todennäköistä, että konsernille koituu

hyödykkeestä taloudellista hyötyä tulevaisuudessa ja hyödykkeen hankintamenu on luotettavasti määriteltävissä. Uudella osalla korvattun hyödykkeen osan kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Rakennusten koneita ja laitteita käsitellään erillisinä hyödykkeinä ja näiden uusimiseen liittyvät merkittävät menot aktivoidaan. Kaikki muut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden korjaus-, huolto- ja ylläpitomenot kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne toteutuvat.

Aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tehdään tasapoistot niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Tavallisimmat arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	10–33 vuotta
Rakennusten osat	8–10 vuotta
Koneet ja kalusto	3–8 vuotta
Autot ja kuljetuskalusto	5 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa. Mikäli arvioissa taloudellisesta vaikutusajasta tai taloudellisen hyödyn jakautumisesta on tapahtunut muutoksia aikaisempiin arvioihin verrattuna, otetaan arvion muutoksen vaikutus huomioon.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot lopetetaan silloin, kun hyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi pitkäaikaiseksi omaisuuseräksi.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynneistä ja luovutuksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan ja esitetään liiketoiminnan muina tuottoina ja kuluina.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo ja tavaramerkit

Liikearvoja ei poisteta, vaan ne testataan arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun on viitteitä arvonalentumisesta. Liikearvojen arvonalentumisen testaamista varten liikearvot on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvot arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon ja ennen 1.1.2004 hankituilta osin oletushankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla. Mahdollinen negatiivinen liikearvo tuloutetaan välittömästi. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja. Ne testataan arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina

kun on viitteitä mahdollisesta arvonalentumisesta. Näihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy yrityshankintojen yhteydessä aktivoituja

tavaramerkkejä, jotka on kirjattu hankinta-ajankohdan käypään arvoon.

Muut aineettomat hyödykkeet

Määriteltävissä olevan taloudellisen vaikutusajan omaavien aineettomien hyödykkeiden hankintamenot merkitään taseeseen ja kirjataan kuluksi niiden taloudellisena vaikutusaikana. Tällaisia aineettomia hyödykkeitä ovat ohjelmistolisenssit, asiakassuhteet ja lisenssit, jotka on yritysostojen yhteydessä arvostettu

hankinta-ajankohdan käypään arvoon sekä vuokraoikeudet, jotka poistetaan niiden todennäköisen vuokratkauden aikana.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Ohjelmistot ja -lisenssit	3–5 vuotta
Asiakas- ja toimittajasuhteet	10 vuotta
Lisenssit	20 vuotta

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan niiden syntymishetkellä, sillä konsernilla ei ole aktivointikelpoisia kehittämismenoja. Aiemmin kuluksi kirjattuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhemmillä kausilla.

Tietojärjestelmät

Uusien tietokoneohjelmistojen kehitysprojekteihin osallistuvien konsernin palveluksessa olevien henkilöiden palkkamenot ja muut välittömät menot aktivoidaan osaksi ohjelmistojen hankintamenoa. Tietokoneohjelmistot sisältyvät taseessa aineettomiin hyödykkeisiin ja niiden hankintameno poistetaan ohjelmistojen taloudellisena vaikutusaikana. Ohjelmistojen ylläpitomenot kirjataan kuluksi syntymishetkellä.

Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien arvonalentumiset

Konsernissa arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on saattanut alentua. Mikäli tällaisia viitteitä ilmenee, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvosta sekä rajoittamattoman taloudellisen vaikutusajan omaavista aineettomista hyödykkeistä kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain riippumatta siitä, onko viitteitä arvonalentumisista olemassa. Lisäksi arvonalentumistesti tehdään aina, kun on viitteitä arvonalentumisesta.

Kerrytettävissä olevalla rahamäärällä tarkoitetaan omaisuuserän käypää arvoa luovutuksesta aiheutuvilla menoilla vähennettynä tai sitä korkeampaa käyttöarvoa. Kerrytettävissä olevaa rahamäärää ei useinkaan voida arvioida omaisuuseräkohtaisesti. Tällöin, kuten myös liikearvon osalta, kerrytettävissä oleva rahamäärä määritellään sille rahavirtaa tuottavalle yksikölle, johon liikearvo tai muu omaisuuserä kuuluu.

Arvonlennustappio kirjataan, mikäli omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää omaisuuserästä kerrytettävissä

olevan rahamäärän. Arvonlennustappio kirjataan tuloslaskelmaan. Omaisuuserästä aikaisemmin kirjattu arvonlennustappio peruutetaan, jos uudelleen arvioitaessa kerrytettävissä oleva rahamäärä on kasvanut. Omaisuuserän arvonlennustappiota ei kuitenkaan peruuteta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ollut ennen arvonlennustappion kirjaamista. Liikearvosta tehtyä arvonlennustappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

Vuokrasopimukset

Konserni toimii sekä vuokralle antajana että vuokralle ottajana kiinteistöjen ja koneiden osalta. Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut eivät siirry vuokralaiselle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Näihin sopimuksiin liittyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Sellaiset vuokrasopimukset, joissa konsernille on siirtynyt olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimuksella vuokrattu hyödyke merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimusten vuokravelvoitteet merkitään taseen korollisiin velkoihin. Maksettavat vuokrat jaetaan rahoituskuluksi ja velan vähennykseksi. Rahoitusleasinghyödykkeistä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa.

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja edut ovat olennaisilta osin siirtyneet vuokralle ottajalle, luokitellaan vastaavasti rahoitusleasingsopimuksiksi. Tällaisin sopimuksin vuokratut hyödykkeet kirjataan taseeseen saamisena. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimusten rahoitustuotto määritetään siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa saman tuottoprosentin vuokra-ajan kuluessa.

Myynti- ja takaisinvuokraustilanteissa myyntihinta ja tuleva vuokrameno ovat yleensä sidoksissa toisiinsa. Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasingsopimus, kirjanpitoarvon ylittävää myyntituloa ei tulouteta välittömästi, vaan se merkitään

velaksi taseeseen ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa. Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy muu vuokrasopimus ja myynti on tehty käypään arvoon, mahdollinen voitto tai tappio kirjataan välittömästi.

Jos myyntihinta alittaa käyvän arvon, voitto tai tappio kirjataan välittömästi, elleivät vastaiset markkinahintaa pienemmät vuokrat kompensoi tappiota, jolloin tappio aktivoidaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti hyödykkeen odotetun käyttöajan kuluessa. Jos myyntihinta ylittää käyvän arvon, käyvän arvon ylittävä osuus merkitään taseeseen velaksi ja kirjataan tulosvaikutteisesti hyödykkeen odotetun käyttöajan kuluessa. Mikäli käypä arvo myynnin ja takaisinvuokrauksen tapahtumahetkellä alittaa hyödykkeen kirjanpitoarvon, kirjataan kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotuksen suuruinen tappio välittömästi.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvolla tarkoitetaan tavanomaisessa liiketoiminnassa saatavaa arvioitua myyntihintaa, josta on vähennetty arvioitua myynnistä aiheutuvat välttämättömät menot. Hankintameno määritetään pääsääntöisesti painotetun keskihankintahinnan mukaan. Eräiden vaihto-omaisuusryhmien hankintameno määritetään FIFO-menetelmällä. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki ostomenot hankintarahteineen. Itse valmistettujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki valmistusmenot sisältäen välittömät menot ja osuudet valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista. Hankintameno ei sisällä vieraan pääoman menoja.

Myyntisaamiset

Myyntisaamiset on kirjattu kirjanpitoon alkuperäisen myynnin määräisenä. Arvonalentuminen kirjataan, kun on objektiivista näyttöä siitä, että arvonalentumistappio on syntynyt. Myyntisaamisten arvonalentuminen on konsernissa määritelty yhtenäisin perustein saamisen erääntymisen perusteella. Lisäksi arvonalentuminen kirjataan, jos on muutoin näyttöä velallisen maksukyvyttömyydestä, konkurssista tai selvitystilasta. Arvonalentuminen kirjataan kuluksi muihin liiketoiminnan kuluihin. Jos aiemmin kuluksi kirjatusta

eräästä saadaan myöhemmin suoritus, se kirjataan vähentämään muita liiketoiminnan kuluja.

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luokitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpitoarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi.

Tuloslaskelman vertailutietoja oikaistaan niiden toimintojen osalta, jotka on luokiteltu lopetetuiksi viimeisimmän esitettävän tilinpäätöskauden aikana. Lopetettujen toimintojen tulos siirretään siten omalle rivilleen myös vertailutietojen osalta. Tilikausilla 2016 ja 2015 konsernissa ei ollut lopetettuja toimintoja.

Oma pääoma

Konserni luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai rahoitusvelaksi. Oman pääoman ehtoinen instrumentti on mikä tahansa sopimus, joka osoittaa oikeutta osuuteen yhteisön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Jos Kesko Oyj hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernille on syntynyt aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta ja että veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varausten määriä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan

vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä. Varausten muutokset kirjataan tuloslaskelmaan samaan erään, mihin varaus alun perin on kirjattu. Konsernin varaukset liittyvät merkittävimmiltä osin konsernin myymien tuotteiden osalta annettuihin takuusitoumuksiin sekä tappiollisiin vuokrasopimuksiin.

Takuuvaraus kirjataan, kun takuuehdot täyttävä tuote myydään. Varauksen määrä perustuu kokemusperäiseen tietoon takuumenojen toteutumisesta. Vuokrasopimuksista muodostuu tappiollisia ja niistä kirjataan varaus, mikäli vuokratila jää tyhjäksi tai se vuokrataan edelleen maksettua vuokraa alemmalla vuokralla. Tyhjien vuokratilojen arvioidusta tappiosta jäljellä olevalta vuokrakaudelta sekä edelleen vuokratuista tiloista syntyvistä tappioista kirjataan varaus.

Työsuhde-etuudet

Eläkejärjestelyt

Konsernilla on sekä maksu- että etuusperäisiä eläkejärjestelyjä. Maksupohjaisista eläkejärjestelyistä suoritettavat maksut kirjataan kuluksi sen tilikauden tuloslaskelmaan, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan eläke-etuuksien maksamisesta.

Etuusperäisissä eläkejärjestelyissä konsernille voi jäädä järjestelystä veloitteita tai varoja tilikauden maksun suorittamisen jälkeen. Eläkevelvoite kuvaa tulevien maksettavista etuuksista johtuvien kassavirtojen nykyarvoa. Eläkevelvoitteiden nykyarvo on laskettu ennakoituun etuusyksikköön perustuvaa menetelmää (The Projected Unit Credit Method) käyttäen. Eläkemenot kirjataan kuluksi työntekijöiden palvelusaikana vakuutusmatemaattisten laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttauskorkona yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa. Näiden maturiteetti vastaa olennaisilta osin laskettavan eläkevastuun maturiteettia. Eläkejärjestelyn eläkevelvoitetta vastaavat varat on arvostettu tilinpäätöshetkellä käypiin arvoihin. Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelman laajaan tulokseen.

Osakeperusteiset maksut

Osakepalkkiot

Osakeperusteisiin maksuihin liittyvät kulut kirjataan tuloslaskelmaan, ja taseeseen kirjataan vastaava velka rahana selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta. Taseen velka arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Osakkeina selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta kirjataan tuloslaskelman kulukirjausta vastaava oman pääoman lisäys.

Yhtiön hallitus on myöntänyt johdolle osakepalkkiojärjestelmän, joka sisältää sekä B-sarjan osakkeina maksettavan että rahana maksettavan etuuden, jos ohjelman ehdot täyttyvät. Osakkeina maksettavan etuuden käypä arvo on osakkeen arvo myöntämishetkellä ja se kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä palkkiojärjestelmän ansainta- ja sitouttamisjakson aikana. Kuluksi kirjattava määrä perustuu konsernin arvioon tulevien osakkeina maksettavien etuuskien määrästä ansaintajakson lopussa. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä etuuskien käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon niiden osakkeiden määrässä, joihin oletetaan syntyvän oikeus ansaintajakson lopussa. Rahana maksettavalla osuudella katetaan palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Rahaosuus kirjataan kuluksi ansaintajakson aikana. Arvioiden muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Tuloutusperiaatteet

Liikevaihtoon luetaan tavaroiden ja palveluiden sekä energian myynti. Palveluiden ja energian myynnin osuus liikevaihdosta ei ole merkittävä.

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan välillisillä veroilla, myynnin oikaisueroilla sekä valuuttamääräisen myynnin kurssieroilla. Myynnin oikaisueriin kirjataan K-Plussa-kanta-asiakasjärjestelmään liittyvät asiakashyvitykset. Hyvitykset kirjataan osana myyntitapahtumaa käyvin arvoin. Kanta-asiakashyvitykset vaikuttavat niiden segmenttien liikevaihtoon, jotka myöntävät K-Plussa-kanta-asiakashyvityksiä ja harjoittavat vähittäiskauppatoimintaa.

Konserni myy tuotteita kauppiaille ja muille vähittäismyynnille sekä harjoittaa omaa vähittäismyyntiä. Tuotot tavaroiden myynnistä tuloutetaan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit, edut ja määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle, ja on todennäköistä, että myyntiin liittyvä taloudellinen hyöty koituu konsernille. Pääsääntöisesti tavaroiden myynti on tuloutettavissa tavaran luovutushetkellä. Myynti kauppiaille ja muille jälleenmyyjille on laskutusmyyntiä. Vähittäismyynti on pääosin käteis- tai luottokorttimyyntiä.

Tuotot palveluista tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu ja taloudellisen hyödyn saaminen palvelusuoritteesta on todennäköistä.

Korot kirjataan tuotoiksi ajan kulumisen perusteella efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Osingot tuloutetaan, kun oikeus maksun saamiseen on syntynyt.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muina tuottoina esitetään muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot, kuten vuokratuotot, kauppapaikka- ja ketjumaksut sekä muut erilaiset palvelukorvaukset ja provisiot. Liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa esitetään myös aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksesta syntyvät voitot ja tappiot sekä kaupallisten valuuttariskien suojaukseen käytettyjen johdannaisten realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot.

Vieraan pääoman menot

Konserni ei ole aktivoinut korkomenoja osaksi hyödykkeiden hankintamenoja, koska konsernilla ei ole ehdot täyttäviä omaisuuseriä.

Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenuun ja jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin on kirjattu konserniyhtiöiden tilikauden tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot, aikaisempien tilikausien

verojen oikaisut sekä laskennallisten verojen muutokset. Konserniyhtiöiden verot on laskettu perustuen kunkin yhtiön paikallisen verolainsäädännön mukaan määräytyvään verotettavaan tuloon.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat kirjataan kaikista väliaikaisista eroista varojen ja velkojen verotuksellisten arvojen ja kirjanpitoarvojen välillä. Liikearvoista ei ole laskettu laskennallista verovelkaa siltä osin, kun liikearvot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei kirjata laskennallista veroa, ellei voitonjako ole todennäköinen ja aiheuta siten veroseuraamuksia.

Laskennallinen vero on laskettu tilinpäätöspäivänä voimassa olevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa tiedossa olevalla uudella verokannalla. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään saakka, kun on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Samaa veronsaajaa koskevat konsernin laskennalliset verosaamiset ja -velat on netotettu.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä, aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä (poistoero), varauksista sekä yrityshankintojen yhteydessä suoritetuista tase-erien käypiin arvoihin arvostuksista.

Osingonjako

Hallituksen yhtiökokoukselle esittämää osinkoa ei ole vähennetty omasta pääomasta, vaan osingot kirjataan yhtiökokouksen päätöksen perusteella.

Uudet IFRS-standardit ja IFRIC-tulkinnat sekä muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin

Niiden standardien ja tulkintojen lisäksi, jotka on esitetty vuoden 2016 tilinpäätöksessä, konserni ottaa käyttöön seuraavat julkaistut standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin vuoden 2017 tilinpäätöksessään tai myöhemmin.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

Standardi käsittelee rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelua, arvostamista ja kirjaamista. IFRS 9:n mukaan rahoitusvarat voidaan luokitella kolmeen arvostusryhmään: jaksotettu hankintameno, käypä arvo muiden laajan tuloksen erien kautta ja käypä arvo tulosvaikutteisesti. Ryhmä määräytyy alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä. Luokittelu riippuu liiketoimintamallista, jonka mukaan rahoitusvaroja hallinnoidaan, sekä instrumentin rahavirtojen ominaispiirteistä. Rahoitusvelkojen osalta standardi vastaa useimpia IAS 39:n mukaisia vaatimuksia. Tärkein muutos on se, että jos rahoitusvelkoihin on sovellettu käyvän arvon optiota, yhteisön omasta luottoriskistä johtuva käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, paitsi mikäli tämä johtaa kirjanpidolliseen epäsymmetriaan. Konsernin johto arvioi, että uusi standardi vaikuttaa vähäisissä määrin konsernin rahoitusvarojen kirjanpitokäsittelyyn.

Standardi tulee voimaan 1.1.2018. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

Standardi korvaa IAS 11 Pitkäaikaishankkeet ja IAS 18 Tuotot sekä niihin liittyvät tulkinnat. Standardin mukaan myyntituotot kirjataan, kun asiakas saa määräysvallan tavaraan tai palveluun. Asiakas saa määräysvallan, kun se pystyy ohjaamaan tavaran tai palvelun käyttöä ja saamaan siihen liittyvän hyödyn. Peruseriaatteena on, että myyntituotto kirjataan tavalla, joka kuvaa luvattujen tavaroiden tai palvelujen luovuttamista asiakkaalle, ja kirjattava määrä kuvastaa sitä rahamäärää, johon yritys odottaa olevansa oikeutettu kyseisiä tavaroita tai palveluja vastaan.

Kesko-konsernin tuotot koostuvat pääosin tavaroiden ja palveluiden myynnistä yritys- ja kuluttaja-asiakkaille kaupan alalle tavanomaisilla ehdoilla. Johto arvioi, että uuden standardin käyttöönotolla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardilla ei myöskään arvioida olevan vaikutusta asiakassopimukseen tai liiketoimintaan. Standardin käyttöönotolla arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia liiketoiminnan tukiprosesseihin tai tietojärjestelmiin.

Standardi tulee voimaan 1.1.2018. Standardi on hyväksytty EU:ssa.

IFRS 16 Vuokrasopimukset

IASB julkaisi 13.1.2016 uuden IFRS-standardin, IFRS 16 Vuokrasopimukset (Leases). Standardi käsittelee vuokrasopimusten määritelmää, kirjaamista, arvostamista ja järjestelyihin liittyviä liitetietoja. Standardin mukaan kaikki yli 12 kk pitkät vuokrasopimukset kirjataan taseen varaksi ja velaksi käyttäen ”right-of-use -mallia”.

Kauppapaikkaverkosto on K-ryhmälle strateginen kilpailutekijä. Kesko-konserni vuokraa liiketoimintansa käyttöön kauppapaikkoja kaikissa toimintamaissaan.

Vuoden 2016 lopussa Kesko-konsernilla oli yli 1 500 vuokratilaa, joiden vuokravastuu oli 2 957 milj. euroa.

Johto arvioi, että uudella vuokrasopimusstandardilla tulee olemaan merkittävä vaikutus yhtiön tuloslaskelmaan, taseeseen ja tunnuslukuihin.

Standardi tulee voimaan 1.1.2019. Standardia ei ole vielä hyväksytty EU:ssa.

Johto arvioi, että muilla julkaistuilla uusilla IFRS-standardeilla, IFRIC-tulkinnolla ja muutoksilla olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin ei ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen tai sen esittämiseen.

Liite 2. Segmentti-informaatio

Konsernin raportoitavat segmentit muodostuvat konsernin toimialoista, jotka ovat päivittäistavara-kauppa, rakentamisen ja talotekniikan kauppa sekä autokauppa.

Segmentti-informaatio raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa yhdenmukaisella tavalla. Ylimpänä operatiivisena päätöksentekijänä, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille, toimii konsernijohtoryhmä. Raportoitavien toimintasegmenttien liikevaihto muodostuu päivittäistavara-kaupasta, rakentamisen ja talotekniikan kaupasta sekä autokaupasta. Segmenttien välinen myynti tapahtuu markkinahintaan.

Konsernijohtoryhmä arvioi segmenttien tulosta liikevoiton, vertailukelpoisen liikevoiton ja sidotun pääoman tuoton perusteella. Poikkeukselliset, tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tapahtumat käsitellään vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä ja ne on kohdistettu segmenteille. Konsernissa luokitellaan vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi kiinteistöjen, osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä syntyneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalennukset sekä merkittävät liiketoimintojen lopettamiskulut ja uudelleenjärjestelyt. Myyntivoitot on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa ja myyntitappiot liiketoiminnan muissa kuluissa. Muilta osin johtoryhmän tulosseuranta vastaa kaikilta osin IFRS-raportointia. Rahoitustuottoja ja -kuluja ei kohdisteta segmenteille, sillä konsernirahoitus hallinnoi konsernin rahavaroja ja rahoitusvelkoja. Konsernin sisäisinä kauppoina tehtyjen valuuttatermiinien käypien arvojen muutokset raportoidaan osana liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja niiltä osin, kun ne suojaavat segmenttien valuuttariskiä.

Segmentin sidotun pääoman varat ja velat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, jotka voidaan perustellusti kohdistaa segmenteille. Sidotun pääoman varat sisältävät aineelliset ja aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet, osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävissä sijoituksissa ja muut sijoitukset, eläkesaamiset, vaihto-omaisuuden, myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset, korolliset saamiset sekä myytävänä olevat omaisuuserät. Sidotun pääoman velat sisältävät ostovelat, osuuden muista korottomista veloista ja varaukset. Konsernin kiinteistövarat ja niistä aiheutuvat tuotot ja kulut on kohdistettu segmenteille.

Sidottuun pääomaan eivät sisälly laskennalliset verosaamiset ja -velat, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat valuuttatermiinien taseeseen merkittyä käypää arvoa lukuun ottamatta, myytävissä olevat rahoitusvarat, rahavarat eivätkä korolliset velat.

Päivittäistavara-kauppa

Päivittäistavara-kauppa käsittää päivittäistavaroiden tukkukaupan ja yritysasiakaskaupan Suomessa. Ruokakesko harjoittaa liiketoimintaa K-kauppias-liiketoimintamallilla. Päivittäistavara-kaupan Venäjän liiketoiminta myytiin 30.11.2016. Suomen Lähikauppa Oy:n oston myötä Ruokakesko toimii itse vähittäiskauppiaana Suomessa. Siwojen ja Valintatalojen muuttaminen K-Marketeiksi aloitettiin toukokuussa 2016 ja vuoden loppuun mennessä muutettuja kauppoja oli 223. Suomen Lähikauppa Oy:n nimi muutettiin syksyllä 2016 K-Market Oy:ksi. Suomessa on noin 900 K-kauppias-liiketoimintamallilla toimivaa K-ruokakauppaa, joista muodostuvat ruokakaupan vähittäiskauppaketjut K-citymarket, K-supermarket ja K-market. Ruokakesko johtaa kaupoista muodostuvien ketjujen toimintaa. Ketjutoiminnalla varmistetaan parempi kilpailukyky ja K-kauppiaille vahvat edellytykset tavaroiden hankintaan, valikoiman muodostamiseen, markkinointiin ja hintakilpailuun. Ruokakeskon tytäryhtiö Kespro Oy harjoittaa hotelli-, ravintola- ja catering -toimialan (HoReCa) päivittäistavaroiden tukkukauppaa Suomessa. K-citymarketin käyttötavara-kauppa toimii käyttötavaroiden vähittäismyyjänä Suomessa.

Rakentamisen ja talotekniikan kauppa

Rakentamisen ja talotekniikan kauppa toimii tukku-, vähittäis- ja yritysasiakaskaupassa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Baltiassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Rauta- ja sisustuskaupassa Kesko vastaa ketjujen konsepteista, markkinoinnista, hankinta- ja logistiikkapalveluista ja kauppapaikkaverkostosta kaikissa toimintamaissa sekä kauppiasresursseista Suomessa. Konserni toimii itse vähittäiskauppiaana Ruotsissa, Baltiassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Vähittäiskauppaketjut ovat K-rauta, Rautia, Byggmakker

(Norja), K-Senukai (Baltia) ja OMA (Valko-Venäjä). Rauta- ja sisustuskaupat palvelevat sekä kuluttaja- että ammattiasiakkaita. Kesko Oyj:n osti 1.6.2016 yritysasiakaskauppaan erikoistuneen Onninen Oy:n. Onninen on Itämeren alueen ja Skandinavian johtavia LVI- ja sähkötuotteiden ja -palveluiden tarjoajia. Yritysasiakaskauppaan erikoistuneella konsernilla on noin 150 toimipistettä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Baltian maissa sekä Venäjällä. Keskon liiketoiminta laajenee LVI- ja sähkötuoteryhmissä, ja se pystyy palvelemaan paremmin erityisesti urakoitsija-asiakkaita.

Lisäksi raportointisegmenttiin kuuluu maatalous- ja konekauppa Suomessa, konekauppa Baltiassa, vapaa-ajankauppa Suomessa sekä huonekalukauppa. Huonekalukaupan ketjuina toimivat Suomessa ja Baltiassa Asko ja Sotka. Vapaa-ajankauppaan kuuluvat Intersport ja Budget Sport sekä Kookenkä. Intersport harjoittaa urheiluvälinekauppaa Suomessa. Maatalous- ja konekauppa sisältää K-maatalouden ja Konekeskon toiminnot. Konekauppa on maarakennus-, ympäristö- ja maatalouskoneiden sekä vapaa-ajankoneiden maahantuontiin ja kauppaan erikoistunut palveluyritys.

Autokauppa

Autokauppa käsittää VV-Auton liiketoiminnot. VV-Auto toimii Volkswagen-, Audi- ja Seat-henkilöautojen sekä Volkswagen- ja MAN hyötyautojen maahantuojana ja markkinoijana Suomessa. VV-Auto harjoittaa myös autojen vähittäiskauppaa ja tarjoaa jälkimarkkinointipalveluja omissa vähittäiskauppaliikkeissään. Joulukuussa 2016 VV-Auto hankki Oy Autocarrera Ab:n, jonka myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti siirtyivät VV-Autolle.

Yhteiset toiminnot

Yhteiset toiminnot sisältävät konsernille yhteisiä tukitoimintoja.

Segmentti-informaatio 2016

Tulos

Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Yhteensä
Segmentin liikevaihto	5 235,6	4 100,3	849,2	123,4	10 308,5
josta sisäistä	-10,1	-11,2	-0,2	-106,7	-128,1
Liikevaihto konsernin ulkopuolelta	5 225,5	4 089,2	849,0	16,8	10 180,4
Segmentin muut tuotot	527,2	169,6	4,4	10,8	712,0
josta sisäistä	-5,7	-8,8		1,5	-13,0
Liiketoiminnan muut tuotot konsernin ulkopuolelta	521,5	160,8	4,4	12,2	699,0
Poistot	-73,0	-48,5	-9,0	-7,1	-137,6
Arvon alentumiset	-0,4	-17,6		-6,0	-24,0
Liikevoitto	93,0	60,8	28,9	-36,0	146,8
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-82,9	-37,2	-0,6	-5,5	-126,2
Vertailukelpoinen liikevoitto	175,9	97,9	29,5	-30,5	272,9
Rahoitustuotot ja -kulut					-1,0
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista					-0,6
Tulos ennen veroja					145,2

Varat ja velat

Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Elimi- noinnit	Yhteensä
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	791,5	661,6	95,9	28,9	2,9	1 580,9
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävissä sijoituksissa ja muut sijoitukset	4,8	1,5	0,0	117,4	-0,6	123,0
Eläkesaamiset	40,6	16,2		107,9		164,7
Vaihto-omaisuus	233,3	601,4	144,1		-0,0	978,9
Myyntisaamiset	294,5	486,6	51,1	14,8	-15,9	831,2
Muut korottomat saamiset	64,7	106,5	9,2	56,3	-15,0	221,6
Korolliset saamiset	0,8	2,9	0,0	60,8		64,5
Myytäväinä olevat omaisuuserät	2,6	42,7		0,5		45,7
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	1 432,9	1 919,5	300,3	386,5	-28,7	4 010,5
Kohdistamattomat erät						
Laskennalliset verosaamiset						5,8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						93,3
Myytäväissä olevat rahoitusvarat						156,8
Rahavarat						141,3
Varat yhteensä	1 432,9	1 919,5	300,3	386,5	-28,7	4 407,7
Ostovelat	516,9	539,8	21,3	4,5	-13,4	1 069,2
Muut korottomat velat	229,6	212,3	76,3	59,5	-15,5	562,2
Varaukset	6,1	10,5	37,9	1,4		55,8
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat		0,8				0,8
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	752,6	763,5	135,4	65,4	-28,8	1 688,1
Kohdistamattomat erät						
Korolliset velat						514,6
Muut korottomat velat						30,6
Laskennalliset verovelat						48,1
Velat yhteensä	752,6	763,5	135,4	65,4	-28,8	2 281,3

Sidottu pääoma yhteensä 31.12.	680,3	1 156,1	164,8	321,1	0,2	2 322,4
Sidottu pääoma keskimäärin	827,6	1 000,4	123,9	337,8	-2,2	2 287,5
Sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %	21,3	9,8	23,8	-9,0		11,9
Investoinnit	238,1	451,7	41,4	14,9	-3,0	743,1
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	10 338	15 630	817	871		27 656
Henkilökunta keskimäärin	8 200	12 744	780	752		22 476

Segmentti-informaatio 2015

Tulos

Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Yhteensä
Segmentin liikevaihto	4 672,9	3 249,8	747,9	129,4	8 799,9
josta sisäistä	-15,4	-0,6	-0,4	-104,6	-121,0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelta	4 657,5	3 249,1	747,5	24,8	8 678,9
Segmentin muut tuotot	607,9	187,6	4,3	14,7	814,5
josta sisäistä	-6,1	-10,0	0,0	2,0	-14,1
Liiketoiminnan muut tuotot konsernin ulkopuolelta	601,9	177,6	4,3	16,7	800,4
Poistot	-69,1	-44,6	-8,0	-5,8	-127,6
Arvonalentumiset	-0,0	-9,2			-9,2
Liikevoitto	249,4	-57,2	26,1	-23,7	194,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	71,9	-120,8		-1,0	-49,9
Vertailukelpoinen liikevoitto	177,5	63,6	26,1	-22,7	244,5
Rahoitustuotot ja -kulut					-7,1
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista					0,6
Tulos ennen veroja					188,0

Varat ja velat

Milj. €	Päivittäis- tavara- kauppa	Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Auto- kauppa	Yhteiset toiminnot	Elimi- noinnit	Yhteensä
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	788,3	523,7	75,7	60,0	2,9	1 450,5
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävissä sijoituksissa ja muut sijoitukset	4,7	0,2	0,0	110,2	-0,6	114,5
Eläkesaamiset	40,6	16,3		119,5		176,4
Vaihto-omaisuus	211,9	382,3	140,9		-0,0	735,0
Myyntisaamiset	284,5	256,6	43,4	11,3	-14,1	581,7
Muut korottomat saamiset	50,5	60,7	4,1	24,2	-21,0	118,5
Korolliset saamiset	3,8	3,8	0,3	63,1		71,0
Myytäväinä olevat omaisuuserät				0,5		0,5
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	1 384,3	1 243,5	264,4	388,8	-32,8	3 248,1
Kohdistamattomat erät						
Laskennalliset verosaamiset						3,9
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat						374,2
Myytävissä olevat rahoitusvarat						371,7
Rahavarat						141,2
Varat yhteensä	1 384,3	1 243,5	264,4	388,8	-32,8	4 139,3
Ostovelat	424,4	355,3	17,4	7,7	-9,8	795,1
Muut korottomat velat	233,5	131,3	69,2	88,8	-15,7	507,2
Varaukset	4,0	16,6	31,9	0,9		53,4
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	661,9	503,3	118,6	97,5	-25,4	1 355,7
Kohdistamattomat erät						
Korolliset velat						439,1
Muut korottomat velat						31,2
Laskennalliset verovelat						71,4
Velat yhteensä	661,9	503,3	118,6	97,5	-25,4	1 897,3

Sidottu pääoma yhteensä 31.12.	722,4	740,3	145,8	291,3	-7,4	1 892,4
Sidottu pääoma keskimäärin	871,4	823,0	103,7	292,2	-7,1	2 083,2
Sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen, %	20,4	7,7	25,2			11,7
Investoinnit	128,9	55,3	16,0	18,5	-0,2	218,5
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	8 364	12 270	783	518		21 935
Henkilökunta keskimäärin	6 420	11 269	780	487		18 955

Konserninlaajuiset tiedot

Konserni toimii Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuaassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Päivittäistavarakauppa toimii Suomessa ja toimi vuoden 2016 marraskuun loppuun asti Venäjällä. Rakentamisen ja talotekniikan kauppa toimii Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Baltiassa, Puolassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä ja autokauppa Suomessa.

Liikevaihto, varat, investoinnit ja henkilöstö on esitetty sijainnin mukaan jaoteltuna. Muut maat sisältää Venäjän, Valko-Venäjän ja Puolan.

2016 Milj. €	Suomi	Muut Pohjois- maat	Baltian maat	Muut	Elimi- noinnit	Yhteensä
Liikevaihto	8 133,6	899,6	661,8	502,7	-17,4	10 180,4
Varat	3 035,7	332,5	258,9	383,3		4 010,5
Investoinnit	630,1	3,1	24,7	85,2		743,1
Henkilöstö keskimäärin	10 714	1 327	4 597	5 838		22 476

2015 Milj. €	Suomi	Muut Pohjois- maat	Baltian maat	Muut	Elimi- noinnit	Yhteensä
Liikevaihto	7 056,8	627,2	584,1	426,8	-16,0	8 678,9
Varat	2 357,1	182,3	216,3	492,5		3 248,1
Investoinnit	130,6	4,2	4,1	79,6		218,5
Henkilöstö keskimäärin	8 300	988	4 508	5 160		18 955

Liikevaihto muodostuu lähes kokonaisuudessaan tavaroiden myynnistä. Palvelujen myynnin määrä on vähäinen.

Kesko-konsernilla ei ole yksittäisiä asiakkaita, joilta saadun tuoton määrä ylittäisi 10 % koko Kesko-konsernin tuotoista.

Liite 3. Yrityshankinnat ja myydyt omaisuuserät

Yrityshankinnat

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ruokakesko Oy osti 12.4.2016 Suomen Lähikauppa Oy:n koko osakekannan pääomasijoittaja Tritonilta. Kesko Oyj osti 1.6.2016 Onninen Oy:n koko osakekannan Onvest Oy:ltä. VV-Auto Group Oy osti 1.12.2016 Oy Autocarrera Ab:n koko osakekannan, jonka myötä VV-Autolle siirtyi Porschen maahantuonti- ja jälleenmyyntioikeudet.

	Suomen Lähikauppa Milj. e	Onninen- konserni Milj. e	Oy Auto- carrera Ab Milj. e
Maksettu vastike	54	364	27
Hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käyvät arvot hankintahetkellä			
Aineettomat hyödykkeet	5	94	2
Aineelliset hyödykkeet ja sijoitukset	33	21	1
Vaihto-omaisuus	33	227	9
Saamiset	12	238	4
Laskennallinen verosaaminen	22	3	-
Rahat ja pankkisaamiset	8	17	0
Varat yhteensä	113	599	16
Ostovelat, muut velat, varaukset	134	275	7
Laskennallinen verovelka	0	16	1
Velat yhteensä	134	291	8
Hankittu nettovarallisuus yhteensä	-22	309	8
Liikearvo	76	55	19
Hankinnan rahavirtavaikutus			
Maksettu vastike	-54	-364	-25
Hankitut rahavarat	8	17	0
Hankinnan rahavirtavaikutus	-46	-347	-25

Suomen Lähikauppa Oy

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ruokakesko Oy osti 12.4.2016 Suomen Lähikauppa Oy:n koko osakekannan pääomasijoittaja Tritonilta. Osakekauppana toteutetun yritystoston velaton kauppahinta oli 54 milj. euroa.

Suomen Lähikauppa on keskittynyt lähellä asiakkaita sijaitseviin päivittäistavara-kauppoihin. Yrityskauppa tukee Keskon strategiaa, jonka yksi painopistealue on lähikauppaverkoston kasvattaminen ja uudistaminen.

Edellä olevissa taulukoissa on esitetty tiivistelmä Tritonille maksetusta vastikkeesta, Kesko-konsernille hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvoista hankintahetkellä sekä yrityshankinnan rahavirtavaikutuksesta.

Hankinnasta syntyvä liikearvo, 76 milj. euroa, heijastaa synergiaetuja, joita odotetaan realisoituvan erityisesti hankinnasta ja logistiikasta, markkinoinnista, kauppapaikkaverkoston kehityksestä, tietojärjestelmäkuluista sekä hallinnosta. Kesko arvioi saavansa yrityskaupasta synergiahyötyjä käyttökatetasolla (EBITDA) yli 30 milj. euroa vuodessa vuodesta 2018 alkaen. Synergiahyötyjen saavuttaminen edellyttää konversiokustannuksia Suomen Lähikaupalta hankittujen kauppojen uudistamiseen. Liikevoiton vertailukelpoisuuteen vaikuttavina uudelleenjärjestelykuluina käsiteltävät kauppojen ja verkoston muutuskustannukset ovat vuosina 2016-2018 yhteensä noin 30 milj. euroa. Hankinnassa syntynyt liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Tammi-joulukuun 2016 konsernin tulokseen sisältyy yrityshankinnasta aiheutuvia kuluja 1,2 milj. euroa, joista merkittävimpiä varainsiirtovero 0,6 milj. euroa. Kulut on esitetty vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä.

Suomen Lähikaupan vaikutus huhti-joulukuun liikevaihtoon oli 575 milj. euroa. Vaikutus huhti-joulukuun vertailukelpoiseen liikevoittoon oli -7,4 milj. euroa ja synergiahyödyt huomioiden -3,2 milj. euroa. Jos yrityshankinta olisi toteutunut 1.1.2016, olisi vaikutus konsernin liikevaihtoon ollut johdon arvioiden mukaan noin 795 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon olisi ollut -17 milj. euroa. Liikevaihtoa ja vertailukelpoista liikevoittoa määritettäessä johto arvioi, että käypien arvojen kirjaukset hankintapäivänä olisivat samat, jos hankinta olisi toteutunut 1.1.2016.

Onninen Oy

Kesko Oyj osti 1.6.2016 Onninen Oy:n koko osakekannan Onvest Oy:ltä. Osakekauppana toteutetun yritystoston velaton kauppahinta oli 364 milj. euroa.

Onninen on Itämeren alueen ja Skandinavian johtavia LVI- ja sähkötuotteiden ja -palveluiden tarjoajia. Yritysassiakkauppaan erikoistuneella konsernilla on noin 150 toimipistettä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Puolassa ja Baltian maissa sekä Venäjällä. Keskon liiketoiminta laajenee LVI- ja sähkötuoteryhmissä, ja se pystyy palvelemaan paremmin erityisesti urakoitsija-asiakkaita. Tämän lisäksi Kesko saa uusia asiakkuuksia infra- ja teollisuusasiakasryhmistä.

Edellä olevissa taulukoissa on esitetty tiivistelmä Onvest Oy:lle maksetusta vastikkeesta, Kesko-konsernille hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvoista hankintahetkellä sekä yrityshankinnan rahavirtavaikutuksesta.

Hankittujen aineettomien hyödykkeiden käypä arvo hankintahetkellä (mukaan lukien asiakassuhteet ja tavaramerkit) on yhteensä 94 milj. euroa. Lyhytaikaisten myyntisaamisten tasearvo vastaa niiden käypää arvoa.

Hankinnasta syntyvä liikearvo, 55 milj. euroa, heijastaa synergiaetuja, joita odotetaan realisoituvan pääosin yhteisiä asiakkuuksia hyödyntämällä, hankinnassa ja logistiikassa, kauppapaikkaverkoston kehityksessä sekä ICT:ssä ja hallinnossa. Kesko arvioi saavansa yrityskaupasta synergiaetuja käyttökatetasolla (EBITDA) noin 30 milj. euroa vuodessa vuodesta 2020 alkaen. Synergiahyötyjen saavuttaminen edellyttää investointeja sekä kertaluonteisia kustannuksia. Synergiaetujen yhteenlasketun

nettokassavirtavaikutuksen arvioidaan olevan noin 25 milj. euroa positiivinen vuosina 2016-2019. Hankinnassa syntynyt liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Tammi-joulukuun 2016 konsernin tulokseen sisältyy yrityshankinnasta aiheutuvia kuluja 6,8 milj. euroa, joista merkittävimpanä varainsiirtovero 5,8 milj. euroa. Kulut on esitetty vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä.

Onnisen vaikutus kesä-joulukuun liikevaihtoon oli 908 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen kesä-joulukuun liikevoittoon oli 18,2 milj. euroa, jota rasitti vaihto-omaisuuden käyvän arvon kohdistusten kulukirjaukset 5,1 milj. euroa. Jos yrityshankinta olisi toteutunut 1.1.2016, olisi vaikutus konsernin liikevaihtoon ollut johdon arvioiden mukaan noin 1 500 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon olisi ollut 17,7 milj. euroa. Liikevaihtoa ja vertailukelpoista liikevoittoa määritettäessä johto arvioi, että käypien arvojen kirjaukset hankintapäivänä olisivat samat, jos hankinta olisi toteutunut 1.1.2016.

Oy Autocarrera Ab

Joulukuussa Kesko Oyj:n tytäryhtiö VV-Auto Group Oy osti Oy Autocarrera Ab:n koko osakekannan. Kaupan myötä Porschen maahantuonti ja jälleenmyynti siirtyivät VV-Autolle. Osakekauppana toteutetun yritysosaston kauppahinta oli 27 milj. euroa.

Edellä olevissa taulukoissa on esitetty tiivistelmä myyjille maksetusta vastikkeesta, Kesko-konsernille hankittujen varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen arvoista hankintahetkellä sekä yrityshankinnan rahavirtavaikutuksesta.

Hankinnasta syntyvä liikearvo, 19 milj. euroa, heijastaa synergiaetuja ja kasvupotentiaalia, joita odotetaan realisoituvan Porschen kasvattaessa VV-Auton autovalikoimaa. Hankinta tuo myös synergiaetuja autokaupan prosesseissa kuten hankinnat, kauppapaikkaverkosto, logistiikka, ICT ja hallinto. Hankinnassa syntynyt liikearvo ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Joulukuun tulokseen sisältyy yrityshankinnasta syntyneitä kuluja 0,6 milj. euroa, joista merkittävimpanä on varainsiirtovero 0,4 milj. euroa.

AutoCarreran vaikutus joulukuun liikevaihtoon oli 4,4 milj. euroa. Vaikutus joulukuun vertailukelpoiseen liikevoittoon oli -0,0 milj. euroa, jota rasitti vaihto-omaisuuden käyvän arvon kohdistusten kulukirjaukset 0,1 milj. euroa. Jos yrityshankinta olisi toteutunut 1.1.2016, olisi vaikutus konsernin liikevaihtoon ollut johdon arvioiden mukaan noin 45 milj. euroa. Vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon olisi ollut 2,2 milj. euroa. Liikevaihtoa ja vertailukelpoista liikevoittoa määritettäessä johto arvioi, että käypien arvojen kirjaukset hankintapäivänä olisivat samat, jos hankinta olisi toteutunut 1.1.2016.

Vuonna 2015 Kesko-konsernilla ei ollut liiketoimintojen yhdistämisinä käsiteltäviä yrityshankintoja.

Myydyt omaisuuserät

Heinäkuussa 2016 Kesko myi OOO Johastonin osakkeet ja luopui samalla Intersport-liiketoiminnasta Venäjällä.

Marraskuussa 2016 Kesko myi päivittäistavarakaupan liiketoiminnan Venäjällä Lenta Ltd:lle. Yrityskaupan kokonaiskauppahinta oli noin 178 milj. euroa ja siitä kirjattiin 69 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntitappio.

Vuonna 2015 Kesko myi tavarataloketju Anttila Oy:n saksalaiselle pääomasijoittajalle 4K INVESTILLE yhden miljoonan euron kauppahinnalla. Kaupan toteutuspäivä oli 16.3.2015. Kaupasta kirjattiin 130 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntitappio.

Vuonna 2015 Kesko, AMF Pensionsförsäkring ja Ilmarinen perustivat yhteisen kiinteistösijoitusyhtiön. Kesko myi perustetulle yhteisyritykselle kauppapaikkojaan sekä Suomesta että Ruotsista. Kaupasta kirjattiin 75,6 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntivoitto.

Lisäksi Kesko myi vuonna 2015 neljä kiinteistöä Keskon Eläkekassalle. Kaupasta kirjattiin vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntivoitto 22,9 milj. euroa.

Liite 4. Liiketoiminnan muut tuotot ja muut liikekulut

Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2016	2015
Palvelukorvaukset	535,3	544,3
Vuokratuotot	41,9	44,5
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot	3,3	102,7
Johdannaissopimusten realisoituneet voitot ja käyvän arvon muutokset	5,2	6,6
Muut	113,3	102,3
Yhteensä	699,0	800,4

Palvelukorvaukset ovat pääosin ketjuyritysten maksamia ketju- ja kauppapaikkamaksuja.

Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyy vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä 1,8 milj. euroa (101,0 milj. euroa). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä on kerrottu lisää liitteessä 5.

Muut liikekulut

Milj. €	2016	2015
Muut liikekulut	-161,9	-112,2
Aineellisten hyödykkeiden ja osakkeiden myyntitappiot	-65,8	-130,6
Johdannaissopimusten realisoituneet tappiot ja käyvän arvon muutokset*	-3,7	-6,8
Yhteensä	-231,4	-249,6

* Sisältää kytkettyjen johdannaisten arvonmuutoksia.

Tilintarkastajien palkkiot

Milj. €	2016	2015
Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers		
Tilintarkastus	0,9	0,8
Veroneuvonta	0,1	0,1
Muut palvelut	0,3	0,6
Yhteensä	1,4	1,5
Muut tilintarkastustoimistot	2,0	1,2

Liite 5. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Milj. €	2016	2015
Kiinteistöjen ja osakkeiden myyntivoitot	4,2	101,2
Kiinteistöjen ja osakkeiden myyntitappiot	-71,0	-131,8
Arvonalentumistappiot	-30,0	-
Rakennejärjestelyt	-23,1	-19,3
Muut erät	-6,3	0,0
Yhteensä	-126,2	-49,9

Poikkeukselliset, tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tapahtumat käsitellään vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä ja ne on kohdistettu segmenteille. Konsernissa luokitellaan vertailukelpoisuuteen vaikuttaviksi eriksi kiinteistöjen, osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä syntyneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalennukset sekä merkittävät liiketoimintojen lopettamiskulut ja uudelleenjärjestelyt. Myyntivoitot on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa ja myyntitappiot liiketoiminnan muissa kuluissa. Arvonalentumiset on esitetty tuloslaskelmassa rivillä poistot ja arvonalentumiset.

Vuoden 2016 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyy Venäjän päivittäistavara-kaupan myyntitappio 69,2 milj. euroa, arvonalentumiset 30,0 milj. euroa, Suomen Lähikaupan ketjujen konvertointiin liittyvät kulut 11,4 milj. euroa ja rakennejärjestelyihin sisältyvät yritysostojen varainsiirtoverot 6,9 milj. euroa. Rauta- ja sisustuskaupan kiinteistöjen toimintavaluutta muutettiin 31.12.2016 Venäjän kiinteistömarkkinan muutoksesta johtuen eurosta ruplaksi ja tästä johtuen kiinteistöihin kohdistettiin 15 milj. euron arvonalentumiskirjaus. Vuoden 2015 vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin sisältyy Anttilan myyntitappio 130 milj. euroa, kiinteistöjen myynneistä kirjatut 101,0 milj. euron myyntivoitot sekä Intersport Venäjän liiketoiminnan uudelleenjärjestelyyn liittyen arvonalennuksia ja varauksia yhteensä 17,2 milj. euroa.

Liite 6. Henkilöstökulut, johdon palkat ja henkilöstön määrä

Milj. €	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-574,7	-440,2
Sosiaalikulut	-57,5	-43,2
Eläkkeet	-78,3	-55,0
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	2,2	0,5
Maksupohjaiset eläkejärjestelyt	-80,5	-55,5
Osakeperusteiset maksut	-12,3	-6,4
Yhteensä	-722,8	-544,8

Tiedot konsernin johtohenkilöiden työsuhde-etuuksista ja muista lähipiiritapahtumista esitetään liitetiedossa 33 ja osakepalkitsemiseen liittyvät tiedot liitetiedossa 30.

Konserniyhtiöiden toimitusjohtajien ja hallitusten palkat ja palkkiot

Milj. €	2016	2015
Toimitusjohtajien palkat (luontoisetuineen)	8,0	6,0
Hallitusten jäsenten palkkiot	0,4	0,4
Yhteensä	8,3	6,4

Konsernin henkilökunta keskimäärin

	2016	2015
Päivittäistavarakauppa	8 200	6 420
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	12 744	11 269
Autokauppa	780	780
Yhteiset toiminnot	752	487
Yhteensä	22 476	18 956

Liite 7. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2016	2015
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	11,3	7,8
Korkotuotot käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavista rahoitusvaroista	0,7	0,8
Korkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	1,6	1,6
Myyntivoitot myytävissä olevista rahoitusvaroista	1,0	0,1
Muut rahoitustuotot	0,4	0,1
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot yhteensä	15,0	10,4
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatusta rahoitusveloista	-10,8	-11,6
Myyntitappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	-1,1
Muut rahoituskulut	-0,8	-1,6
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	-11,6	-14,2
Valuuttakurssierot		
Kurssierot ja käypien arvojen muutokset johdannaisista, valuuttamääräisistä lainoista, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, ja pankkitileistä	-4,4	-3,3
Valuuttakurssierot yhteensä	-4,4	-3,3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-1,0	-7,1

Korkokuluihin sisältyy rahoitusleasingsopimuksista tilikauden kuluksi kirjattuja korkoja 0,1 milj. euroa (0,2 milj. euroa).

USD-määräisen Private Placement -luottojärjestelyn realisoituneiden korkojohdannaisten suojaustulos kirjataan nettona korkokuluihin yhdessä lainan korkojen kanssa.

Tuloslaskelmaan kirjatut valuuttakurssierot

Milj. €	2016	2015
Myynti	-0,1	-0,1
Muut tuotot	2,7	6,6
Ostot	0,2	0,2
Muut kulut	-3,7	-5,4
Rahoitustuotot ja -kulut	-4,4	-3,3
Yhteensä	-5,3	-2,1

Liite 8. Tuloverot

Milj. €	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot	-41,3	-83,4
Edellisten tilikausien verot	-0,8	-0,0
Laskennalliset verot	10,7	12,8
Yhteensä	-31,4	-70,7

Tuloslaskelman verokulun ja emoyhtiön verokannalla laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma

Milj. €	2016	2015
Tulos ennen veroja	145,2	188,0
Verot emoyhtiön verokannan 20,0 % mukaan	-29,0	-37,6
Ulkomaisten tytäryhtiöiden erilaisten verokantojen vaikutus	3,3	3,0
Verovapaiden tulojen vaikutus	0,6	2,8
Vähennyskelvottomien kulujen vaikutus	-7,1	-32,8
Verotuksellisten tappioiden vaikutus	-4,9	-5,7
Konserniyhdistelyn vaikutus	6,4	-0,3
Edellisten tilikausien verot	-0,8	-0,0
Verokantamuutoksen vaikutus	0,3	0,3
Muut	-0,2	-0,4
Verot tuloslaskelmassa	-31,4	-70,7

1.1.2017 Norjassa voimaan astuvan yritysverokannan muutos tilikauden 2016 laskennallisiin veroihin oli 0,3 milj. euroa. 1.1.2016 Norjassa voimaan astuneen yritysverokantamuutoksen vaikutus tilikauden 2015 laskennallisiin veroihin oli 0,3 milj. euroa.

Liite 9. Muut laajan tuloksen erät

Muut laajan tuloksen erät ja niihin liittyvät verot

Milj. €	2016 Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen	2015 Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi						
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-14,0	2,8	-11,1	28,8	-5,8	23,0
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi						
Ulkomaiseen yksikköön liittyvät muuntoerot	10,4		10,4	-17,4		-17,4
Rahavirran suojauksen arvonmuutos	3,1	-0,6	2,4	-0,0	0,0	-0,0
Myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutos	0,7	-0,1	0,5	1,4	-0,3	1,1
Muut erät	-0,3		-0,3	-0,3		-0,3
Yhteensä	-0,1	2,1	2,0	12,5	-6,1	6,4

Liite 10. Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto tilikauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien laimentavien potentiaalisten osakkeiden osakkeiksi muuttamisesta johtuva laimentava vaikutus.

	2016	2015
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, milj. €	98,6	101,6
Osakkeiden lukumäärä		
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	99 248 794	99 113 741
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo	99 248 794	99 113 741
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu osakekohtainen tulos		
Laimentamaton €	0,99	1,03
Laimennusvaikutuksella oikaistu €	0,99	1,03

Liite 11. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

2016 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä 2016
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	357,2	1 184,2	508,5	83,3	71,1	2 204,4
Muuntoerot	0,9	4,2	7,0	1,0	0,2	13,3
Lisäykset	13,5	68,4	58,3	5,8	86,2	232,2
Yrityshankinnat	1,4	11,2	44,9	0,2	1,7	59,4
Vähennykset	-2,4	-19,9	-55,3	-0,4	-0,7	-78,6
Yritysmyyntit	-52,1	-180,8	-34,4	-26,1	-2,7	-296,0
Siirrot erien välillä	-15,7	-8,6	1,7	-5,5	-54,8	-82,7
Hankintameno 31.12.	302,8	1 058,9	530,7	58,4	101,1	2 052,0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset						
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-11,7	-486,1	-391,3	-33,1		-922,3
Muuntoerot		-1,4	-2,9	-0,5		-4,8
Yritysmyyntien kertyneet poistot ja arvonalennukset	9,6	40,8	15,8	4,3		70,4
Vähennysten kertyneet poistot		11,4	44,9	-0,2		56,1
Siirtojen kertyneet poistot		25,9	3,6	5,2		34,8
Tilikauden poisto ja arvonalennukset	-4,0	-76,1	-48,8	-6,9		-135,8
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-6,1	-485,6	-378,7	-31,2		-901,6
Kirjanpitoarvo 1.1.	345,5	698,1	117,2	50,2	71,1	1 282,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	296,6	573,3	152,0	27,2	101,1	1 150,4

2015 Milj. €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hankinnat	Yhteensä 2015
Hankintameno						
Hankintameno 1.1.	426,0	1 513,0	547,0	97,1	48,0	2 631,1
Muuntoerot	-0,5	-7,8	-6,4	-1,1	0,0	-15,6
Lisäykset	6,3	61,9	41,0	6,3	65,5	180,9
Vähennykset	-74,8	-419,5	-76,5	-20,5	-0,2	-591,6
Siirrot erien välillä	0,2	36,6	3,4	1,5	-42,2	-0,4
Hankintameno 31.12.	357,2	1 184,2	508,5	83,3	71,1	2 204,4
Kertyneet poistot ja arvonalennukset						
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-11,7	-550,1	-408,7	-36,5		-1 007,0
Muuntoerot		1,2	3,0	0,3		4,5
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		125,9	55,6	10,1		191,7
Tilikauden poisto ja arvonalennukset		-63,2	-41,2	-7,1		-111,5
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-11,7	-486,1	-391,3	-33,1		-922,3
Kirjanpitoarvo 1.1.	414,3	962,9	138,3	60,7	48,0	1 624,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	345,5	698,1	117,2	50,2	71,1	1 282,1

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla vuokrattuja koneita ja kalustoa seuraavasti:

Milj. €	2016	2015
Hankintameno	23,4	26,8
Kertyneet poistot	-15,3	-21,5
Kirjanpitoarvo	8,1	5,3

Liite 12. Aineettomat hyödykkeet

2016 Milj. €	Liikearvo	Tavaramerkit	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennako- maksut	Yhteensä 2016
Hankintameno					
Hankintameno 1.1.	101,6	70,9	229,5	8,4	410,3
Muuntoerot	-0,0	1,8	2,3		4,1
Lisäykset	152,2		25,1	14,6	191,8
Yrityshankinnat		58,3	39,6	6,2	104,0
Yritysmyyntit	-0,1		-9,8		-9,9
Vähennykset			-10,5	-0,2	-10,7
Siirrot erien välillä	-4,0		8,0	-10,7	-6,7
Hankintameno 31.12.	249,6	131,0	284,0	18,3	682,9
Kertyneet poistot ja arvonalennukset					
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-60,6	-7,4	-174,0	0,0	-241,8
Muuntoerot	0,1	-0,4	-1,8		-2,1
Yritysmyyntien kertyneet poistot	0,1		3,8		3,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,6		10,5		11,1
Tilikauden poisto ja arvonalennukset			-23,4		-23,4
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-59,7	-7,8	-184,9	0,0	-252,3
Kirjanpitoarvo 1.1.	41,0	63,5	55,5	8,4	168,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	189,9	123,3	99,1	18,3	430,6

2015 Milj. €	Liikearvo	Tavaramerkit	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennakkomaksut	Yhteensä 2015
Hankintameno					
Hankintameno 1.1.	145,2	72,9	213,2	11,5	442,7
Muuntoerot	0,1	-2,0	-2,8	-0,0	-4,6
Lisäykset			19,1	6,5	25,6
Vähennykset	-43,8		-4,4	-5,4	-53,6
Siirrot erien välillä			4,3	-4,2	0,1
Hankintameno 31.12.	101,6	70,9	229,5	8,4	410,3
Kertyneet poistot ja arvonalennukset					
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-104,2	-7,8	-152,9		-264,8
Muuntoerot	-0,1	0,5	2,4		2,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	43,8		1,8		45,6
Tilikauden poisto ja arvonalennukset			-25,3		-25,3
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-60,6	-7,4	-174,0	0,0	-241,8
Kirjanpitoarvo 1.1.	41,0	65,1	60,4	11,5	177,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	41,0	63,5	55,5	8,4	168,4

Muut aineettomat hyödykkeet sisältää muita pitkävaikutteisia menoja, joista 55,4 milj. euroa (33,4 milj. euroa) on ohjelmistoja ja lisenssejä.

Liikearvot ja aineettomat oikeudet segmenteittäin

Milj. €	Tavaramerkit* 2016	Liikearvo 2016	Diskonntaus- korko (WACC)** 2016	Tavaramerkit* 2015	Liikearvo 2015	Diskonntaus- korko (WACC)** 2015
Päivittäistavara kauppa		76,1	6,0	-	-	-
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa						
Byggmakker, Norja	25,9		7,0	24,5		6,0
Onninen	58,3	55,1	7,1	-	-	-
Kesko Senukai, Baltia		20,5	7,0		18,3	7,0
K-rauta Rus, Venäjä		14,5	11,0		14,6	11,4
Indoor, Suomi	39,1	4,1	7,0	39,1	4,1	6,0
Autokauppa		19,7	7,0		0,2	
Yhteensä	123,3	189,9		63,5	37,2	

* aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika

** verojen jälkeen, korkoa käytetty arvonalentumistestauksessa

Rahavirtaa tuottavat yksiköt on määritelty raportoitavia segmenttejä alhaisemmalle tasolle autokauppaa lukuunottamatta. Yksiköt on määritelty ketjutasolle. Konekeskon Yamarin-liiketoimintaan liittyvä liikearvo, 3,8 milj. euroa, on esitetty myytävissä olevina pitkäaikaisina omaisuuserinä.

Taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvien tavaramerkkien (brändit) osalta, koska niiden on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Arvio perustuu siihen, että ei ole ennakoitavissa rajaa sille ajanjaksolle, jona aikana nämä tavaramerkit kerryttävät rahavirtaa konsernille. Tavaramerkit sisältyvät yrityshankintojen yhteydessä hankittuihin omaisuuseriin.

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta ja aina, kun on viitteitä arvonalentumisesta.

Liikearvojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalennustestaus

Rahavirtaa tuottavan yksikön liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu arvonalennustestauksessa käyttöarvolaskelmiin. Näissä laskelmissa ennakoitavat rahavirrat perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin, jotka kattavat kolmen vuoden ajanjakson. Suunnitelmien tärkeimmät oletukset ovat kokonaismarkkinoiden kasvu- ja kannattavuuskehitys, kauppapaikkaverkoston muutokset, tuote- ja palveluvalikoima, hinnoittelu sekä liiketoiminnan kustannusten kehitys. Tämän ajanjakson jälkeiset rahavirrat on arvioitu 1,0–4,0 %:n (1,0–4,0 %) kasvunusteen mukaan maakohtaiset erot huomioiden.

Diskonttauskorkona on käytetty segmentteittäin ja maittain määritettyä pääoman tuottovaatimusta (WACC) verojen jälkeen, jota oikaistaan testauksen yhteydessä verovaikutuksella. Tuottovaatimuksen laskentakomponentit ovat riskitön tuotto prosentti, markkinariskipreemio, toimialakohtainen betakerroin, tavoitepääomarakenne, vieraan pääoman kustannus sekä maariskit. Laskentaparametrien päivityksen seurauksena diskonttauskorot laskivat edellisvuoteen verrattuna Venäjällä ja nousivat Norjassa ja Suomessa.

Arvon alentumistappiot

Tilikausien 2016 ja 2015 aikana liikearvoihin ja aineettomiin oikeuksiin ei ole kohdistunut arvonalennuksia.

Herkkyyshanalyysi

Keskeiset muuttajat arvonalennustestauksessa ovat käyttökateprosentti ja diskonttauskorko. Herkimmät oletuksissa tapahtuville muutoksille ovat rakentamisen ja talotekniikan kaupan Byggnäver-liiketoimintaan liittyvä tuotemerkki ja Venäjän liiketoimintaan liittyvä liikearvo. Näissä yli 0,3 % - 0,5 % -yksikön aleneminen käyttökateen residuaalissa aiheuttaisi arvonalennustilanteen. Arvioitaessa muita rahavirtaa tuottavia yksiköitä johdon arvioiden mukaan minkään keskeisen muuttujan ennakoitavissa oleva muutos ei johtaisi tilanteeseen, jossa yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä alittaisi sen kirjanpitoarvon.

Liite 13. Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista

Milj. €	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	99,2	92,2
Osuus tilikauden tuloksesta	-1,3	0,2
Lisäykset	9,9	16,3
Pääoman palautus	0,0	-9,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	107,9	99,2

Osakkuus- ja yhteisyritysosakkeille ei ole hintanoteerauksia.

Tiedot pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista sekä konsernin omistusosuus niiden yhteenlasketuista varoista, veloista, liikevaihdosta ja voitosta/tappiosta:

Milj. €	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/ tappio	Omistus- osuus, %
2016					
Mercada Oy, Helsinki	668,9	624,0	48,3	3,8	33,3
Kruunuvuoren Satama Oy, Helsinki	257,3	131,9	12,9	8,5	49,0
Valluga-sijoitus Oy, Helsinki	30,2	0,3	0,0	2,7	46,2
Vähittäiskaupan Takaus Oy, Helsinki	86,8	0,3	1,4	7,4	34,3
Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy, Helsinki	7,2	1,7	9,1	-0,0	30,0
Muut	43,8	35,7	0,1	-0,1	
Yhteensä	1 094,1	793,9	71,8	22,3	

2015

Mercada Oy, Helsinki	670,7	627,3	26,9	10,2	33,3
Kruunuvuoren Satama Oy, Helsinki	261,7	148,5	13,1	7,2	49,0
Valluga-sijoitus Oy, Helsinki	27,3	0,0	-	1,6	46,2
Vähittäiskaupan Takaus Oy, Helsinki	79,3	0,2	1,4	4,5	34,3
Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy, Helsinki	7,4	1,9	9,3	0,2	30,0
Muut	4,4	3,1	0,2	0,0	
Yhteensä	1 050,8	781,0	51,0	23,6	

Liite 14. Pitkäaikaiset saamiset

Pitkäaikaisten saamisten maturiteettijakauma 31.12.2016

Milj. €	2018	2019	2020	2021	2022–	Yhteensä
Korottomat pitkäaikaiset saamiset	1,4	0,0		0,2	0,4	1,8
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	1,5				56,0	57,5
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,3	2,9	0,0	0,0	0,0	3,3
Yhteensä	3,2	2,9	0,0	0,2	56,4	62,6

Korottomien pitkäaikaisten saamisten kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa.

Pitkäaikaisten saamisten maturiteettijakauma 31.12.2015

Milj. €	2017	2018	2019	2020	2021–	Yhteensä
Korottomat pitkäaikaiset saamiset	1,4	0,0		0,0	0,4	1,9
Rahoitusleasingisaamiset	0,3					0,3
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä		1,5			56,0	57,5
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,4	0,4	2,3	0,1	0,1	3,3
Yhteensä	2,1	1,9	2,3	0,1	56,5	62,9

Liite 15. Rahoitusleasingsaamiset

Milj. €	2016			2015		
	Vähimmäis-leasing-saamiset	Kertymätön rahoitus-tuotto	Vähimmäis-leasing-saamisten nykyarvo	Vähimmäis-leasing-saamiset	Kertymätön rahoitus-tuotto	Vähimmäis-leasing-saamisten nykyarvo
Rahoitusleasingsaamiset erääntyvät seuraavasti:						
Yhden vuoden kuluessa	0,3	0,0	0,3	2,7	0,0	2,7
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	-	-	-	0,3	0,0	0,3
Yli viiden vuoden kuluttua	-	-	-	-	-	-
Rahoitusleasingsaamiset yhteensä	0,3	0,0	0,3	3,0	0,0	3,0

Liite 16. Laskennalliset verot

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2016 aikana

Milj. €	1.1.2016	Kirjattu tulos- laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Muut muutokset	31.12.2016
Laskennalliset verosaamiset						
Varaukset	9,6	0,3		0,0	0,1	10,0
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	0,1	0,0				0,1
Vahvistetut tappiot	8,3	-3,2		2,1	18,4	25,6
Muut väliaikaiset erot	19,8	0,1	-0,6	1,3	-1,1	19,4
Yhteensä	37,8	-2,8	-0,6	3,4	17,3	55,1
Laskennalliset verovelat						
Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus	49,6	-12,2			-6,5	30,9
Käyvän arvon kohdistus	9,3	-1,5		0,3	15,3	23,5
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	35,3	0,6	-2,8			33,1
Muut väliaikaiset erot	11,0	0,2	0,2	0,7	-2,2	9,9
Yhteensä	105,2	-12,9	-2,7	1,1	6,6	97,4
Laskennallinen nettoverovelka	67,5					42,3

Nettoverovelka jakautuu taseessa

Milj. €	2016	2015
Laskennallisiin verosaamisiin	5,8	3,9
Laskennallisiin verovelkoihin	48,1	71,4
Yhteensä	42,3	67,5

Laskennallisten verosaamisten muut väliaikaiset erot sisältää konsernin laskentaperiaatteiden noudattamisesta aiheutuvaa laskennallista verosaamista 3,6 milj. euroa ja paikallisten kirjanpitojen ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvaa laskennallista verosaamista 4,2 milj. euroa.

Laskennallisten verojen muutokset vuoden 2015 aikana

Milj. €	1.1.2015	Kirjattu tulos-laskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Muut muutokset	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset						
Varaukset	13,2	-0,7			-2,9	9,6
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	0,3	-0,2				0,1
Vahvistetut tappiot	10,1	0,8		-2,6		8,3
Muut väliaikaiset erot	18,0	9,9	-0,0	-1,2	-6,9	19,8
Yhteensä	41,5	9,8	-0,0	-3,8	-9,8	37,8
Laskennalliset verovelat						
Kirjanpidon ja verotuksen poistojen erotus	54,1	-4,5				49,6
Käyvän arvon kohdistus	11,3	-1,6		-0,4		9,3
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	29,5	0,0	5,8			35,3
Muut väliaikaiset erot	9,8	1,4	0,3	-0,5		11,0
Yhteensä	104,7	-4,7	6,1	-0,9	0,0	105,2
Laskennallinen nettoverovelka	63,2					67,5

Vahvistetut tappiot

Konsernilla oli 31.12.2016 käyttämättömiä vahvistettuja tappioita 169,0 milj. euroa, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska tilinpäätöspäivänä on epätodennäköistä, että konsernille kertyisi lähitulevaisuudessa verotettavaa tuloa, jota vastaan tappioita voitaisiin hyödyntää.

Vahvistetut tappiot, joista ei ole kirjattu verosaamista, eräännyvät seuraavasti:

Milj. €	2017	2018	2019	2020	2021	2022–	Yhteensä
	0,8	9,0	8,6	7,6	1,6	141,3	169,0

Konsernitilinpäätökseen ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista, koska tytäryhtiöiden voitonjako on konsernin päätäntävällässä, eikä vero vaikutuksen toteutumiseen johtava voitonjako ole todennäköinen lähitulevaisuudessa.

Liite 17. Eläkesaamiset

Konsernilla on useita eläkejärjestelyjä eri toimintamaissa. Suomessa henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty työeläkevakuutusyhtiöiden kautta ja vapaaehtoinen lisäeläketurva pääosin Keskon Eläkekassan kautta. Työeläkevakuutusyhtiössä hoidettu lakisääteinen eläketurva on maksuperusteinen eläkejärjestely. Keskon Eläkekassan myöntämä lisäeläketurva on etuusperusteinen eläkejärjestely.

Ulkomaisista tytäryhtiöistä Norjassa on eläkejärjestely, joka luokitellaan etuusperusteiseksi eläkejärjestelyksi. Norjan etuusperusteiseen järjestelyyn liittyvän nettovelan määrä 31.12.2016 oli 0,2 milj. euroa (0,3 milj. euroa). Norjan etuusperusteista eläkejärjestelyä ei ole sisällytetty alla oleviin taulukoihin, koska sen vaikutus konsernin lukuihin on merkityksetön. Muissa ulkomaisissa tytäryhtiöissä olevat eläkejärjestelyt hoidetaan paikallisten määräysten ja käytännön mukaan ja ne ovat maksuperusteisia eläkejärjestelyitä.

Keskon Eläkekassa

Keskon Eläkekassa on osakkaidensa oma eläkelaitos, joka tarjoaa lisäeläketurvan niille toimintapiiriin kuuluville työntekijöille, jotka ovat jäseninä Eläkekassan A-osastossa. A-osasto on suljettu 9.5.1998. Kassan sääntöjen mukaisten ehtojen täytyessä jäsenille myönnetään vanhuuseläke 60–65 vuoden ikäisenä. Kassan myöntämän eläkkeen määrä on kassan sääntöjen perusteella lasketun henkilön eläkepalkkaan perustuvan eläkkeen ja lakisääteisen eläketurvan erotus. Yksittäisen kassan jäsenen eläkkeen määrään vaikuttavat yksilöllisesti lasketun eläkepalkan lisäksi henkilön jäsenyysaika Eläkekassassa. Eläkekassaan kuului vuoden 2016 lopussa 2 717 jäsentä, joista aktiiveja oli 641 ja eläkkeen saajia 2 076. Kesko-konsernin osuus Eläkekassan velvoitteesta on 96,7 % (96,7 %). Liitetiedoissa on esitetty Kesko-konsernin osuus Eläkekassasta lukuun ottamatta varojen jakautumista omaisuusryhmittäin ja velvoitteen maturiteettijakaamaa.

Eläkekassan toimintaa säätelee kassan sääntöjen lisäksi vakuutuslaki, lain nojalla annetut asetukset sekä viranomaisohjeet, ja kassan toimintaa valvoo Finanssivalvonta. Säädökset sisältävät määräyksiä mm. eläkevelvoitteen laskentaan ja velvoitteen kattamiseen liittyen. Eläkevelvoitteen tulee olla täysimääräisesti katettu järjestelyyn kuuluvilla varoilla, tilapäistä katevajausta sallitaan vain poikkeuksellisesti. Lisäksi säädökset sisältävät yksityiskohtaisia määräyksiä eläkevelvoitteen katteena olevan omaisuuden katekelvottomuudesta ja sijoitusriskien hajauttamisesta.

Kesko-konserni ennakoii, että se ei maksa kannatusmaksua Eläkekassalle vuoden 2017 aikana.

Taseen etuusperäinen eläkesaaminen määräytyy Keskon Eläkekassan osalta seuraavasti:

Milj. €	2016	2015
Etuuspohjaisen veloitteen nykyarvo	-300,4	-266,1
Järjestelyn varojen käypä arvo	464,5	442,4
Nettomääräinen saaminen taseessa	164,1	176,4
Taseen nettomääräisen saamisen muutos:		
Tilikauden alussa	176,4	147,2
Tuloslaskelmaan kirjatut tuotot/kulut	2,2	0,5
Uudelleenarvostus	-14,1	28,8
Suoritukset järjestelyyn ja järjestelyn kulut	-0,4	-0,4
Tilikauden lopussa	164,1	176,4

Milj. €	Etuuspohjaisen veloitteen nykyarvo	Järjestelyn varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2016	-266,4	442,8	176,4
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	-1,8		-1,8
Korkomeno/-tuotto	-6,0	10,0	4,1
	-7,8	10,0	2,2
Uudelleenarvostus			
Varojen tuotto		26,6	26,6
Demograafiset muutokset			0,0
Rahoitusolettamamuutokset	-41,4		-41,4
Kokemusperäiset muutokset	0,7		0,7
	-40,7	26,6	-14,1
Suoritukset järjestelyyn ja järjestelyn kulut		-0,4	-0,4
Maksetut etuudet	14,7	-14,7	0,0
31.12.2016	-300,4	464,5	164,1

Milj. €	Etuuspohjaisen velvoitteen nykyarvo	Järjestelyn varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2015	-289,3	436,5	147,2
Tilikauden työsuoritukseen perustuva meno	-2,8		-2,8
Korkomeno/-tuotto	-6,5	9,8	3,3
	-9,3	9,8	0,5
Uudelleenarvostus			
Varojen tuotto		11,5	11,5
Demograafiset muutokset	0,6		0,6
Rahoitusolettamamuutokset	9,0		9,0
Kokemusperäiset muutokset	7,7		7,7
	17,4	11,5	28,8
Suoritukset järjestelyyn ja järjestelyn kulut		-0,4	-0,4
Maksetut etuudet	14,5	-14,5	0,0
31.12.2015	-266,4	442,8	176,4

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin 2016

Milj. €	Noteeratut	Noteeraamattomat	Yhteensä
Eurooppa			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	100,3	56,5	156,8
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	26,5	37,0	63,5
Sijoitusrahastot	35,0	17,2	52,2
Kiinteistöt		147,4	147,4
Yhdysvallat			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	4,7		4,7
Sijoitusrahastot	32,8		32,8
Muut maat			
Sijoitusrahastot	22,7		22,7
Yhteensä	222,0	258,1	480,1

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin 2015

Milj. €	Noteeratut	Noteeraamattomat	Yhteensä
Eurooppa			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	89,7	43,0	132,7
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	26,5	31,6	58,1
Sijoitusrahastot	30,3	18,4	48,7
Kiinteistöt	-	159,3	159,3
Yhdysvallat			
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	6,0	-	6,0
Sijoitusrahastot	27,8	-	27,8
Muut maat			
Sijoitusrahastot	26,5	-	26,5
Yhteensä	206,8	252,3	459,1

Milj. €	2016	2015
Käypään arvoon sisältyy Kesko Oyj:n osakkeita	23,0	15,7
Käypään arvoon sisältyy Kesko-konsernin vuokraamia kiinteistöjä	179,5	186,1

Keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset:

	2016	2015
Diskonttauskorko	1,50 %	2,30 %
Palkankorotusoletus	2,30 %	2,20 %
Inflaatio	1,80 %	1,70 %
Eläkkeiden odotettu kasvu	2,10 %	1,90 %
Odotettu keskimääräinen jäljellä oleva työssäoloaika, vuotta	10	10

Eläkevelvoitteiden painotettu keskimääräinen voimassaoloaika ja diskonttaamattomien eläkevelvoitteiden oletettu maturiteettijakauma

	2016	2015
Eläkevelvoitteiden painotettu keskimääräinen voimassaoloaika, vuotta	16	15
Diskonttaamattomien eläkevelvoitteiden oletettu maturiteettianalyysi, milj. €		
Alle 1 vuosi	15,0	15,2
1–10 vuotta	118,6	118,6
10–20 vuotta	112,4	111,5
20–30 vuotta	78,0	77,5
Yli 30 vuotta	70,7	71,5
Yhteensä	394,6	394,3

Suomen eläkeuudistus

Suomen lakisääteistä eläketurvaa on uudistettu ja muutokset astuvat voimaan 1.1.2017. Uudistusten tavoitteena on pidentää työuria, jotta lakisääteisen työeläkejärjestelmän rahoitus ja riittävä eläketurva voidaan taata myös tulevaisuudessa.

Tilikauden 2016 aikana Eläkekassan sääntöjä muutettiin siten, että Eläkekassan lisäeläke-etuudessa ei kompensoida lakisääteisen eläkeiän noususta aiheutuvaa heikennystä lakisääteisessä eläketurvassa. Sääntömuutoksen vaikutus etuus pohjaisen veloitteen määrään oli 2 milj. euroa veloitetta pienentävä, mikä on kirjattu 31.12.2016 tilinpäätökseen.

Eläkejärjestelyyn liittyvät riskit

Varoihin liittyvät riskit

Eläkekassan sijoitusomaisuus sisältää kiinteistöjä, osakkeita ja osakerahastoja, pääomarahastoja sekä pitkä- ja lyhytaikaisia korkosijoituksia. Eläkekassan sijoituspolitiikassa määritellään omaisuuslajikohtaiset sijoitusrajoitteet sekä sallitut sijoituskohteet. Eläkekassan hallituksen vuosittain vahvistama sijoitussuunnitelma sisältää sijoitusallokaatio- ja tuottotavoitteet aina vuodeksi eteenpäin. Sijoitustoiminnan tavoitteena on huolehtia sijoitusten tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta turvaavasti sekä sijoitusten asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Vuositasolla tavoitteena on ylittää Eläkekassan vastuumenot ja hoitokulut, jolloin osakkailta ei tarvitse periä kannatusmaksua. Pitkän aikavälin sijoitustoiminnan tuottotavoite on 5,0 %. Sijoitustoiminnan riskejä hallitaan seuraamalla jatkuvasti markkinatilanteen kehitystä ja analysoimalla sijoituskohteiden tuotto- ja riskipotentiaalin riittävyttä. Tuotot verrattuna valittuihin vertailuindekseihin ja sijoitusten jakauma raportoidaan kuukausittain. Sijoitustoiminnan toteutunut tuotto oli 8,3 % vuonna 2016.

Mikäli sijoitusomaisuuden tuotto alittaa etuuspohjaisen eläkevelvoitteen nykyarvon laskennassa käytetyn diskonttauskoron, voi eläkejärjestelyyn syntyä alijäämä. Omaisuuden hajauttamisella pyritään pienentämään tätä riskiä vaihtelevissa taloudellisissa olosuhteissa. Mikäli eläkejärjestelyyn syntyy alijäämää siten, ettei eläkevelvoite ole täysimääräisesti katettu, on Eläkekassan osakkailla velvollisuus maksaa kassaan kannatusmaksua vastuun kattamiseksi. IAS 19 -standardin mukaan laskettuna eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen arvo ylitti velvoitteen määrän 164,1 milj. eurolla 31.12.2016. Eläkekassaa koskevat paikalliset säännöt voivat johtaa kannatusmaksuvelvollisuuden syntymiseen myös tilanteissa, joissa IAS 19 velvoite on täysin katettu. Tällöin perityn kannatusmaksun määrä kasvattaa IAS 19 eläkesaamisen määrää.

Velvoitteeseen liittyvät riskit

Etuuspohjaisen eläkevelvoitteen määrään voivat vaikuttaa yleisen korkotason lisäksi lakisääteisen eläketurvan muutokset, tulevat palkankorotukset, eläkkeiden indeksikorotukset sekä muutokset odotettavissa olevassa eliniässä. Eläkekassan sääntöjen mukainen kassan jäsenelle annettu eläkelupaus on sidottu eläkepalkan määrään ja se on elinikäinen etuus. Eläkkeensaajan kokonaiseläkkeen määrä koostuu lakisääteisestä eläkkeestä ja kassan tarjoamasta lisäeläkkeestä. Palkankorotukset kasvattavat tulevan eläkkeen määrää. Jos muutokset lakisääteisessä eläketurvassa, kuten eläkeiän nosto tai eläketurvan heikennys kompensoitaisiin eläkkeen saajalle lisäeläkkeessä, kasvattaisivat muutokset etuuspohjaisen eläkevelvoitteen määrää. Tulevien eläkkeiden määrää tarkistetaan eläkejärjestelyn ehtojen mukaan vuosittain indeksikorotuksella. Odotettavissa olevan eliniän pidentyminen kasvattaa eläkevelvoitteen määrää.

Yleisen korkotason ja korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuoton muutokset vaikuttavat etuuspohjaisen eläkevelvoitteen nykyarvon määrään. Korkotason laskiessa etuuspohjaisen eläkevelvoitteen nykyarvon määrä kasvaa. Koska eläkekassan sijoitusomaisuus sijoitetaan ja tuottotavoitteet asetetaan pitkällä aikavälillä, ei sijoitusten vuosituoton muutos välttämättä korreloi lyhyellä aikavälillä etuuspohjaisen eläkevelvoitteen diskonttokoron muutoksen kanssa.

Herkkyysanalyysi

Seuraavassa taulukossa on esitetty etuusperustaisen eläkeläisvelvoitteen herkkyys keskeisissä oletuksissa tapahtuville muutoksille.

Vakuutusmatemaattinen oletus	Oletuksen muutos	Vaikutus etuusperustaisen eläkeläisvelvoitteen määrään, lisäys	Vaikutus etuusperustaisen eläkeläisvelvoitteen määrään, vähennys
2016			
Diskonttauskorko	0,50 %	-7,30 %	8,30 %
Palkankorotusoletus	0,50 %	1,50 %	-1,40 %
Eläkkeiden odotettu kasvu	0,50 %	6,40 %	-5,80 %
2015			
Diskonttauskorko	0,50 %	-6,80 %	7,60 %
Palkankorotusoletus	0,50 %	1,40 %	-1,40 %
Eläkkeiden odotettu kasvu	0,50 %	6,00 %	-5,40 %

Herkkyysanalyysin vaikutukset on laskettu niin, että oletuksen muutoksen vaikutusta laskettaessa on kaikkien muiden oletusten oletettu pysyvän ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etuusperustaisen velvoitteen herkkyysanalyysi on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkeläisvelvoitetta laskettaessa.

Liite 18. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2016	2015
Tavarat	969,3	729,7
Ennakkomaksut	9,5	5,3
Yhteensä	978,9	735,0
Vaihto-omaisuuden arvonalennus nettorealisointiarvoon	48,0	39,2

Liite 19. Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset

Milj. €	2016	2015
Korolliset saamiset		
Rahoitusleasingsaamiset	0,3	2,7
Korolliset laina- ja muut saamiset	3,4	7,3
Korolliset saamiset yhteensä	3,7	10,0
Myyntisaamiset	831,2	581,7
Tuloverosaamiset	21,2	2,0
Muut korottomat saamiset		
Korottomat laina- ja muut saamiset	24,5	19,6
Siirtosaamiset	174,1	95,0
Muut korottomat saamiset yhteensä	198,6	114,6
Yhteensä	1 054,6	708,3

Myyntisaamisista on kirjattu luottotappioiksi tuloslaskelmaan yhteensä 6,7 milj. euroa (3,7 milj. euroa). Luottoriskiä on kuvattu tarkemmin liitteessä 32.

Siirtosaamiset muodostuvat pääasiassa ostojen jaksotuksista.

Lyhytaikaisten myynti- ja lainasaamisten sekä lyhytaikaisten korollisten saamisten käyvän arvon oletetaan vastaavan niiden kirjanpitoarvoa saamisten lyhyen maturiteetin johdosta.

Liite 20. Lyhytaikaiset myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. €	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	371,7	271,7
Muutokset	-215,7	99,8
Käyvän arvon muutokset	0,7	0,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	156,8	371,7

Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältävät lyhytaikaisia sijoituksia yritystodistuksiin, pankkien sijoitustodistuksiin ja muihin korkoinstrumentteihin. Erän jakautumista on kuvattu tarkemmin liitteessä 32.

Liite 21. Myytävänä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät ja niihin liittyvät velat

Milj. €	2016	2015
Aineettomat hyödykkeet	3,9	-
Maa-alueet	10,4	0,3
Rakennukset ja kiinteistöosakkeet	6,7	0,2
Koneet ja kalusto	1,1	-
Vaihto-omaisuus	23,5	-
Yhteensä	45,7	0,5

Kesko allekirjoitti joulukuussa 2016 rakentamisen ja talotekniikan kaupan käytössä Virossa ja Latviassa olevien kiinteistöjen myyntiin liittyvän sopimuksen. Sopimuksen mukaan Kesko-konsernin yhtiöt myyvät kolme Viron kiinteistöä ja Latviassa neljä kiinteistöä ne omistavine kiinteistöyhtiöineen liettualaiselle kiinteistösijoitusyhtiölle. Kaupan toteutuessa konsernin yhtiöt vuokraavat kiinteistöt takaisin liiketoimintansa käyttöön ja Keskon tytäryhtiöstä SIA Kesko Real Estate Latviasta tulee kiinteistösijoitusyhtiön vähemmistöosakas 10 % osuudella. Myytävien kiinteistöjen ja -yhtiöiden kirjanpitoarvo on noin 17 milj. euroa. Kaupan odotetaan toteutuvan vuoden 2017 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

Lisäksi Kesko-konserniin kuuluva Konekesko Oy on sopinut myyvänsä Yamaha-edustuksensa, Yamarin-veneliiketoimintansa ja eräät muut edustuksensa Yamaha Motor Europe N.V.:lle ja sen omistamalle tytäryhtiölle Inhan Tehtaat Oy Ab:lle. Myytävään liiketoimintaan liittyvien varojen kirjanpitoarvo on noin 28 milj. euroa. Kaupan odotetaan toteutuvan vuoden 2017 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

Myytävinä oleviin pitkäaikaisiin omaisuus eriin liittyviä velkoja yhteensä 0,8 milj. euroa.

Liite 22. Oma pääoma

Kesko Oyj:ssä oli joulukuun 2016 lopussa yhteensä 100 019 752 osaketta, joista 31 737 007 eli 31,7 % oli A-osakkeita ja 68 282 745 eli 68,3 % B-osakkeita. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. A-osakkeiden lukumäärä on enintään 250 miljoonaa kappaletta ja B-osakkeiden lukumäärä on samoin enintään 250 miljoonaa kappaletta siten, että osakkeita on yhteensä enintään 400 miljoonaa kappaletta. Jokainen A-osake tuottaa kymmenen (10) ääntä ja jokainen B-osake yhden (1) äänen. Kaikkien osakkeiden äänimäärä oli yhteensä 385 652 815 ääntä. Kesko Oyj:n osakepääoma oli joulukuun 2016 lopussa 197 282 584 euroa.

Osakepääoman muutokset

Osakepääoma	Osakkeiden lukumäärä			Osakepääoma Milj. €	SVOP Milj. €	Ylikurssi- rahasto Milj. €	Yhteensä Milj. €
	A	B	Yhteensä				
1.1.2015	31 737 007	67 282 430*	99 024 437*	197,3	22,8	197,8	417,8
Omien osakkeiden luovutus		117 738	117 738				
31.12.2015	31 737 007	67 405 168*	99 142 175*	197,3	22,8	197,8	417,8
Omien osakkeiden luovutus		131 468	131 468				
31.12.2016	31 737 007	67 536 636*	99 273 643*	197,3	22,8	197,8	417,8
Äänimäärä	317 370 070	67 536 636	384 906 706				

* Ei sisällä omia osakkeita, joiden määrä tilikauden päättyessä oli 746 109 kpl (877 577 kpl).

Omat osakkeet

Hallitus on yhtiökokouksen valtuuttamana hankkinut tilikaudella 2011 yhteensä 700 000 omaa B-osaketta (hankintahinta 23,7 milj. euroa) ja tilikaudella 2014 yhteensä 500 000 omaa B-osaketta (hankintahinta 16,1 milj. euroa). Osakkeista maksetut kokonaishinnat on vähennetty omaan pääomaan sisältyvistä voittovaroista. Osakkeet ovat yhtiön hallussa omina osakkeina ja yhtiön hallituksella on oikeus luovuttaa niitä. Hallitus on jakanut omien osakkeiden osakeantivaltuuksien ja Keskon osakepalkkiojärjestelmien ehtojen mukaisten ansaintakriteerien täyttymisen perusteella ansaintajakson 2014 perusteella yhteensä 120 022 ja ansaintajakson 2015 perusteella yhteensä 139 724 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta ansaintajaksojen kohderyhmään kuuluneille. Omien osakkeiden luovutuksista on kerrottu pörsstitiedotteilla 1.4.2015, 7.4.2015, 17.3.2016 ja 27.4.2016. Tilikauden aikana yhtiölle on palautunut yhteensä 8 256 jo jaettava osaketta osakepalkkiojärjestelmän ehtojen mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli 746 109 omaa B-osaketta (877 577 B-osaketta). Näiden osakkeiden hankintameno 23,5 milj. euroa (27,5 milj. euroa) on vähennetty omaan pääomaan sisältyvistä voittovaroista. Tiedot osakeperusteisista maksuista on esitetty liitteessä 30.

Osingot

Tilinpäätöspäivän jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osinkoa 2,00 euroa/osake. Vuoden 2015 tuloksesta osinkoa jaettiin 2,50 euroa/osake.

Oma pääoma ja oman pääoman rahastot

Oma pääoma muodostuu osakepääomasta, ylikurssirahastosta, sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta (SVOP), muista rahastoista, arvomuutosrahastosta, muuntoeroista sekä kertyneistä voittovaroista, josta on vähennetty omat osakkeet. Lisäksi omaan pääomaan sisällytetään kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista laskennallisilla verovelvoilla vähennetty osuus.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon kirjattiin osakemerkinnän yhteydessä yhtiölle tullut osakkeen nimellisarvon ylittävä määrä niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista oli päätetty vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikana. Tilikauden päättyessä ylikurssirahasto oli 197,8 milj. euroa.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, 22,8 milj. euroa, sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Muut rahastot

Muut rahastot, 242,8 milj. euroa, ovat lähinnä yhtiökokouksen päätöksin perustettuja ja kartutettuja rahastoja. Pääosa muista rahastoista muodostuu käyttörahastoista, jotka tilikauden päättyessä olivat 242,3 milj. euroa.

Muuntoerot

Muuntoerot sisältävät ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyvät voitot ja tappiot sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet. Muuntoerojen muutos esitetään laajan tuloksen erissä.

Arvomuutosrahasto

Arvomuutosrahasto sisältää myytävissä olevien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen ja rahavirran suojauksena käsiteltävien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokkaan osuuden. Rahavirran suojauksena käsitellään sähköjohdannaiset sekä Private Placement -lainan korkoa suojaavat korkojohdannaiset. Rahaston muutos esitetään laajan tuloksen erissä.

Rahavirran suojaustulos

Sähkön hintariskin suojaukseen sovelletaan suojauslaskentaa. Suojauslaskennan tuloksena omasta pääomasta on kirjattu tuloslaskelman ostokulujen oikaisuksi 1,8 milj. euroa (2,6 milj. euroa) ja vastaavasti 1,4 milj. euroa (-3,2 milj. euroa) on kirjattu omaan pääomaan. Näiden yhteisvaikutus arvonmuutosrahastoon oli tilikaudella 3,2 milj. euroa (-0,5 milj. euroa) ennen laskennallisten verojen huomiointia.

USD-määräisen Private Placement -järjestelyn osalta arvonmuutosrahastoon on kirjattu käyvän arvon muutosta -0,1 milj. euroa (0,5 milj. euroa) ennen laskennallisten verojen huomiointia. Tuloslaskelmaan on kirjattu näistä korkojohdannaisista korkokulujen oikaisua lisäksi 0,3 milj. euroa (0,5 milj. euroa).

Liite 23. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot arvostusryhmittäin Arvot 31.12.2016

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat rahoitusvarat			15,1			15,1	15,1
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		1,8				1,8	1,8
Johdannaiset					0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		58,1				58,1	58,1
Johdannaiset					2,7	2,7	2,7
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä		58,1			2,7	60,8	60,8
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä		59,9	15,1		2,7	77,8	77,8
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset*		1 028,0				1 028,0	1 028,0
Johdannaiset	1,5				0,2	1,7	1,7
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset yhteensä*	1,5	1 028,0				1 029,7	1 029,7
Korolliset saamiset		3,7				3,7	3,7
Käypään arvoon tulosvaik. kirj. rah.varat	93,3					93,3	93,3
Myytavissä olevat rahoitusvarat			156,8			156,8	156,8
Lyhytaikaiset rahoitusvarat yhteensä	94,8	1 031,7	156,8		0,0	1 283,5	1 283,5
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	94,8	1 091,6	171,9		2,7	1 361,3	1 361,3

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset pitkäaikaiset velat				358,7		358,7	364,8
Korolliset pitkäaikaiset velat yhteensä				358,7		358,7	364,8
Korottomat pitkäaikaiset velat				39,6		39,6	39,6
Johdannaiset					0,6	0,6	0,6
Korottomat pitkäaikaiset velat yhteensä				39,6	0,6	40,2	40,2
Pitkäaikaiset rahoitusvelat yhteensä				398,2	0,6	398,8	405,0
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Lyhytaikaiset korolliset velat				156,0		156,0	156,1
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä				156,0		156,0	156,1
Ostovelat				1 053,7		1 069,2	1 069,2
Muut korottomat velat**				205,7		190,2	190,2
Johdannaiset					1,3	1,3	1,3
Muut korottomat velat yhteensä**				205,7	1,3	191,6	191,6
Siirtovelat*				311,7		311,7	311,7
Johdannaiset	4,6					4,6	4,6
Siirtovelat yhteensä*	4,6			311,7		316,2	316,2
Lyhytaikaiset rahoitusvelat yhteensä	4,6			1 727,1	1,3	1 733,0	1 733,1
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	4,6			2 125,3	1,9	2 131,8	2 138,1

Arvot 31.12.2015

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytäviksi olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytäviksi olevat rahoitusvarat			15,3			15,3	15,3
Pitkäaikaiset korottomat saamiset		1,9				1,9	1,9
Pitkäaikaiset korolliset saamiset		59,1				59,1	59,1
Johdannaiset					2,0	2,0	2,0
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä		59,1			2,0	61,1	61,1
Pitkäaikaiset rahoitusvarat yhteensä		61,0	15,3		2,0	78,2	78,2
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset*		687,9				687,9	687,9
Johdannaiset	8,4					8,4	8,4
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset yhteensä*	8,4	687,9				696,3	696,3
Korolliset saamiset		7,0				7,0	7,0
Johdannaiset					2,9	2,9	2,9
Korolliset saamiset yhteensä		7,0			2,9	10,0	10,0
Käypään arvoon tulosvaik. kirj. rah.varat	374,2					374,2	374,2
Myytäviksi olevat rahoitusvarat			371,7			371,7	371,7
Lyhytaikaiset rahoitusvarat yhteensä	382,6	694,9	371,7		2,9	1 452,2	1 452,2
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	382,6	755,9	387,0		4,9	1 530,4	1 530,4

Tase-erä, milj. €	Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Lainat ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset pitkäaikaiset velat				258,3		258,3	269,5
Korolliset pitkäaikaiset velat yhteensä				258,3		258,3	269,5
Korottomat pitkäaikaiset velat				38,7		38,7	38,7
Johdannaiset					3,5	3,5	3,5
Korottomat pitkäaikaiset velat yhteensä				38,7	3,5	42,2	42,2
Pitkäaikaiset rahoitusvelat yhteensä				297,0	3,5	300,5	311,7
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Lyhytaikaiset korolliset velat				180,8		180,8	181,7
Johdannaiset					0,0	0,0	0,0
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä				180,8	0,0	180,8	181,7
Ostovelat				795,1		795,1	795,1
Muut korottomat velat**				170,6		170,6	170,6
Johdannaiset					3,7	3,7	3,7
Muut korottomat velat yhteensä**				170,6	3,7	174,3	174,3
Siirtovelat*				242,7		242,7	242,7
Johdannaiset	8,6					8,6	8,6
Siirtovelat yhteensä*	8,6			242,7		251,3	251,3
Lyhytaikaiset rahoitusvelat yhteensä	8,6			1 389,2	3,7	1 401,5	1 402,4
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	8,6			1 686,1	7,2	1 702,0	1 714,1

* Ei sisällä tuloverosaamia 21,2 (2,0) milj. euroa ja tuloverovelkoja 9,0 (31,4) milj. euroa.

** Ei sisällä saatuja ennakkomaksuja 35,3 (38,2) milj. euroa.

Lainojen käyvät arvot on laskettu tulevien kassavirtojen nykyarvon perusteella käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja 0,1 %–1,5 %. Lyhytaikaisten korollisten velkojen käypä arvo on arvioitu olevan lähellä niiden tasearvoa. Pitkäaikaisten saamisten maturiteettijakautuma on esitetty liitteessä 14 ja pitkäaikaisten lainojen liitteessä 32.

Liite 24. Rahoitusleasingvelat

Milj. €	2016			2015		
	Vähimmäis-leasing-maksut	Tulevat rahoitus-kulut	Vähimmäis-leasing-maksujen nykyarvo	Vähimmäis-leasing-maksut	Tulevat rahoitus-kulut	Vähimmäis-leasing-maksujen nykyarvo
Maksettavat leasingmaksut						
Yhden vuoden kuluessa	3,1	0,2	2,9	4,7	0,2	4,5
Yli vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	6,0	0,6	5,4	4,4	0,6	3,7
Yli viiden vuoden kuluttua	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,1
Leasingmaksut yhteensä	9,1	0,7	8,4	9,2	0,9	8,3
Jälleenvuokrasopimuksista odotetut vuokrat			0,3			3,0

Rahoitusleasingvelat muodostuvat pääosin konsernin rahoitusyhtiöiltä vuokraamasta varastotekniikasta sekä konsernin vuokraamista ja ketjuyrityksille edelleen vuokraamistaan myymäläkalusteista.

Liite 25. Varaukset

Milj. €	Tappiolliset vuokra-sopimukset	Takuu-varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2016	12,4	21,3	19,7	53,4
Valuuttakurssivaikutukset		0,0		0,0
Varausten lisäykset	16,8	14,8	7,6	39,2
Varausten peruutukset	-0,6	-10,7	-4,9	-16,2
Varausta vastaan toteutuneet kulut	-11,2	-0,6	-9,9	-21,7
Konsernirakenteen muutokset	-5,1	0,1	6,2	1,1
Varaukset 31.12.2016	12,3	24,9	18,6	55,8
Varausten jakautuminen				
Pitkäaikainen	0,2	13,1	1,5	14,9
Lyhytaikainen	12,1	11,8	17,1	41,0

Tappiollisia vuokrasopimuksia koskevin varauksina on käsitelty konsernin harjoittaman liiketoiminnan käytöstä poistuneiden tyhjillään olevien vuokratilojen vuokravastuut sekä edelleen vuokrattujen vuokratilojen nettovuokratappiot. Konserniyhtiöiden myymiin ajoneuvoihin ja koneisiin liittyvistä takuista ja huolenpitosopimuksista on kirjattu varaus. Varauksen määrä perustuu aikaisempien vuosien kokemuksiin toteutuneista takuuvélvoitteista.

Liite 26. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset korottomat velat

Milj. €	2016	2015
Ostovelat	1 069,2	795,1
Muut korottomat velat	226,9	212,6
Tuloverovelat	8,7	31,4
Siirtovelat	316,2	251,3
Lyhytaikaiset korottomat velat yhteensä	1 621,1	1 290,3

Siirtovelat muodostuvat lähinnä ostojen ja henkilöstökulujen jaksotuksista.

Liite 27. Yhteiset toiminnot

Seuraavan taulukon luvut ovat konsernin osuus yhteisten toimintojen omaisuus- ja velkaeristä sekä tuloksesta, jotka sisältyvät konsernin taseeseen ja tuloslaskelmaan. Yhteiset toiminnot ovat keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä.

Milj. €	2016	2015
Pitkäaikaiset varat	36,5	38,0
Lyhytaikaiset varat	0,7	0,7
Varat yhteensä	37,2	38,7
Pitkäaikaiset velat	2,5	2,8
Lyhytaikaiset velat	5,2	5,2
Velat yhteensä	7,7	8,1
Nettovarallisuus	29,5	30,6
Tuotot	2,7	3,5
Kulut	3,9	3,9
Tulos	-1,2	-0,3

Liite 28. Vastuusitoumukset

Milj. €	2016	2015
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Pantit	124,2	76,2
Kiinnitykset	23,3	23,3
Takaukset	5,1	17,7
Muut vastuut ja vastuusitoumukset	32,9	34,4
Muiden puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	0,3	0,3
Muut vastuut ja vastuusitoumukset	19,6	14,2

Annetuissa takauksissa ei ole esitetty takauksia, jotka liittyvät erään, joka on esitetty velkana konsernitaseessa tai vuokravastuuna liitteessä 29.

Liite 29. Muut vuokrasopimukset

Konserni vuokralleottajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	414,8	357,8
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	1 344,0	1 154,7
Yli viiden vuoden kuluessa	1 269,9	1 108,4
Yhteensä	3 028,7	2 620,9
Ei purettavissa olevista jälleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevien vastaisten vähimmäisvuokrien määrä	52,9	69,9
Tilikaudella kirjatut vuokrat ja jälleenvuokrausmaksut:		
Vähimmäisvuokratulot	423,0	372,0
Jälleenvuokratuotot	21,8	34,3

Vuoden 2016 tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettuja kiinteistöjen pääoma- ja hoitovuokria sekä muita vuokria 458,1 milj. euroa (407,7 milj. euroa). Hoitovuokrat eivät sisälly vähimmäisvuokratuloihin.

Kesko vuokraa liiketoimintaansa varten vähittäiskaupan ja sitä palvelevan logistiikan tarvitsemia tiloja. Vuokrasopimukset ovat pääosin indeksisidonnaisia ja paikallisen markkinakäytännön mukaisia. Osaan kiinteistöjen vuokrasopimuksista sisältyy jatko-optioita.

Konserni vuokralleantajana

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat:

Milj. €	2016	2015
Yhden vuoden kuluessa	10,3	7,8
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluessa	18,7	13,0
Yli viiden vuoden kuluessa	28,5	24,6
Yhteensä	57,4	45,4
Tuloutetut muuttuvien vuokrien kokonaismäärät	2,2	1,8

Kesko vuokraa tiloja muille yrittäjille kuin K-kauppiaille muodostaakseen kauppapaikkaan kokonaisansaintaansa tukevan palvelukokonaisuuden. Tällaisia tiloja ovat tyypillisesti suuryksiköiden yhteydessä toimivat ns. etumyymälät.

Liite 30. Osakeperusteiset maksut

Osakepalkkiojärjestelmä

Keskolla on kaksi yhtiön hallituksen päättämää konsernin johtoon kuuluville ja nimetyille muille avainhenkilöille suunnattua osakepalkkiojärjestelmää, järjestelmä 2011–2013 ja järjestelmä 2014–2016. Kussakin osakepalkkiojärjestelmässä voidaan antaa kolmen vuoden aikana yhteensä enintään 600 000 yhtiön hallussa olevaa omaa B-osaketta.

Kummassakin osakepalkkiojärjestelmässä on kolme ansaintajaksoa: kalenterivuodet 2011, 2012 ja 2013 sekä 2014, 2015 ja 2016. Keskon hallitus päättää kunkin ansaintajakson ansaintakriteerit, kohderyhmän ja osakepalkkion enimmäismäärät erikseen palkitsemisvaliokunnan esityksestä. Ansaintakriteerien täyttymisen perusteella annettavien Keskon B-osakkeiden lopulliset määrät hallitus päättää ansaintajaksoa seuraavan vuoden alussa. Ansaintajaksojen 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 ja 2016 kriteerit olivat yhtä suurin painotuksin Kesko-konsernin verottoman myynnin kehitysprosentti, Keskon laimentamaton vertailukelpoinen osakekohtainen tulos (EPS) ja se, kuinka paljon Keskon B-osakkeen kokonaistuotto ylittää OMX Helsinki Benchmark Cap - tuottoindeksin.

Ansaintajaksolta mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan Keskon B-osakkeina. Lisäksi maksetaan enintään osakkeiden arvon suuruinen rahaosuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veronluonteisia maksuja.

Palkkiona annettaviin osakkeisiin liittyy kutakin ansaintajaksoa seuraavan kolmen kalenterivuoden mittainen sitouttamisjakso, jonka aikana osakkeita ei saa pantata tai luovuttaa, mutta jonka aikana henkilöllä on osakkeisiin liittyvät muut oikeudet. Jos henkilön työ- tai toimisuhte päättyy ennen sitouttamisjakson päättymistä, hänen on pääsääntöisesti palautettava luovutusrajoituksen alaiset osakkeet vastikkeetta Keskolle tai sen määräämälle. Hallitus voi yksittäistapauksessa päättää, että henkilö saa pitää palautusvelvollisuuden kohteena olevat osakkeet tai osan niistä. Jos saaja siirtyy eläkkeelle sitouttamisjakson aikana, saajalla on oikeus pitää jo saamansa osakkeet ja muut arvopaperit.

Ansaintajakson 2015 perusteella luovutettiin 31.12.2016 päättyneellä tilikaudella 139 724 osaketta. Ansaintajakson 2014 perusteella luovutettiin 31.12.2015 päättyneellä tilikaudella 120 022 osaketta. Ansaintajakson 2013 perusteella luovutettiin 31.12.2014 päättyneellä tilikaudella 50 520 osaketta. Ansaintajakson 2012 perusteella luovutettiin 31.12.2013 päättyneellä tilikaudella 66 331 osaketta. Ansaintajakson 2011 perusteella luovutettiin 31.12.2012 päättyneellä tilikaudella 92 751 osaketta.

Osakepalkkiojärjestelmän kirjanpitokirjauksissa käytetyt oletukset on kerrottu seuraavissa taulukoissa.

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot, ansaintajakso 2012

Myöntämispäivät	2.2.2012	20.2.2012	22.3.2012
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	23,76	25,04	23,44
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	24,96	26,24	24,64
Osakepalkkiojärjestelmän kesto			
Ansaintajakson alkamispäivä			1.1.2012
Ansaintajakson päättymispäivä			31.12.2012
Sitouttamisjakson päättymispäivä			31.12.2015

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot, ansaintajakso 2013

Myöntämispäivät	5.2.2013
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	23,30
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	24,50
Osakepalkkiojärjestelmän kesto	
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2013
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2013
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2016

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot, ansaintajakso 2014

Myöntämispäivät	3.2.2014
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	25,66
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	27,06
Osakepalkkiojärjestelmän kesto	
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2014
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2014
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2017

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot, ansaintajakso 2015

Myöntämispäivät	9.2.2015
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	30,74
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	32,24
Osakepalkkiojärjestelmän kesto	
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2015
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2015
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2018

Osakepalkkion myöntämispäivät ja käyvät arvot, ansaintajakso 2016

Myöntämispäivät	3.2.2016
Osakepalkkion käypä arvo myöntämishetkellä, euroa	32,45
Osakekurssi myöntämishetkellä, euroa	34,95
Osakepalkkiojärjestelmän kesto	
Ansaintajakson alkamispäivä	1.1.2016
Ansaintajakson päättymispäivä	31.12.2016
Sitouttamisjakson päättymispäivä	31.12.2019

Osakepalkkion käyvän arvon laskennassa käytetyt oletukset	Ansainta- jakso 2016	Ansainta- jakso 2015	Ansainta- jakso 2014	Ansainta- jakso 2013	Ansainta- jakso 2012
Myönnettyjen osakepalkkioiden määrä, enimmäismäärä, kpl	263 000	262 800	278 400	263 600	257 400
Muutokset myönnettyjen osakkeiden määrään, kpl	-9 800	-3 600	-2 000	-9 500	-6 575
Toteutunut osakepalkkion määrä, kpl		139 724	120 022	50 520	66 331
Ohjelman piiriin kuuluvien henkilöiden lukumäärä kauden lopussa	131	142	143	134	125
Osakekurssi tilinpäätöspäivänä, euroa	47,48	32,37	30,18	26,80	24,77
Ansaintakriteerin toteumaoletta, %	56,7	53,4	43,4	20,0	30,0
Arvio palautuvien osakepalkkioiden määrästä ennen sitouttamisjakson päättymistä, %	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Tilikaudella 2016 edellä mainittujen osakepalkkiojärjestelmien vaikutus konsernin tulokseen oli -12,3 milj. euroa (-6,3 milj. euroa).

Tilikausilla 2017–2019 realisoituvan kulukirjauksen arvioidaan 31.12.2016 olevan yhteensä -5,9 milj. euroa. Todellinen määrä voi poiketa arvioidusta.

Liite 31. Rahavirtalaskelmaan liittyvät liitetiedot

Investoinnit ja rahoitustapahtumat, joihin ei liity rahan liikettä

Milj. €	2016	2015
Käyttöomaisuushankinnat yhteensä	280,8	218,5
Tytäryhtiöhankinnat yhteensä	434,5	-
joista kassastamaksuilla rahoitetut	567,6	214,8
Hankittuihin yhtiöihin liittyvät lainat	139,7	-
Maksut aikaisempien tilikausien investoinneista	-4,9	-4,9
Rahoitusleasingillä tai muulla velalla rahoitetut investoinnit	12,9	8,6

Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisut

Milj. €	2016	2015
Oikaistaan tuloslaskelman erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja erät, jotka esitetään muualla rahavirtalaskelmassa:		
Varausten muutos	4,9	-0,6
Osuudet pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista	0,6	-0,6
Arvonalentumiset	24,0	9,2
Luottotappiot	6,7	3,7
Kertaluonteiset käyttöomaisuuden myyntivoitot	-3,7	-102,9
Kertaluonteiset käyttöomaisuuden myyntitappiot	65,8	132,7
Osakepalkkiokulut	-1,2	-0,8
Etuuspohjaiset eläkkeet	-0,8	-1,3
Muut	-5,7	0,6
Yhteensä	90,6	40,1

Liiketoiminnan rahavirtojen oikaisujen ryhmä Muut sisältää ostojen ja myyntien toteutumattomien kurssivoittojen ja -tappioiden oikaisun sekä muiden ei-maksuperusteisten erien oikaisun.

Myytujen tytäryhtiöiden nettovarot

Milj. €	2016	2015
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	266,9	16,5
Vaihto-omaisuus	7,3	71,7
Saamiset	9,6	29,4
Rahavarat	6,1	21,5
Laskennalliset verot	-3,2	-
Velat	-180,4	-34,4
Varaukset	-	-15,8
Nettovarot yhteensä	106,3	89,0

Rahavirtalaskelman rahavarat

Milj. €	2016	2015
Myytävikissä olevat rahoitusvarat (maturiteetti alle 3 kk)	59,6	192,8
Rahavarat	141,3	141,2
Yhteensä	200,8	334,1

Rahavirtalaskelmassa rahavaroina käsitellään taseen rahavarojen lisäksi myytävissä olevista rahoitusvaroista ne erät, jotka erääntyvät alle kolmen kuukauden kuluessa hankinta-ajankohdasta lukien.

Liite 32. Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnassa konsernissa noudatetaan yhtenäistä rahoituspolitiikkaa, joka on yhtiön hallituksen hyväksymä. Sen noudattamista ja konsernin rahoitustilanteen kehitystä seuraa hallituksen tarkastusvaliokunta. Konsernirahoitus vastaa keskitetysti konsernin rahoituksen hankinnasta, likviditeetin hallinnasta, rahoittajasuhteista ja rahoitusriskien hallinnasta. Pääsääntöisesti konsernin rahoitus on hankittu emoyhtiön kautta ja konsernirahoitus järjestää tytäryhtiöiden rahoituksen kunkin yhtiön toiminnallisessa valuutassa. Tytäryhtiöissä, joissa on merkittävää ulkopuolista omistusta, konserni on antanut takauksia rahoitusvastuista vain konsernin omistusosuuden suhteessa.

Valuuttariskit

Kesko-konserni harjoittaa liiketoimintaa yhdeksässä maassa, minkä lisäksi sillä on ostotoimintaa lukuisista eri maista. Näiden seurauksena konserni altistuu erilaisille valuuttariskeille. Valuuttariskejä aiheutuu ulkomaisiin yksiköihin tehdyistä nettosijoituksista (translaatoriskit) sekä ulkomaanrahan määräisistä varoista, veloista ja ennakoiduista liiketapahtumista (transaktioriskit).

Konserniyhtiöiden rahoitus on järjestetty kunkin yhtiön toiminnallisessa valuutassa. Emoyhtiö kantaa rahoittamisesta syntyvän valuuttariskin ja suojaa sitä johdannaisilla tai valuuttamääräisellä lainanotolla. Valko-Venäjän valuutta BYN ei ole vapaasti vaihdettava valuutta eikä siihen liittyvää valuuttariskiä ole mahdollista suojata.

Translaatoriskit

Konserni altistuu taseen muuntoriskeille euroalueen ulkopuolisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten osalta. Tätä taseriskiä ei ole suojattu. Suojaus voidaan aktivoida, jos omaa pääomaa ollaan kotiuttamassa tai valuuttaan uskotaan kohdistuvan merkittävä devalvaatoriski. Merkittävimmät translaatiopositiot ovat Ruotsin kruunussa, Venäjän ruplassa ja Norjan kruunussa. Positio ei sisällä määräysvallattomien omistajien osuutta omasta pääomasta. Muuntoriski on konsernin toiminnan volyyymiin ja taseen kokoon suhteutettuna pieni.

Venäjällä Pietarissa ja Moskovassa toimivien kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta on ollut euro 31.12.2016 asti, minkä vuoksi näiden yhtiöiden taseista ei ole realisoitunut konsernille merkittäviä kurssieroja. Venäjän kiinteistömarkkinoilla on tapahtunut muutos, jonka seurauksena yhä suurempi osa vuokrasopimuksista on sidottu ruplaan. Aiemmin vuokrat olivat pääosin kovissa valuutoissa kuten euro. Venäläisten kiinteistöyhtiöiden toimintavaluutta on rupla 1.1.2017 alkaen.

Konsernin translaatiopositio 31.12.2016 Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Nettosijoitus	80,1	96,1	67,9	24,4	7,0

Konsernin translaatiopositio 31.12.2015 Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Nettosijoitus	29,6	94,4	70,3	-	3,5

Seuraavassa taulukossa on esitetty, miten konserniyhtiöiden toimintavaltuutusten 10 %:n muutos vaikuttaisi konsernin omaan pääomaan.

Herkkyysanalyysi, vaikutus omaan pääomaan 31.12.2016 Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Muutos +/-10 %	8,0	9,6	6,8	2,4	0,7

Herkkyysanalyysi, vaikutus omaan pääomaan 31.12.2015 Milj. €	NOK	SEK	RUB	PLN	BYN
Muutos +/-10 %	3,0	9,4	7,0	-	0,4

Transaktioriskit

Kansainvälinen ostotoiminta sekä emoyhtiön tytäryhtiöille antama valuuttamääräinen rahoitus altistavat konsernin useiden eri valuuttojen transaktioriskeille. Valuuttakohtainen transaktioriski koostuu taseen valuuttamääräisistä saamisista ja veloista, ulkomaanrahan määräisistä ennustetuista kassavirroista sekä ulkomaan tytäryhtiöiden veloista ja saamisista emoyhtiölle. Riskiä hallitaan kaupallisesti esim. siirtämällä kurssimuutokset myyntihintoihin tai vaihtamalla tavarantoimittajaa. Jäljelle jäävät avoimet positiot suojataan valuuttajohdannaisilla. Tytäryhtiöt raportoivat omat valuuttapositionsa konsernirahoitukselle kuukausittain.

Tytäryhtiöt toteuttavat suojauksensa pääsääntöisesti konsernirahoituksen kanssa, joka puolestaan suojaa riskipositiot markkinakaupoin valuuttakohtaisesti vahvistettujen limiittien puitteissa. Sisäiset johdannaisopimukset kohdistetaan segmenteille segmenttiraportoinnissa.

Konserni ei noudata IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ostoihin ja myynteihin liittyvän transaktioriskin suojaamisessa. Johdannaisopimukset kirjataan alunperin käypään arvoon ja arvostetaan uudelleen käypään arvoon raportointipäivänä. Ostoja ja myyntejä suojaavien valuuttajohdannaisien arvonmuutos kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

Konserni seuraa transaktioriskiä taseessa olevien sekä ennustettujen kassavirtojen osalta. Oheisessa taulukossa on esitetty transaktiopoistio ilman tulevia kassavirtoja. Tämä ei kuvaa konsernin todellista valuuttariskiä suojausten jälkeen. Kun ennustetut erät lasketaan mukaan transaktiopoistioon, merkittävimmät erot alla olevaan taulukkoon ovat USD- ja RUB-positioissa. Avoin USD-riski 31.12.2016 on -54,8 milj. euroa ja RUB-riski 37,3 milj. euroa.

Konsernin transaktiopoistio 31.12.2016 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Konsernin transaktioriski	-3,9	16,6	22,6	16,6	32,1	1,8
Suojaavat johdannaiset	31,3	-12,0	-18,2	-9,1	-19,6	
Avoin positio	27,4	4,6	4,4	7,5	12,5	1,8

Konsernin transaktiopoistio 31.12.2015 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Konsernin transaktioriski	-1,1	-13,2	23,9	-	7,0	-0,2
Suojaavat johdannaiset	29,4	7,1	-18,7	-	-13,6	
Avoin positio	28,3	-6,1	5,1	-	-6,6	-0,2

Transaktiopoistion herkkyyssanalyysissä on laskettu, mikä olisi konsernin sisäisten valuuttamäärien saamisten ja velkojen sekä suojaavien valuuttajohdannaisten ja -lainojen tulosvaikutus, jos kurssimuutos olisi +/- 10 %.

Herkkyyssanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2016 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Muutos +/-10 %	2,7	0,5	0,4	0,7	1,3	0,2

Herkkyyssanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2015 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Muutos +/-10 %	2,8	-0,6	0,5	-	-0,7	0,0

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on riittävien likvidien varojen ja luottolimiittien ylläpitäminen, jotta konsernin liiketoiminnan rahoituksen riittävyys on jatkuvasti turvattu.

Konsernin vakavaraisuus oli koko tilikauden 2016 erinomainen. Likvidejä varoja oli 31.12.2016 391 milj. euroa (887 milj. euroa). Korolliset velat olivat 31.12.2016 515 milj. euroa (439 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 123 milj. euroa (-448 milj. euroa).

Rahoitusvelkojen ja niihin liittyvien rahoituskulujen maturiteetti 31.12.2016 Milj. €	2017	2018	2019	2020	2021–	Yhteensä	Tasearvo
Lainat rahoituslaitoksilta	5,0	0,3	0,1	0,1	1,7	7,3	7,3
rahoituskulut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	
Suunnatut velkakirjalainat (USD)*			22,0			22,0	22,0
rahoituskulut	1,4	1,4	0,7			3,6	
Joukkovelkakirjalainat		225,0				225,0	225,0
rahoituskulut	6,2	6,2				12,4	
Eläkelainat	2,4	10,5	17,4	16,3	59,4	105,9	105,9
rahoituskulut	1,1	1,0	0,8	0,7	1,6	5,3	
Rahoitusleasingvelat	2,9	2,8	1,2	1,1	0,5	8,6	8,6
rahoituskulut	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,7	
Velat K-kauppiaille	116,0					116,0	116,0
rahoituskulut						0,0	
Muut korolliset velat	29,6					29,6	29,6
rahoituskulut						0,0	
Pitkäaikaiset korottomat velat	0,7	10,1	0,8	0,7	27,9	40,2	40,2
Lyhytaikaiset korottomat velat							
Ostovelat	1 069,2					1 069,2	1 069,2
Siirtovelat	316,2					316,2	316,2
Muut korottomat velat	226,9					226,9	226,9

* Suunnattujen velkakirjojen ja niihin liittyvien valuutta- ja korkojohdannaisten kassavirrat suoritetaan nettoperiaatteella. Järjestelyyn liittyvien korkojohdannaisten velka esitetään taseen muissa korollisissa veloissa. Tästä luottojärjestelystä taseessa on korollista velkaa yhteensä 20,1 (50,2) milj. euroa.

Takaukset erääntyvät seuraavasti: vuonna 2017 3,5 milj. euroa ja 2018–2021 2,0 milj. euroa.

Rahoitusvelkojen ja niihin liittyvien rahoituskulujen maturiteetti 31.12.2015 Milj. €	2016	2017	2018	2019	2020–	Yhteensä	Tasearvo
Lainat rahoituslaitoksilta	0,3	0,3	0,1	0,1	1,8	2,7	2,7
rahoituskulut						0,0	
Suunnatut velkakirjalainat (USD)*	33,1			22,0		55,1	55,1
rahoituskulut	2,5	1,4	1,4	0,7		6,0	
Joukkovelkakirjalainat			224,1			224,1	224,1
rahoituskulut	6,2	6,2	6,2			18,6	
Eläkelainat	2,4	2,4	2,4	1,2		8,3	8,3
rahoituskulut	0,5	0,5	0,5	0,3		1,8	
Rahoitusleasingvelat	4,5	1,6	1,0	0,6	0,7	8,3	8,3
rahoituskulut	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,3	
Velat K-kauppiaille	114,5					114,5	114,5
rahoituskulut						0,0	
Muut korolliset velat	26,1					26,1	26,1
rahoituskulut						0,0	
Pitkäaikaiset korottomat velat	0,7	10,6	1,7	0,8	28,5	42,2	42,2
Lyhytaikaiset korottomat velat							
Ostovelat	795,1					795,1	795,1
Siirtovelat	251,3					251,3	251,3
Muut korottomat velat	212,6					212,6	212,6

Private Placement -luottojärjestelyn ja sitovien limiittien ehtoissa on käytössä tavanomaisia kovenantteja. Näiden kovenanttien vaatimukset on pystytty täyttämään. Lainaehtoihin sisältyy taloudellinen kovenantti nettovelan ja käyttökateen maksimisuhteesta, jonka raja-arvo on ollut kaukana koko tilikauden. Määräysvallan muutostilanteissa Keskolla on velvollisuus tarjota takaisinmaksettavaksi koko lainapääoma velkakirjan haltijoille. Määräysvallan muutokseksi ei lainasopimuksen ehtojen mukaan lueta omistuksen muutosta kauppiaille tai kauppiaiden muodostamalle yhdistykselle.

Velat K-kauppiaille sisältävät kahdenlaisia Keskon korollisia velkoja: kauppiaan ennakkomaksuja Keskolle ja Keskon ketjuhyvitevelkoja kauppiaille. Ketjuhyvitteet ovat kauppiaille jälkikäteen myönnettyjä alennuksia, joiden ehdot vaihtelevat ketjuttain.

Pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä oli tilinpäätöshetkellä nostettavissa 150,0 miljoonan euron vasta-arvosta (100,0 milj. euroa). Määräysvallan muutostilanteissa lainantantajilla on lainasopimusehtojen mukaisesti oikeus irtisanoa lainalimiitti ja mahdollisesti nostetut lainaerät. Määräysvallan muutokseksi ei lainasopimuksen ehtojen mukaan lueta omistuksen muutosta kauppiaille tai kauppiaiden muodostamalle yhdistykselle. Lisäksi konsernin ei-sitovaan rahoitusreserviin kuuluu euromääräisiä yritystodistusohjelmia 449 milj. euroa (359 milj. euron vasta-arvosta). Lisäksi konserniyhtiöillä oli tammikuussa 2017 kertynyt

takaisinlainattavia varoja eläkevakuutusyhtiössä yhteensä 364,6, milj.euroa. Osa konserniyhtiöiden vuosittain maksamista eläkevakuutusmaksuista rahastoituu, ja kertynyt rahasto on takaisin lainattavissa 1–10 vuoden laina-ajalla sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien määräysten mukaisesti. Lainan nostaminen edellyttää turvaavan vakuuden asettamista lainalle.

Lainojen korkoriski ja herkkyyshanalyysi

Korkotason muutokset vaikuttavat konsernin korkokuluihin. Korkoriskin suojauspolitiikalla pyritään tasoittamaan korkotason muutosten vaikutusta eri tilikausien tuloksiin.

Korkoriskiä hallitaan keskitetysti konsernin rahoitusyksikössä, joka muokkaa lainojen korkosidonnaisuusaikaa käyttämällä korkojohdannaispimuksia. Tavoiteduraatio on kolme vuotta ja sen sallitaan vaihdella puolentoista ja neljän vuoden välillä. Toteutunut korkosidonnaisuusaika oli tilikauden aikana keskimäärin 1,9 vuotta (1,9 vuotta).

Kesko Oyj laski 11.9.2012 liikkeelle 250 milj. euron määräisen joukkovelkakirjalainan. Lainan kuponkikorko on kiinteä 2,75 %, ja se erääntyy maksettavaksi kuuden vuoden kuluttua liikkeeseen laskusta.

Kesko Oyj laski 10.6.2004 liikkeelle Yhdysvalloissa 120 milj. USD:n arvosta suunnattuja velkakirjalainoja (USD Private Placement). Järjestely käsittää kolme kertalyhenteistä lainaerää, joista 10.6.2014 erääntyi maksettavaksi 60 milj. USD ja 10.6.2016 erääntyi 36 milj. USD ja erääntyy 10.6.2019 24 milj. USD.

Kesko Oyj:n USD-määräisen Private Placement -luottojärjestelyn suojauksessa sovelletaan suojauslaskentaa sekä valuutta- että korkoriskin osalta. Suojauksissa on käytetty valuutan- ja koronvaihtosopimuksia, joiden määrä ja maturiteetti on sama kuin lainalla. Siten kyseisen lainan valuutta- ja korkoriski on kokonaan suojattu. Tilikauden aikana ei ole kirjattu tehottomuutta tuloslaskelmaan kyseisen luottojärjestelyn suojauksesta.

Korkotason muutoksen herkkyyshanalyysin laskennassa on käytetty yritystodistusvelkojen osalta tilikauden aikana toteutuneita keskimääräisiä saldoja. Tilinpäätöstilanteessa 31.12.2016 vaihtuvakorkoisten velkojen vaikutus tulokseen ennen veroja olisi ollut -/+ 2,0 milj. euroa (-/+ 1,2 milj. euroa), jos korkotaso olisi noussut tai laskenut 1 %-yksikön.

Joukkovelkakirjalaina, suunnatut velkakirjat ja eläkelainat, yhteensä 353,1 milj. euroa, ovat kiinteäkorkoisia ja niiden efektiivinen korkokustannus oli 2,7 %. Vaihtuvakorkoisten rahoituslaitoslainojen, kauppiasvelkojen ja muiden korollisten velkojen keskikorko oli 0,2 % tilikauden päättyessä. Lainoista pääosa on euromääräisiä ja suunnatut velkakirjat ovat USD-määräisiä.

Käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernin likvidejä varoja on sijoitettu pääosin suurten suomalaisten yritysten velkainstrumentteihin, Keskon markkina-alueella toimivien pankkien sijoitustodistuksiin, talletuksiin, valikoitujen yritysten joukkovelkakirjalainoihin sekä yrityslainarahastoihin. Näiden sijoitusten tuotto vuodelta 2016 oli 1,7 % (0,3 %) ja korkosidonnaisuusaika tilikauden lopussa 0,9 vuotta. Maksimiluottoriski on näiden sijoitusten käypä arvo taseessa tilinpäätöspäivänä. Seuraavassa taulukossa esitetään käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit arvostusmenetelmän mukaan jaoteltuna.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat arvostushierarkian mukaan jaoteltuna Milj. €	Käypä arvo 31.12.2016			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Korkorahastot	59,8			59,8
Yritystodistukset		28,5		28,5
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset		5,0		5,0
Joukkovelkakirjalainat				
Yhteensä	59,8	33,5		93,3
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset				
Johdannaissaamiset		4,4		4,4
Johdannaisvelat		6,6		6,6
Myytävässä olevat rahoitusvarat				
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet			15,1	15,1
Yritystodistukset (maturiteetti alle 3 kk)		53,5		53,5
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset (maturiteetti alle 3 kk)		6,0		6,0
Joukkovelkakirjalainat ja yrityslainarahastot	97,3			97,3
Yhteensä	97,3	59,5	15,1	171,9

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat arvostushierarkian mukaan jaoteltuna Milj. €	Käypä arvo 31.12.2015			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Korkorahastot	209,6			209,6
Yritystodistukset		65,5		65,5
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset		93,7		93,7
Joukkovelkakirjalainat	5,5			5,5
Yhteensä	215,1	159,2		374,2
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat johdannaiset				
Johdannaissaamiset		13,3		13,3
Johdannaisvelat		8,6		8,6
Myytävisissä olevat rahoitusvarat				
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet			15,3	15,3
Yritystodistukset (maturiteetti alle 3 kk)		84,0		84,0
Pankkien sijoitustodistukset ja talletukset (maturiteetti alle 3 kk)		108,8		108,8
Joukkovelkakirjalainat ja yrityslainarahastot	178,9			178,9
Yhteensä	178,9	192,8	15,3	387,0

Tason 1 instrumentit ovat markkinoilla aktiivisen kaupankäynnin kohteena, jolloin käyvät arvot perustuvat suoraan markkinahintaan. Tason 2 instrumenttien käypä arvo perustuu markkinoilta saataviin tietoihin. Tason 3 instrumenttien käypä arvo ei perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat syöttötiedot).

Tasolle 3 kuuluvien instrumenttien muutokset Milj. €	2016	2015
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet 1.1.	15,3	13,1
Ostot	0,6	3,3
Saadut palautukset	-1,3	-2,2
Tulosvaikutteisesti kirjatut voitot ja tappiot	0,6	-
Käyvän arvon muutokset	-0,1	1,2
Pääomarahastot ja muut osakkeet ja osuudet 31.12.	15,1	15,3

Tasolle 3 sisältyy pääomarahastoja sekä muita osakkeita ja osuuksia. Nämä sijoitukset on luokiteltu pitkäaikaisiin myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Tason 3 rahoitusvarat arvostetaan yhtiöiltä saatujen laskelmien perusteella. Näistä sijoituksista on kirjattu tulosvaikutteisia voittoja 0,6 milj. euroa tilikaudella 2016.

Korolliset saamiset ja herkkyyshanalyysi

Rahoitusvaroista koostuva likviditeetti on tavoitteena sijoittaa rahamarkkinoille tehokkaalla tuoton ja riskin yhdistelmällä. Konsernin johto hyväksyy säännöllisin väliajoin konsernirahoituksen analysoimien sijoituskohteiden joukosta sijoituskohteiksi hyväksyttävät instrumentit ja niille kohdekohtaiset limiitit. Sijoitusten riskiä ja toteutunutta tuottoa seurataan säännöllisesti.

Vaihtuvakorkoisten saamisten herkkyyshanalyysin laskennassa on käytetty sijoitettujen varojen osalta vuoden keskimääräisiä saldoja. Mukana ovat asiakasrahoitussaamiset, rahoitusleasingsaamiset, muut korolliset saamiset ja sijoituksista yritystodistussijoitukset ja korkorahastot. Korkorahastojen herkkyys on määritelty duraation avulla. Jos korkotaso olisi muuttunut +/- 1 %-yksikön, näiden erien tulosvaikutus ennen veroja olisi ollut +/- 2,0 milj. euroa (+/- 3,5 milj. euroa) ja vaikutus omaan pääomaan +/- 1,7 (+/- 2,7) milj. euroa tilinpäätöspäivänä.

Luotto- ja vastapuoliriski

Asiakassaamiin liittyvän luottoriskin hallinnasta vastaavat toimialojen liiketoimintayhtiöt. Konsernilla on luottopolitiikka, jonka toteutumista valvotaan. Saamiset pyritään varmistamaan asiakkaiden luottokelpoisuuden huolellisella arvioinnilla, tarkentamalla asiakasluototuksen ehtoja ja vakuusvaateita sekä tehokkaalla luotonvalvonnalla ja lisäksi soveltuvin osin luottovakuuttamalla. Suomessa konsernin liiketoiminnan keskeinen osa tapahtuu yhteistyössä kauppiaiden kanssa. Kauppiassopimukset edellyttävät, että kauppias asettaa Keskon kyseiselle tytäryhtiölle tililuottovakuuden ostovelkojensa vakuudeksi.

Konserniyhtiöt noudattavat yhtenäistä menettelyä eräänntyneiden saamisten arvostamisessa. Saamisesta kirjataan arvonalentuminen silloin kun on objektiivista näyttöä siitä, että saamisen arvo on alentunut. Myyntisaamisten ikäjakauma 31.12. on esitetty seuraavassa taulukossa.

Myyntisaamisten ikäjakauma Milj. €	2016	2015
Erääntymättömät myyntisaamiset	731,1	540,7
1–7 päivää erääntyneet myyntisaamiset	49,6	9,9
8–30 päivää erääntyneet myyntisaamiset	18,6	11,4
31–60 päivää erääntyneet myyntisaamiset	5,9	5,2
Yli 60 päivää erääntyneet myyntisaamiset	26,0	14,4
Yhteensä	831,2	581,7

Myyntisaamisista 355,7 milj. euroa (331,9 milj. euroa) oli ketjukauppiassaamisia. Ketjukauppiassaamisten vakuutena on Keskon osakkuusyhtiön Vähittäiskaupan Takaus Oy:n antama tililuottovakuus, jonka enimmäismäärä on aina rajoitettu Vähittäiskaupan Takauksen K-kauppia yritykseltä ja -yrittäjältä saaman vastavakuuden realisointiarvoon. Vastavakuuksien yhteisarvo oli tilikauden päättyessä 224,1 milj. euroa (171,1 milj. euroa). Lisäksi saamisten vakuutena on muita vakuuksia kuten yritys kiinnityksiä ja muuta pantattua omaisuutta.

Myyntisaamiin sisältyy erillisellä vähennystilillä seurattavaa arvonalennusta yhteensä 24,6 milj. euroa (17,2 milj. euroa). Näiden myyntisaamisten alkuperäinen tasearvo oli 35,2 milj. euroa (21,9 milj. euroa). Tilikauden tulokseen on kirjattu luottotappioita ja arvonalennuksia yhteensä 6,7 milj. euroa (3,7 milj. euroa).

Sellaisia saamisia, joiden maksuehdoista on neuvoteltu uudelleen, oli yhteensä 3,1 milj. euroa (3,2 milj. euroa).

Rahoituksellinen luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään velvoitettaan. Kesko tekee valuutta- ja muita johdannaisia vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien pankkien kanssa. Likvidejä varoja sijoitetaan vuosittain vastapuolikohtaisesti vahvistettavien limiittien rajoissa instrumentteihin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Korkosijoitusten sallitut sijoituslimiitit määritetään euromääräisesti ja aikasidonnaisesti yritys- ja pankkikohtaisesti. Näitä limiittejä tarkistetaan vuoden aikana aina markkinatilanteen mukaisesti.

Hyödykeriskit ja niiden herkkyysanalyysi

Konserni käyttää sähköjohdannaisia energiakustannusten tasaamiseen. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tilikauden aikana toimitetun sähkön hintaa suojaavien johdannaisten arvomuutokset sisältyvät ostojen oikaisueriin. Tulevaisuuden ostoja suojaavien sopimusten osalta noudatetaan suojauslaskentaa. Suojauslaskennan kriteerit täyttävien johdannaisten arvomuutosten tehokas osuus kirjataan oman pääoman arvomuutosrahastoon ja tehoton osuus tuloslaskelmaan, liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin. Omaan pääomaan kirjattavan arvomuutosrahaston muutos esitetään laajan tuloslaskelman erässä Rahavirran suojauksen arvomuutos.

Sähkön hintariskiä suojaavien johdannaisten arvomuutoksen tehoton osuus oli vuoden lopussa 0,6 milj. euroa (-2,9 milj. euroa).

Sähköä oli tilinpäätöspäivänä ostettu sähköjohdannaisilla yhteensä 463 460 MWH (464 832 MWH) ja kiinteähintaisilla ostosopimuksilla 236 520 MWH. Suojausaste 1–12 kuukaudessa oli 71 % (66 %), 13–24 kuukaudessa 43 % (60 %), 25–36 kuukaudessa 16 % (38 %) ja 37–48 kuukaudessa 3 % (4 %).

Herkkyyksanalyysin laskennassa sähköjohdannaisten osalta on oletettu, että alle 12 kuukauden kuluttua erääntyvien johdannaisten vaikutus tulisi tuloslaskelmaan. Jos sähköjohdannaisten markkinahinta muuttuisi tilinpäätöspäivän 31.12.2016 tasosta +/- 20 %, olisi vaikutus vuoden 2017 tuloslaskelmaan +/- 1,5 milj. euroa (+/- 0,7 milj. euroa) ja omaan pääomaan +/- 0,7 milj. euroa (+/- 1,1 milj. euroa). Vaikutukset on laskettu ennen veroja.

Johdannaiset

Johdannaissopimusten käyvät arvot Milj. €	31.12.2016 Posi- tiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2016 Nega- tiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2015 Posi- tiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2015 Nega- tiivinen käypä arvo (tasearvo)
Korkojohdannaiset	2,7	-2,8		
Valuuttajohdannaiset	4,2	-4,6 *	13,3	-1,4
Sähköjohdannaiset	0,2	-2,0		-7,2

Johdannaissopimusten nimellismäärät Milj. €	31.12.2016 Nimellis- määrä	31.12.2015 Nimellis- määrä
Korkojohdannaiset	40,2 *	100,4
Valuuttajohdannaiset	197,8 *	287,6
Sähköjohdannaiset	11,2	9,4

* Johdannaissopimuksiin sisältyy valuuttamääräiseen lainajärjestelyyn liittyviä koronvaihtosopimuksia, joiden nimellisarvo on bruttomääräisenä 40,2 milj. euroa ja käypä arvo -0,1 milj. euroa (0,0 milj. euroa) sekä valuutanvaihtosopimuksia, joiden nimellisarvo on 20,1 milj. euroa ja käypä arvo on 2,7 milj. euroa (4,9 milj. euroa).

Johdannaisten käyvät arvot on esitetty bruttomääräisinä. Keskolla on kaikkien johdannaiskauppaa käyvien pankkivastapuolien kanssa ISDA-sopimukset, joihin sisältyy netotusjärjestely. Kaikkiin mainittuihin sopimuksiin sisältyy molemminpuolinen vakuuden asettaminen. Raja-arvo vakuuden asettamiselle ei ollut ylittynyt tilinpäätöspäivänä. Vastapuolittain laskettuna johdannaisten velkoja voitaisiin netottaa yhteensä 3,9 milj. euroa.

Johdannaisten maksimiluottoriski on tilinpäätöspäivän taseen käypä arvo.

Johdannaisten kassavirrat 31.12.2016 Milj. €	2017	2018	2019	2020	2021	2022–	Yhteensä
Velat							
Valuuttatermiinit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	175,4						175,4
Nettona selvittävät velat							
Korkojohdannaiset							
Sähköjohdannaiset	1,2	0,7	0,1				2,0
Suunnattuihin velkakirjalainoihin liittyvät johdannaiset*							
Valuuttajohdannaiset	1,5	0,0	2,1				
Saamiset							
Valuuttatermiinit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	172,4						172,4
Nettona selvittävät saamiset							
Sähköjohdannaiset	0,2	0,1	0,0				0,3
Suunnattuihin velkakirjalainoihin liittyvät johdannaiset*							
Valuuttajohdannaiset							0,0
Korkojohdannaiset		0,8	0,7				1,5

* Suunnattujen velkakirjojen ja niihin liittyvien valuutta- ja korkojohdannaisten kassavirrat suoritetaan nettoperiaatteella. Järjestelyyn liittyvien korkojohdannaisten velka esitetään taseen muissa korollisissa veloissa. Tästä luottojärjestelystä taseessa on korollista velkaa yhteensä 20,1 milj. euroa (50,2 milj. euroa).

Johdannaisten kassavirrat 31.12.2015 Milj. €	2016	2017	2018	2019	2020	2021-	Yhteensä
Velat							
Valuuttatermiinit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	236,1						236,1
Nettona selvittävät velat							
Korkojohdannaiset							
Sähköjohdannaiset	3,4	2,7	1,1	0,1			7,2
Suunnattuihin velkakirjalainoihin liittyvät johdannaiset*							
Valuuttajohdannaiset							
Saamiset							
Valuuttatermiinit, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	243,0						243,0
Nettona selvittävät saamiset							
Suunnattuihin velkakirjalainoihin liittyvät johdannaiset*							
Valuuttajohdannaiset	3,2	0,1	0,1	2,0			5,4
Korkojohdannaiset	0,3	0,2	0,2	0,1			0,8

Pääomarakenteen hallinta

Kesko-konsernin pääoman hallintaa koskevat tavoitteet käsittävät konsernin vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen liittyvät tavoitteet. Konsernin pääomarakennetta (oman ja vieraan pääoman suhdetta) optimoidaan konsernitasolla. Konsernin vakavaraisuudelle ja maksuvalmiudelle asetettujen tavoitteiden tarkoituksena on turvata konsernin likviditeetti kaikissa markkinatilanteissa, mahdollistaa konsernin strategian mukaisten investointiohjelmien toteuttaminen ja omistaja-arvon säilyttäminen. Tavoitteet on asetettu tunnusluvulle korolliset nettovelat/käyttökate. Konsernin korollisten velkojen osalta on tietyiltä osin käytössä kovenanteja, joiden mukaiset ehdot on huomioitu edellä mainitussa tavoitetasossa. Konsernilla ei ole käytössä ulkoisen luottoluokituslaitoksen antamaa julkista luottoluokitusta.

Kesko-konsernin tunnuslukujen tavoitetasot hyväksytään konsernin hallituksessa. Hallitus on 26. toukokuuta 2015 hyväksynyt osana konsernin taloudellisia keskipitkän aikavälin tavoitteita seuraavat arvot tunnusluuille vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, vertailukelpoinen oman pääoman tuotto sekä korolliset nettovelat/käyttökate:

	Tavoite- taso	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto	14 %	11,9	11,7
Vertailukelpoinen oman pääoman tuotto	12 %	9,8	8,2
Korolliset nettovelat/käyttökate	< 2,5	0,4	-1,4

Milj. €	2016	2015
Korolliset velat	514,6	439,1
Likvidit varat	391,4	887,2
Korolliset nettovelat	123,3	-448,1
Käyttökate	308,4	331,4
Korolliset nettovelat/käyttökate	0,4	-1,4

Liite 33. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat konsernin johtohenkilöt (hallitus, pääjohtaja ja konsernijohtoryhmä), heidän määräysvallassaan olevat yhtiöt, tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä Keskon Eläkekassa. Tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisyritykset on lueteltu erillisessä liitteessä (liite 37).

Lähipiiritapahtumina on esitetty sellaiset liiketoimet lähipiirin kanssa, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä.

Keskon hallituksen jäseniä toimii K-kauppiaina. Konserniyhtiöt myyvät tavaroita ja palveluita heidän määräysvallassaan oleville yrityksille. Tavaroiden ja palvelujen myynnit lähipiirille ovat toteutuneet yleisillä markkinaehdoilla ja perustuvat markkinahintoihin.

Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävillä yhteisyrityksillä, Kruunuvuoren Satama Oy:llä ja Mercada Oy:llä on kiinteistöjä, jotka on vuokrattu konsernin käyttöön. Vähittäiskaupan Takaus Oy ja Vähittäiskaupan Tilipalvelu Oy myyvät palvelujaan Keskon ja K-kauppioiden vähittäiskaupparyityksille ja liettualainen UAB Mokilizingas tarjoaa paikallisille kuluttajille kuluttajarahoitusta. 10.10.2016 asti Suomen Lähikauppa oli Tuko Logistics Osuuskunnan jäsen. Suomen Lähikaupan ostot Tukolta on raportoitu lähipiiritapahtumina 10.10.2016 asti. Muut osakkuusyritykset ovat lähinnä liikekiinteistöyhtiöitä, jotka ovat vuokranneet omistamiaan kiinteistöjä Kesko-konsernin käyttöön. Osakkuusyritykset, jotka ovat keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä, on yhdistelty konsernitilinpäätökseen omistussuuden mukaisesti.

Keskon Eläkekassa on itsenäinen juridinen yksikkö, joka hallinnoi pääosaa konsernin Suomen henkilöstön vapaaehtoisin eläkkeisiin liittyvistä eläkevaroista. Eläkevaroihin sisältyy Kesko Oyj:n osakkeita 23,0 milj. euron arvosta (15,7 milj. euroa). Eläkekassan omistamia kiinteistöjä on vuokrattu Kesko-konsernille.

Tilikausilla 2016 ja 2015 Kesko-konserni ei maksanut Eläkekassalle kannatusmaksuja.

Lähipiirin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat:

Tuloslaskelma Milj. €	Osakkuus- ja yhteisyritykset		Hallitus ja johto		Eläkekassa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Tavaroiden myynti	0,0		73,6	59,8		
Palveluiden myynti	3,6	3,6	0,3	0,2	0,3	0,3
Tavaroiden ostot	-128,8		-6,9	-13,8		
Palvelujen ostot	-7,7	-0,2	-0,1	0,0		
Liiketoiminnan tuotot	1,5	0,6	11,3	10,6		0,0
Liiketoiminnan kulut	-53,2	-37,0	-1,6	-0,1	-11,3	-12,2
Rahoitustuotot	5,7	3,1				

Tase Milj. €	Osakkuus- ja yhteisyritykset		Hallitus ja johto		Eläkekassa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset saamiset	0,2	1,1	7,6	4,3	0,0	
Pitkäaikaiset saamiset	57,6	57,6				
Lyhytaikaiset velat	37,5	19,2	1,6	2,0	5,5	2,1

Keskon myynnistä hallituksen jäsenten määräysvallassa oleville yrityksille syntyneet saamiset olivat tilinpäätöspäivänä 7,6 milj. euroa (4,3 milj. euroa). Saamisten vakuutena on Keskon osakkuusyhtiön Vähittäiskaupan Takaus Oy:n antama tililuottovakuus, jonka enimmäismäärä on aina rajoitettu Vähittäiskaupan Takauksen K-kauppiaisyriykseltä ja -yrittäjältä saaman vastavakuuden realisointiarvoon. Vastavakuuden arvo oli tilikauden päättyessä 5,5 milj. euroa (5,0 milj. euroa).

Muihin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy mm. ketjuhyvityselveloja Keskon hallituksen jäsenten määräysvallassa oleville yrityksille. Ketjuhyvitystä maksetaan jälkikäteen toteutuneiden vuosiosojen ja toiminnan laatuun liittyvien kriteerien perusteella.

Vuonna 2015 Kesko, AMF Pensionsförsäkring ja Ilmarinen perustivat yhteisen kiinteistösijoitusyhtiön, Mercada Oy:n. Yhteisyritys omistaa, hallinnoi ja kehittää pääasiassa Kesko-konsernin käytössä olevia kauppapaikkoja. Kesko myi perustetulle yhteisyritykselle kauppapaikkojaan sekä Suomesta että Ruotsista. Myytyjen kauppapaikkojen käypä arvo oli yhteensä 485 milj. euroa ja kaupasta kirjattiin 75,6 milj. euron vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntivoitto. Järjestelystä kertynyt kassavirta oli 403 milj. euroa. Kesko-konsernin yhtiöt vuokraavat myydyt kauppapaikat käyttöönsä 15 vuoden ja Ruotsissa 10 vuoden pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla. Kauppakeskuksissa konserniyhtiöt vuokraavat käyttämänsä tilat 5–15 vuoden vuokrasopimuksilla. Keskon oman pääoman ehtoinen sijoitus yhteisyritykseen on noin 67 miljoonaa euroa käsittäen sijoituksen yhtiön omaan pääomaan sekä oman pääoman ehtoisen osakaslainan.

Lisäksi Kesko myi vuonna 2015 neljä kiinteistöä Keskon Eläkekassalle. Kaupasta kirjattiin vertailukelpoisuuteen vaikuttava myyntivoitto 22,9 milj. euroa.

Lisäksi Keskolla oli vuonna 2015 pitkäaikaista saamista kiinteistöosakkuusyhtiöltä 1,5 milj. euroa.

Johdon työsuhde-etuudet

Ylin johto koostuu hallituksesta ja konsernijohtoryhmästä. Heidän työsuorituksistaan saama kompensatio koostuu seuraavista eristä:

Rahapalkat, palkkiot ja luontoisedut 1 000 €		2016	2015
Mikko Helander	pääjohtaja (1.1.2015 alkaen)	1 316,8	1 018,5
Konsernijohtoryhmä	muut jäsenet	2 534,2	2 275,9
Esa Kiiskinen	hallituksen puheenjohtaja	87,5	88,0
Mikael Aro	hallituksen varapuheenjohtaja (13.4.2015 alkaen)	60,5	43,5
Toni Pokela	hallituksen jäsen	42,5	43,5
Matti Kyytsönen	hallituksen jäsen (13.4.2015 alkaen)	45,5	33,7
Anu Nissinen	hallituksen jäsen (13.4.2015 alkaen)	44,5	32,2
Matti Naumanen	hallituksen jäsen (4.4.2016 alkaen)	31,1	-
Jannica Fagerholm	hallituksen jäsen (4.4.2016 alkaen)	34,1	-
Tomi Korpisaari	hallituksen jäsen (29.2.2016 asti)	7,2	43,5
Kaarina Ståhlberg	hallituksen jäsen (13.4.2015 alkaen)(29.2.2016 asti)	10,7	35,2
Seppo Paatelainen	hallituksen varapuheenjohtaja (13.4.2015 asti)	-	17,0
Ilpo Kokkila	hallituksen jäsen (13.4.2015 asti)	-	12,3
Maarit Näkyvä	hallituksen jäsen (13.4.2015 asti)	-	13,2
Virpi Tuunainen	hallituksen jäsen (13.4.2015 asti)	-	12,3
Yhteensä		4 214,6	3 669,1

Eläke-etuudet

Pääjohtajan ja muiden konsernijohtoryhmän jäsenten lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutusyhtiössä. Neljä konsernijohtoryhmän jäsentä ovat Keskon Eläkekassan vuonna 1998 suljetun A-osaston jäseniä ja heidän lisäeläkkeensä määräytyvät sen sääntöjen ja heidän kunkin johtajasopimuksen mukaisesti. Heidän eläkkeensä on etuusperusteinen. Pääjohtaja Mikko Helanderin vanhuuseläkeikäsi on sovittu 63 vuotta ja vanhuuseläkkeen suuruudeksi 60 prosenttia työeläkelain (TyEL) mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta työansioista. Eläkepalkkaa määritettäessä otetaan huomioon hänen kiinteä rahapalkkansa, tulospalkkiot ja luontoisedut viimeiseltä 10 vuodelta. Lisäeläkkeestä aiheutuva tilikauden suoriteperusteinen eläkemeno oli 1,0 milj. euroa ja taseeseen kirjatun eläkesaamisen määrä oli 0,6 milj. euroa. Pääjohtajan lakisääteisestä eläketurvasta aiheutunut eläkemeno oli 0,2 milj. euroa.

Osakepalkkiot

Konsernijohtoryhmän jäsenille on myönnetty seuraavat osakepalkkiot: vuoden 2012 ohjelma 15 113 osaketta (enimmäismäärä oli 56 600 osaketta), vuoden 2013 ohjelma 13 500 osaketta (enimmäismäärä oli 67 500 osaketta), vuoden 2014 osalta 18 354 (enimmäismäärä oli 69 000), vuoden 2015 osalta 39 516 osaketta (enimmäismäärä oli 74 000). Vuoden 2016 ohjelman enimmäismäärä on 74 000. Lisäksi rahana on maksettu palkkiosta aiheutuneet verot ja veronluonteiset maksut.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Pääjohtajalla ja muilla konsernijohtoryhmän jäsenillä on yhtiön irtisanoessa oikeus irtisanomisajan rahapalkkaan ja luontoisetuihin sekä erilliseen kertakaikkiseen irtisanomiskorvaukseen, joka määräytyy johtajan irtisanomiskuukauden rahapalkan ja luontoisetujen perusteella. Irtisanomiskorvaus ei ole osa johtajan palkkaa eikä sitä oteta huomioon irtisanomisajan palkan, irtisanomiskorvauksen tai eläkkeelle siirryttäessä eläkepalkan määrittämisessä. Johtajan itse irtisanoutuessa hän on oikeutettu ainoastaan irtisanomisajan palkkaan luontoisetuineen. Toimisuhteen päättyessä eläkkeelle siirtymiseen johtaja saa sopimuksensa mukaista eläkettä, ei muita korvauksia.

Osakeomistukset

Pääjohtajalla oli 31.12.2016 Kesko Oyj:n B-osakkeita 20 005 kappaletta, mitkä edustavat 0,02 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,01 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Konsernijohtoryhmällä mukaan lukien pääjohtaja oli 31.12.2016 Kesko Oyj:n B-osakkeita 104 678 kappaletta, mitkä edustavat 0,1 % yhtiön kaikista osakkeista ja 0,03 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Liite 34. Riita-asiat ja mahdolliset oikeusprosessit

Konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin liiketoimintaan liittyvissä oikeudenkäynneissä tai riita-asioissa. Johdon arvion mukaan näiden lopputuloksella ei ole todennäköisesti olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan. Konserni on myös osallisena joko kantajana tai vastaajana mahdollisissa oikeudellisissa riita-asioissa, joiden lopputulemaa on vaikea ennustaa.

Liite 35. Muut liitetiedot

Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Tammikuussa välimiesoikeus hylkäsi Voimaosakeyhtiö SF:n kanteen Keskon tytäryhtiötä Kestra Kiinteistöpalvelut Oy:tä vastaan

Välimiesoikeus antoi 10.1.2017 välitystuomion asiassa, jossa Voimaosakeyhtiö SF vaati välimiesoikeutta vahvistamaan, että Kestra Kiinteistöpalvelut Oy:n Voimaosakeyhtiö SF:lle antama ilmoitus Fennovoima-hankkeen jatkorahoitukseen osallistumisesta on Kestra Kiinteistöpalvelut Oy:tä sitova. Välitystuomiossaan välimiesoikeus hylkäsi Voimaosakeyhtiö SF:n kannevaatimukset. Välimiesmenettelyn alkamisesta on kerrottu pörssitiedotteella 17.12.2015. (Pörssitiedote 10.1.2017)

Liite 36. Konsernirakenne

Konsernin rakenne

Kesko-konserniin kuuluu 102 (101) tytäryhtiötä. Konsernilla on äänenemmistö kaikissa yhtiöissä. Kesko-konsernin alakonsernilla, Senukailla, on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus (kts. kappale määräysvallattomien omistajien osuudet).

Tietoja konsernin tilinpäätöshetken mukaisesta rakenteesta:

Toimiala	Kotimaa	Merkittävimmät tytäryhtiöt	Kokonaan omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2016	Kokonaan omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2015	Osittain omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2016	Osittain omistettujen tytäryritysten lukumäärä 2015
Päivittäistavara-kauppa	Suomi	Ruokakesko Oy, K-Citymarket Oy, K-Market Oy, Kespro Oy	23	26	4	-
Rakentamisen ja talotekniikan kauppa	Suomi, Ruotsi, Norja, Viro, Latvia, Liettua, Puola, Venäjä, Valko-Venäjä	Onninen-konserni, Kesko Senukai	52	49	12	7
Autokauppa	Suomi	VV-Auto Group Oy	6	5	-	-
Muut	Suomi, Viro		5	10	-	-

Tilikauden 2016 aikana Kesko-konsernin emoyhtiöön Kesko Oyj:öön ovat sulautuneet K-talousoikeuskeskus Oy, K-Plus Oy, K-instituutti Oy, Rautakesko Oy, Musta Pörssi Oy ja Keslog Oy.

Lisäksi konserniin kuuluu osittain omistettuja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä. Luettelo konsernin tytäryrityksistä, pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävistä sijoituksista sekä suhteellisesti yhdisteltävistä keskinäisistä kiinteistöyhtiöistä on esitetty liitetiedossa 37.

Olennainen määräysvallattomien omistajien osuus

Kesko-konserniin kuuluvassa Senukai-konsernissa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus. Alakonsernin emoyhtiö, UAB Kesko Senukai Lithuania, on Kesko Oyj:n tytäryhtiö ja sen kotipaikka on Vilna, Liettua. Kesko-konsernin omistusosuus Senukai-konsernissa on 50,0 % lisätyn yhdellä osakkeella (50,0 % lisätyn yhdellä osakkeella). Kesko-konsernilla on oikeus nimittää enemmistö hallituksen jäsenistä sekä hallituksen puheenjohtaja. Hallitus ohjaa yhtiön operatiivista toimintaa ja päättää resurssien käytöstä. Määräysvallattomien omistajien osuus Senukai-konsernin voitosta oli 15,3 milj. euroa (15,7 milj. euroa) ja osuus omasta pääomasta oli 97,3 milj. euroa (78,6 milj. euroa).

Keskon syksyllä 2015 sopima järjestely Baltian rauta- ja sisustuskaupan keskittämisestä UAB Senuku Prekybos centrasiin (Senukai) vietiin päätökseen vuoden 2016 aikana. Yhtiön nimi on muutettu Kesko Senukaiksi. Järjestelyssä Kesko myi kokonaan omistamiensa Viron ja Latvian K-rautojen toiminnasta vastaavien yhtiöiden osakkeet tytäryhtiölleen Senukailla, josta Kesko omistaa enemmistön. Kesko Senukai alakonsernilla on toimintaa Liettuassa, Virossa, Latviassa ja Valko-Venäjällä.

Taloudellisen informaation yhteenveto tytäryrityksestä, jossa on olennainen määräysvallattomien omistajien osuus

Milj. €	Senukai-konserni 2016	Senukai-konserni 2015
Lyhytaikaiset varat	289,8	167,3
Pitkäaikaiset varat	98,1	29,6
Lyhytaikaiset velat	110,8	75,1
Pitkäaikaiset velat	18,2	0,3
Liikevaihto	557,3	437,0
Voitto/tappio	31,3	23,1
Emoyrityksen omistajien osuus voitosta/tappiosta	16,0	7,3
Määräysvallattomien omistajien osuus voitosta/tappiosta	15,3	15,7
Tilikauden laaja tulos	31,4	9,0
Emoyrityksen omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	16,3	4,0
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	15,0	4,9
Määräysvallattomille omistajille maksetut osingot	1,1	5,9
Liiketoiminnan nettorahavirta	28,4	27,1
Investointien nettorahavirta	-26,0	-5,1
Rahoituksen nettorahavirta	38,5	-12,7

Tiedot on esitetty ennen Kesko-konsernin sisäisiä eliminoiteja.

Liite 37. Tytäryhtiöt, pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät sijoitukset ja suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt 31.12.2016

Tytäryhtiöt

Emoyhtiön omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
Ankkuri-Energia Oy	Helsinki	100,00	100,00
Asunto Oy Kirkkonummen Västeruddintie 33	Kirkkonummi	100,00	100,00
Byggnakker Handel AS	Oppegård, Norja	100,00	100,00
Fiesta Real Estate AS	Tallinna, Viro	100,00	100,00
Indoor Group Oy	Helsinki	100,00	100,00
Intersport Finland Oy	Helsinki	100,00	100,00
Johaston Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kenkäkesko Oy	Helsinki	100,00	100,00
Keru Kiinteistöt Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kesko Real Estate Latvia SIA	Riika, Latvia	100,00	100,00
Kesko Senukai Lithuania UAB	Vilna, Liettua	50,00	50,00
Kiinteistö Mesta Oy	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Keravan Alikervantie 77	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Sunan Hallitalo	Helsinki	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Voisalmen Liiketalo	Helsinki	100,00	100,00
Klintcenter Ab	Maarianhamina	100,00	100,00
Konekesko Oy	Helsinki	100,00	100,00
K-rauta AB	Tukholma, Ruotsi	100,00	100,00
KR Fastigheter AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00	100,00
Mežciems Real Estate SIA	Riika, Latvia	100,00	100,00
Onninen Oy	Helsinki	100,00	100,00
Plusa OÜ	Tallinna, Viro	100,00	100,00
Rake Eiendom AS	Oppegård, Norja	100,00	100,00
Ruokakesko Oy	Helsinki	100,00	100,00
VV-Auto Group Oy	Helsinki	100,00	100,00

Muiden konserniyritysten omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
Antigravity Payment System UAB	Vilna, Liettua	25,50	
App-Hallinta Oy	Helsinki	100,00	
Oy Autocarrera Ab	Helsinki	100,00	
Barker-Littoinen Oy	Espoo	100,00	
Daugavkrasts M SIA	Riika, Latvia	100,00	
Ecomtrade Sp z o.o	Varsova, Puola	100,00	
Hasti-Ari AS	Oppegård, Norja	100,00	
Indoor Group AS	Tallinna, Viro	100,00	
Inovatyvus prekybos sprendimai UAB	Vilna, Liettua	25,51	
Insofa Oy	Lahti	100,00	
Jyrängön Palvelukeskus Oy	Heinola	50,45	
K-citymarket Oy	Helsinki	100,00	
Kesko Food Russia Holding Oy	Helsinki	100,00	
Kesko Real Estate OOO	Pietari, Venäjä	100,00	
Kesko Senukai Digital UAB	Vilna, Liettua	25,50	
Kesko Senukai Estonia AS	Tallinna, Viro	50,00	
Kesko Senukai Latvia AS	Riika, Latvia	50,00	
Kespro Oy	Helsinki	100,00	
Kestra Kiinteistöpalvelut Oy	Helsinki	100,00	
Kiinteistö Oy Furupuro	Vantaa	100,00	
Kiinteistö Oy Helsingin Itäkeskus	Helsinki	100,00	
Kiinteistö Oy Hyvinkään Tuomaankulma	Hyvinkää	100,00	
Kiinteistö Oy Hyvinkään Tuuliankulma	Hyvinkää	100,00	
Kiinteistö Oy Kokkolan Kaanaanmaantie 2-4	Kokkola	64,78	
Kiinteistö Oy Kolmisopentie 3	Kuopio	100,00	
Kiinteistö Oy Kuvernöörintie 8	Helsinki	100,00	
Kiinteistö Oy Lappeenrannan Oksasenkatu 4	Helsinki	100,00	
Kiinteistö Oy Lappeenrannan Rakuunaparkki	Lappeenranta	100,00	
Kiinteistö Oy Liike-Jaako	Rovaniemi	67,88	
Kiinteistö Oy Piispansilta	Espoo	100,00	
Kiinteistö Oy Sarviniitynkatu 4	Kerava	100,00	
Kiinteistö Oy Tarkkaiikka	Oulu	100,00	
Kiinteistö Oy Vantaan Kiitoradantie 2	Vantaa	100,00	
Kiinteistö Oy Vantaan Simonsampo	Vantaa	100,00	

Kiinteistö Oy Visuveden Liiketalo	Ruovesi	100,00
K-Market Oy	Helsinki	100,00
Knuto AS	Oppegård, Norja	100,00
Konekesko Eesti AS	Tallinna, Viro	100,00
Konekesko Latvija SIA	Riika, Latvia	100,00
Konekesko Lietuva UAB	Vilna, Liettua	100,00
K Prof SIA	Riika, Latvia	100,00
K rauta SIA	Riika, Latvia	100,00
K-rauta Rus OOO	Pietari, Venäjä	100,00
K-rauta Fastigheter i Malmö AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00
KR Fastigheter i Järfälla AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00
KR Fastigheter i Linköping AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00
KR Fastigheter i Täby AB	Sollentuna, Ruotsi	100,00
LLC LR Rustaveli StP	Pietari, Venäjä	100,00
Lämpö-Tukku Oy	Helsinki	100,00
Norgros AS	Oppegård, Norja	100,00
Olarin Autokiinteistö Oy	Espoo	100,00
OMA OOO	Minsk, Valko-Venäjä	25,00
Onninen AB	Solna, Ruotsi	100,00
Onninen AS	Skedsmo, Norja	100,00
Onninen AS	Tallinna, Viro	100,00
Onninen LLP	Aktau, Kazakstan	100,00
Onninen OOO	Pietari, Venäjä	100,00
Onninen Russia Holding Oy	Helsinki	100,00
Onninen SIA	Riika, Latvia	100,00
Onninen Sp. z o.o.	Varsova, Puola	100,00
Onninen UAB	Vilna, Liettua	100,00
Parnas 11 OOO	Pietari, Venäjä	100,00
Peltosaaren Liikekeskus Oy	Riihimäki	59,67
Penktoji Projekto Bendrovė UAB	Vilna, Liettua	25,50
Polo LS SIA	Riika, Latvia	100,00
Profelco Oy	Vantaa	100,00
Rake Bergen AS	Oppegård, Norja	100,00
Romos Holdingas UAB	Kaunas, Liettua	25,00
Saele og Hollevik Trading AS	Bergen, Norja	100,00

Senukai UAB	Kaunas, Liettua	49,61
Senuku Tirdzniecibas Centrs SIA	Riika, Latvia	50,00
SPC Holding UAB	Kaunas, Liettua	50,00
Tampereen Länsikeskus Oy	Tampere	100,00
TD-Kiinteistöt Oy	Turku	100,00
TM Christensen VVS Detaljer AS	Oslo, Norja	100,00
Trøgstadveien 13 AS	Oppegård, Norja	100,00
VV-Autotalot Oy	Helsinki	100,00

Pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävät sijoitukset

Emoyhtiön omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
Graanin Liikekeskus Oy	Mikkeli	50,00	50,00
Kiinteistö Oy Itäaukio	Lahti	26,20	26,20
Kiinteistö Oy Janakkalan Linnatuuli	Janakkala	29,86	29,86
Kiinteistö Oy Joensuun Kaupunginportti	Joensuu	22,77	22,77
Kiinteistö Oy Mellunmäen Liike- ja toimintakeskus	Helsinki	23,42	23,42
Kruunuvuoren Satama Oy	Helsinki	49,00	49,00
Mercada Oy	Helsinki	33,33	33,33
Valluga-sijoitus Oy	Helsinki	46,15	46,15
Vähittäiskaupan Takaus Oy	Helsinki	34,35	34,35
Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy	Helsinki	30,00	30,00

Muiden konserniyritysten omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus, %	Emoyhtiön omistus- osuus, %
Fintorus Oy	Lappeenranta	21,40	
Mokilizingas UAB	Vilna, Liettua	12,75	
Rakentamisen MALL Oy	Helsinki	25,00	
Suomen LVIS-Tietoverkko Oy	Vantaa	20,00	

Suhteellisesti yhdisteltävät keskinäiset kiinteistöyhtiöt

Emoyhtiön ja muiden omistamat	Kotipaikka	Konsernin omistus- osuus %	Emoyhtiön omistus- osuus %
Asunto-Oy Punkalaitumen Pankkitalo	Punkalaidun	33,82	
Asunto Oy Soukan Itäinentorni	Espoo	46,60	19,31
Itäkeskuksen Pysäköintitalo Oy	Helsinki	36,16	36,16
Kiinteistö Oy Lahden Lyhytkatu 1	Lahti	50,00	50,00
Kiinteistö Oy Lukonmäen Palvelukeskus	Tampere	34,54	
Kiinteistö Oy Pälkäneen Liikekeskus	Pälkäne	84,14	
Kiinteistö Oy Ulvilan Hansa	Ulvila	42,41	42,41
Kiinteistö Oy Vantaanportin Liikekeskus	Vantaa	27,81	27,81
Koskelan Ostokeskus Oy	Oulu	29,32	
Laajasalon Liikekeskus Oy	Helsinki	50,35	
Lapin Tehdastalo Oy	Tampere	21,24	
Munkkivuoren Ostoskeskus Oy	Helsinki	30,65	30,65
Talo Oy Kalevanpuisto	Kuopio	47,60	
Voisalmen Ostoskeskus Oy	Lappeenranta	50,00	

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Emoyhtiön tuloslaskelma

€	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
Liikevaihto	307 057 226,84	43 091 016,90
Liiketoiminnan muut tuotot	145 872 845,35	157 968 731,51
Materiaalit ja palvelut	-182 055 341,10	-1 753,06
Henkilöstökulut	-78 391 983,08	-21 213 756,01
Poistot ja arvonalentumiset	-25 123 873,93	-21 156 816,18
Liiketoiminnan muut kulut	-153 377 504,75	-206 748 452,39
Liikevoitto	13 981 369,33	-48 061 029,23
Rahoitustuotot ja -kulut	10 150 624,85	-20 534 327,74
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	24 131 994,18	-68 595 356,97
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	7 253 944,92	15 486 295,81
Konserniavustus	137 567 419,37	289 585 913,15
Tulos ennen veroja	168 953 358,47	236 476 851,99
Tuloverot	-21 025 798,49	-74 658 981,88
Tilikauden tulos	147 927 559,98	161 817 870,11

Emoyhtiön tase

€	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	7 693 643,06	6 257 340,41
Muut aineettomat hyödykkeet	15 684 207,80	6 786 292,90
Ennakkomaksut	8 303 933,25	1 271 305,11
	31 681 784,11	14 314 938,42
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	85 978 000,42	77 868 955,35
Rakennukset ja rakennelmat	161 741 464,59	121 044 023,13
Koneet ja kalusto	11 989 536,91	1 481 275,98
Muut aineelliset hyödykkeet	5 206 436,83	712 088,96
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	9 260 388,69	3 900 399,35
	274 175 827,44	205 006 742,77
SIJOITUKSET		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	805 822 696,65	190 391 107,79
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä	78 255 203,86	78 255 203,86
Muut sijoitukset	7 623 896,27	10 373 702,57
	891 701 796,78	279 020 014,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Valmiit tuotteet/tavarat	46 416 088,41	-
	46 416 088,41	-
SAAMISET		
Pitkäaikainen		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	214 140 932,90	227 099 825,48
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä	57 629 471,31	57 641 471,31
Muut saamiset	5 184 785,91	2 328 804,39
	276 955 190,12	287 070 101,18

Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	144 796 523,71	712 242,35
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	625 191 943,42	839 381 775,07
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä	991 449,83	910 936,05
Lainasaamiset	2 019 258,12	-
Muut saamiset	1 638 531,21	3 925,16
Siirtosaamiset	69 232 300,91	11 149 444,76
	843 870 007,20	852 158 323,39
RAHOITUSARVOPAPERIT		
Muut arvopaperit	246 965 095,16	740 652 092,53
RAHAT JA PANKKISAAMISET	48 104 149,95	45 391 996,15
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 659 869 939,17	2 423 614 208,66

€	31.12.2016	31.12.2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	197 282 584,00	197 282 584,00
Ylikurssirahasto	197 498 010,90	197 498 010,90
Muut rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	22 753 307,40	22 753 307,40
Muut rahastot	243 415 795,55	243 415 795,55
Edellisten tilikausien voitto	592 073 306,99	673 737 292,41
Tilikauden voitto	147 927 559,98	161 817 870,11
	1 400 950 564,82	1 496 504 860,37
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	59 756 479,17	56 903 041,19
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	9 168 725,12	913 455,00
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	225 005 000,00	225 005 000,00
Suunnatut velkakirjalainat	20 083 682,01	20 083 682,01
Eläkelainat	100 000 000,00	-
Muut velat	8 238 366,94	7 258 654,09
	353 327 048,95	252 347 336,10
Lyhytaikainen		
Suunnatut velkakirjalainat	-	30 125 523,01
Saadut ennakot	39 667,98	52 373,52
Ostovelat	135 005 784,67	6 937 288,22
Velat saman konsernin yrityksille	527 926 338,03	510 084 729,57
Velat omistusyhteisyriksille	21 949 611,28	19 126 189,41
Muut velat	85 096 642,64	5 157 547,10
Siirtovelat	66 649 076,51	45 461 865,17
	836 667 121,11	616 945 516,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 659 869 939,17	2 423 614 208,66

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

€	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Tulos ennen satunnaisia eriä	24 131 994,18	-68 595 356,97
Oikaisut		
Suunnitelman mukaiset poistot	17 936 645,13	16 361 194,76
Rahoitustuotot ja -kulut	-10 150 624,85	20 534 327,74
Muut oikaisut	-31 774 213,98	55 440 430,67
	143 800,48	23 740 596,20
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	49 585 713,94	-840 197,26
Vaihto-omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	5 152 816,06	-
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	12 543 253,34	-4 046 119,66
	67 281 783,34	-4 886 316,92
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-17 959 831,97	-18 027 879,99
Saadut korot	26 198 246,35	19 415 447,46
Saadut osingot	1 975 275,20	3 767 022,20
Maksetut verot	-71 583 714,69	-23 473 972,12
	-61 370 025,11	-18 319 382,45
Liiketoiminnan rahavirta	6 055 558,71	534 896,83

Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-25 073 151,29	-9 458 291,76
Saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-2 000 758,55	197 031,14
Tytäryhtiöiden hankinnat	-280 846 572,73	-6 986 047,00
Omistusyhteisyritysten hankinnat	-	-10 997 500,00
Tytäryhtiöiden myynnit vähennettynä luovutushetken rahavaroilla	-5 000 000,00	-57 860 016,59
Osakkuus- ja yhteisyritysten pääoman palautus	-	9 446 399,83
Luovutustulot muista sijoituksista	166 095,44	-
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	29 537 990,00	79 137 019,78
Investointien rahavirta	-283 216 397,13	3 478 595,40
Rahoituksen rahavirta		
Korollisten velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	127 193 797,33	114 337 761,43
Lyhytaikaisten korollisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-237 114 236,83	-9 107 188,00
Lyhytaikaiset rahamarkkinasijoitukset	364 532 233,40	-269 234 272,08
Maksetut osingot	-248 194 233,30	-148 715 547,00
Saadut ja maksetut konserniavustukset	137 567 419,37	289 585 913,15
Omien osakkeiden hankinta	-313 793,94	-
Muut	5 737 941,24	21 212 728,94
Rahoituksen rahavirta	149 409 127,27	-1 920 603,56
Rahavarojen muutos	-127 751 711,15	2 092 888,67
Rahavarat 1.1.	234 321 700,54	232 228 811,87
Rahavarat 31.12.	106 569 989,39	234 321 700,54

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Kesko Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain (FAS) mukaisesti.

Tilikauden 2016 aikana Kesko-konsernin emoyhtiöön Kesko Oyj:öön ovat sulautuneet K-talousohjelmakeskus Oy, K-Plus Oy, K-instituutti Oy, Rautakesko Oy, Musta Pörssi Oy ja Keslog Oy.

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla sekä mahdollisilla arvonalennuksilla.

Poistoajat

Muut pitkävaikutteiset menot	5–20 vuotta
IT-ohjelmistot ja lisenssit	3–5 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla.

Poistoajat

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta.

Tavallisimmat arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	10–33 vuotta
Rakennusten osat	8 vuotta
Koneet ja kalusto	25 %:n menojäännöspoisto
Autot ja kuljetuskalusto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5–14 vuotta

Maa-alueista ei ole tehty poistoja. Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoeron muutos yhteensä vastaavat EVL-poistoja. Poistoeron muutos on käsitelty tilinpäätössiirtoina.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on esitetty liukuvan keskihankintahinnan mukaisesti välittömän hankintamenoa tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on arvostettu hankintamenoa tai sitä alempaan käypään arvoon.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu euroiksi käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Jos saaminen tai velka on sidottu kiinteään kurssiin, sitä on käytetty muuntamisessa. Kurssierot on kirjattu tilinpäätökseen tulosvaikutteisesti.

Johdannaissopimukset

Korkojohdannaiset

Korkojohdannaisia käytetään muokkaamaan lainojen korkosidonnaisuusaikaa. Tavoiteduraatio on kolme vuotta ja sen sallitaan vaihdella puolentoista ja neljän vuoden välillä. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat kirjataan tilikauden aikana korkotuotoiksi tai -kuluiksi sulkemispäivän mukaan. Tilinpäätöksessä avoimet korkotermiini-, -futuuri-, -optio- ja -swap-sopimukset arvostetaan käypään arvoon, mutta realisoitumattomia arvonnousuja ei tulouteta. Mahdolliset arvostustappiot kirjataan korkokulukuksi.

Valuuttajohdannaiset

Valuuttajohdannaisia käytetään sekä translaatio- että transaktioriskiltä suojautumiseen. Valuuttatermiinit arvostetaan tilinpäätöspäivän termiinikurssiin. Avoimien johdannaissopimusten kurssierot kirjataan rahoituseriin. Jos johdannaisella on suojattu valuuttamääräistä tase-erää, on arvonnousu kirjattu tase-erän muutosta vastaan. Optiosopimusten osalta preemiot sisältyvät taseen siirtyviin eriin, kunnes ne eräännyvät tai arvonnousu tilinpäätöspäivänä edellyttää tulokseen kirjaamista.

Hyödykejohdannaiset

Kesko Oyj:n tytäryhtiö Ankkuri-Energia Oy käyttää sähköjohdannaisia konsernin ja sen kauppiaiden energiakustannusten tasaamiseen. Kesko Oyj on ulkoinen vastapuoli pankin kanssa tehdyissä sähköjohdannaisissa ja tekee sisäisen suojauksen vastaavaan hintaan Ankkuri-Energia Oy:n kanssa. Kesko Oyj:llä ei missään vaiheessa ole johdannaisspositiota eikä näin ollen myöskään tulosvaikutusta. Sähkön hintariskiä tarkastellaan viiden vuoden aikajänteellä. Tilikauden aikana toimitetun sähkön hintaa suojaavien johdannaisten osalta arvonnousut kirjataan Keskoissa rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Tulevaisuuden ostoja suojaavien sopimusten realisoitumattomia voittoja ja tappioita ei ole kirjattu tuloslaskelmaan.

Eläkejärjestelyt

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja vapaaehtoinen lisäeläketurva pääosin Keskon Eläkekassan kautta. Eläkemenot on kirjattu kuluksi tuloslaskelmaan.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina on taseessa esitetty erä, joihin on sopimuksin tai muutoin sitouduttu, mutta jotka eivät ole vielä realisoituneet. Pakollisten varausten muutokset sisältyvät tuloslaskelmaan. Konsernin harjoittaman liiketoiminnan käytöstä poistuneiden tyhjen vuokratilojen vuokravastuu samoin kuin vastaavien tilojen ulkopuolisille vuokrauksesta aiheutuvat tappiot on käsitelty pakollisena varauksena.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden tuloksen perusteella lasketut tuloverot sekä aikaisemmilta tilikausilta maksuunpannut tai palautetut verot. Laskennallisia veroja ei kirjata emoyhtiön tuloslaskelmaan ja taseeseen.

Tuloslaskelman liitetiedot

Liite 2. Liikevaihto toimialoittain

Milj.€	2016	2015
Rautakauppa	165,9	-
Muut	141,1	43,1
Yhteensä	307,1	43,1

Tilikauden 2016 aikana Kesko-konsernin emoyhtiöön Kesko Oyj:öön ovat sulautuneet K-talousohjelmakeskus Oy, K-Plus Oy, K-instituutti Oy, Rautakeskus Oy, Musta Pörssi Oy ja Keslog Oy.

Liite 3. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj.€	2016	2015
Kiinteistöjen ja osakkeiden myyntivoitot	2,2	57,7
Vuokratuotot	84,5	99,5
Palvelukorvaukset	9,0	-
Fuusiovoitot	46,2	-
Muut	3,8	0,7
Yhteensä	145,9	158,0

Liite 4. Henkilökunnan lukumäärä keskimäärin

	2016	2015
Kesko Oyj	716	180
Yhteensä	716	180

Liite 5. Henkilöstökulut

Milj. €	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-64,6	-17,8
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-10,6	-2,6
Muut henkilösivukulut	-3,2	-0,8
Yhteensä	-78,4	-21,2

Johdon palkat ja palkkiot

Milj. €	2016	2015
Toimitusjohtaja	1,3	1,0
Hallituksen jäsenet	0,3	0,4
Yhteensä	1,6	1,4

Johdon palkat ja palkkiot on esitetty henkilöittäin eriteltynä konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Liite 6. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. €	2016	2015
Suunnitelman mukaiset poistot	-17,9	-16,4
Arvonalentumiset, pysyvät vastaavat	-7,2	-4,8
Yhteensä	-25,1	-21,2

Liite 7. Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2016	2015
Vuokrakulut	-57,9	-51,4
Markkinointikulut	-44,5	-3,7
Kiinteistöjen ja kauppapaikkojen hoito	-8,2	-5,6
Tietoliikennekulut	-25,9	-24,4
Fuusiotappiot	-0,2	-
Muut liikekulut	-16,8	-121,6
Yhteensä	-153,4	-206,7

Vuoden 2015 muihin liikekuluihin sisältyy Anttilan myyntitappio 107,6 milj. euroa.

Tilintarkastajien palkkiot

Milj. €	2016	2015
Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers		
Tilintarkastus	0,2	0,3
Veroneuvonta	0,0	0,1
Muut palvelut	0,2	0,4
Yhteensä	0,4	0,8

Liite 8. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2016	2015
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	1,4	3,8
Osakkeiden myyntivoitot	0,2	-
Sijoitusten myyntivoitot	0,6	-
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista yhteensä	2,1	3,8
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	17,1	15,0
Muut	11,8	18,6
Korko- ja rahoitustuotot yhteensä	29,0	33,6
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		
Arvon alentumiset osakkeista	-2,8	-26,5
Arvon alentumiset muista sijoituksista	0,0	-1,1
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	-2,8	-27,6
Korko- ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	-2,2	-2,7
Muut	-15,9	-27,6
Korko- ja rahoituskulut yhteensä	-18,1	-30,3
Yhteensä	10,2	-20,5

Liite 9. Tilinpäätössiirrot

Milj. €	2016	2015
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus	7,3	15,5
Saadut konserniavustukset	216,2	306,0
Annetut konserniavustukset	-78,7	-16,4
Yhteensä	144,8	305,1

Liite 10. Pakollisten varausten muutokset

Milj. €	2016	2015
Fuusioissa siirtyneet	5,3	-
Muut muutokset	3,0	0,7
Yhteensä	8,3	0,7

Liite 11. Tuloverot

Laskennalliset verot

Laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei ole merkitty taseeseen. Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirtojen kertymästä on 12,0 milj. euroa. Muiden laskennallisten verovelkojen tai -saamisten määrä ei ole olennainen.

Taseen liitetiedot

Liite 12. Aineettomat hyödykkeet

Milj. €	2016	2015
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	9,5	9,0
Lisäykset	5,7	0,6
Vähennykset	-0,0	-0,1
Siirrot erien välillä	0,1	0,1
Hankintameno 31.12.	15,3	9,5
Kertyneet poistot		
Kertyneet poistot 1.1.	-3,2	-1,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-2,0	0,0
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	-2,4	-1,9
Kertyneet poistot 31.12.	-7,6	-3,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	7,7	6,3
Muut aineettomat hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	20,2	15,6
Lisäykset	68,1	2,1
Vähennykset	-5,4	-
Siirrot erien välillä	0,6	2,5
Hankintameno 31.12.	83,5	20,2
Kertyneet poistot		
Kertyneet poistot 1.1.	-13,4	-6,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-51,7	-
Tilikauden poisto ja arvonalentumiset	-2,7	-7,1
Kertyneet poistot 31.12.	-67,8	-13,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,7	6,8

Ennakkomaksut		
Hankintameno 1.1.	1,3	3,6
Lisäykset	7,8	0,7
Vähennykset	-0,1	-0,4
Siirrot erien välillä	-0,7	-2,6
Hankintameno 31.12.	8,3	1,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	8,3	1,3

Liite 13. Aineelliset hyödykkeet

Milj. €	2016	2015
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	77,9	93,4
Lisäykset	14,0	1,5
Vähennykset	-5,9	-17,0
Hankintameno 31.12.	86,0	77,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	86,0	77,9
Rakennukset ja rakennelmat		
Hankintameno 1.1.	262,1	365,8
Lisäykset	61,6	0,9
Vähennykset	-8,6	-104,7
Siirrot erien välillä	1,3	0,1
Hankintameno 31.12.	316,4	262,1
Kertyneet poistot 1.1.	-141,1	-178,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-3,0	48,4
Tilikauden poisto	-10,6	-11,2
Kertyneet poistot 31.12.	-154,7	-141,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	161,7	121,0
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	11,8	15,6
Lisäykset	47,4	0,2
Vähennykset	-10,4	-4,1
Siirrot erien välillä	2,2	-
Hankintameno 31.12.	51,0	11,8

Kertyneet poistot 1.1.	-10,3	-13,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-26,9	3,2
Tilikauden poisto	-1,8	-0,5
Kertyneet poistot 31.12.	-39,0	-10,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	12,0	1,5
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	3,0	8,1
Lisäykset	6,7	0,0
Vähennykset	-0,2	-5,2
Siirrot erien välillä	-	0,0
Hankintameno 31.12.	9,5	3,0
Kertyneet poistot 1.1.	-2,3	-4,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1,6	2,7
Tilikauden poisto	-0,4	-0,5
Kertyneet poistot 31.12.	-4,3	-2,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	5,2	0,7
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.	3,9	0,5
Lisäykset	9,2	3,5
Vähennykset	-0,3	0,0
Siirrot erien välillä	-3,5	-0,1
Hankintameno 31.12.	9,3	3,9
Kirjanpitoarvo 31.12.	9,3	3,9

Liite 14. Sijoitukset

Milj. €	2016	2015
Osuudet konserniyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	244,7	309,9
Lisäykset	724,8	7,6
Vähennykset	-134,4	-72,9
Hankintameno 31.12.	835,1	244,7
Arvonlennukset 1.1.		
Arvonlennukset 1.1.	-54,3	-55,9
Vähennysten kertyneet arvonlennukset	27,8	28,1
Tilikauden arvonlennus	-2,8	-26,5
Arvonlennukset 31.12.	-29,3	-54,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	805,8	190,4
Osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Hankintameno 1.1.	78,3	76,7
Lisäykset	-	11,0
Pääoman palautus	-	-9,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	78,3	78,3
Muut sijoitukset		
Hankintameno 1.1.	10,4	9,5
Lisäykset	1,2	2,7
Vähennykset	-1,3	-1,8
Hankintameno 31.12.	10,2	10,4
Tilikauden arvonlennus		
Tilikauden arvonlennus	-2,6	-
Arvonlennukset 31.12.	-2,6	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	7,6	10,4

Kesko Oyj:n omistukset muissa yrityksissä 31.12.2016 on esitetty eriteltynä konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Liite 15. Saamiset

Milj. €	2016	2015
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Pitkäaikainen		
Lainasaamiset	214,1	217,1
Pääomalainat	-	10,0
Pitkäaikainen yhteensä	214,1	227,1
Lyhytaikainen		
Myyntisaamiset	44,0	5,6
Lainasaamiset	570,1	832,7
Siirtosaamiset	11,1	1,1
Lyhytaikainen yhteensä	625,2	839,4
Yhteensä	839,3	1 066,5

Milj. €	2016	2015
Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	57,5	57,5
Muut saamiset	0,1	0,1
Pitkäaikainen yhteensä	57,6	57,6
Lyhytaikaiset saamiset		
	1,0	0,9
Yhteensä	58,6	58,5

Kesko Oyj on antanut pitkäaikaisen lainan yhteisyritykselleen Mercada Oy:lle, 56,0 milj. euroa.

Milj. €	2016	2015
Sirtosaamiset		
Verot	20,7	0,0
Henkilöstökulut	6,2	0,5
Muut	42,4	10,6
Yhteensä	69,2	11,1

Liite 16. Oma pääoma

Milj. €	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Käyttö- rahasto	SVOP	Kertyneet voitto- varat	Oma pääoma
Oma pääoma 1.1.2015	197,3	197,5	243,4	22,8	818,0	1 478,9
Osingonjako					-148,7	-148,7
Omat osakkeet					4,7	4,7
Siirto lahjoitusvaroihin					-0,3	-0,3
Tilikauden tulos					161,8	161,8
Oma pääoma 31.12.2015	197,3	197,5	243,4	22,8	835,5	1 496,5
Osingonjako					-248,2	-248,2
Omat osakkeet					5,0	5,0
Siirto lahjoitusvaroihin					-0,3	-0,3
Tilikauden tulos					147,9	147,9
Oma pääoma 31.12.2016	197,3	197,5	243,4	22,8	740,0	1 400,9

Laskelma voitonjakokelpoisista varoista	2016	2015
Muut rahastot	266,2	266,2
Edellisten tilikausien voitto	592,1	673,7
Tilikauden voitto	147,9	161,8
Yhteensä	1 006,2	1 101,7

Emoyhtiön osakkeiden jakautuminen	Kpl
A-osakkeet	31 737 007
B-osakkeet	68 282 745
Yhteensä	100 019 752

Osakkeiden äänimäärät	Ääniä
A-osake	10
B-osake	1

Hallituksen valtuudet hankkia ja luovuttaa omia osakkeita

Varsinainen yhtiökokous 4.4.2016 hyväksyi hallituksen ehdotuksen sen valtuuttamiseksi päättämään enintään 1 000 000 yhtiön oman B-osakkeen hankkimisesta. Valtuutus on voimassa 30.9.2017 saakka. Hallituksella on lisäksi varsinaisen yhtiökokouksen 13.4.2015 antama, 30.6.2018 asti voimassa oleva valtuutus antaa enintään 20 000 000 uutta B-osaketta. Lisäksi Keskon varsinainen yhtiökokous 4.4.2016 valtuutti yhtiön hallituksen päättämään yhteensä enintään 1 000 000 yhtiön hallussa olevan oman B-osakkeen luovuttamisesta. Valtuutus on voimassa 30.6.2020 saakka.

Omat osakkeet

Hallitus on yhtiökokouksen valtuuttamana hankkinut tilikaudella 2011 yhteensä 700 000 omaa B-osaketta (hankintahinta 23,7 milj. euroa) ja tilikaudella 2014 yhteensä 500 000 omaa B-osaketta (hankintahinta 16,1 milj. euroa). Osakkeista maksetut kokonaishinnat on vähennetty omaan pääomaan sisältyvistä voittovaroista. Osakkeet ovat yhtiön hallussa omina osakkeina ja yhtiön hallituksella on oikeus luovuttaa niitä. Hallitus on jakanut omien osakkeiden osakeantivaltuuksien ja Keskon osakepalkkiojärjestelmien ehtojen mukaisten ansaintakriteerien täyttymisen perusteella ansaintajakson 2014 perusteella yhteensä 120 022 ja ansaintajakson 2015 perusteella yhteensä 139 724 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta ansaintajaksojen kohderyhmään kuuluneille. Omien osakkeiden luovutuksista on kerrottu pörssitiedotteilla 1.4.2015, 7.4.2015, 17.3.2016 ja 27.4.2016. Tilikauden aikana yhtiölle on palautunut yhteensä 8 256 jo jaettua osaketta osakepalkkiojärjestelmän ehtojen mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli 746 109 omaa B-osaketta (877 577 B-osaketta). Näiden osakkeiden hankintameno 23,5 milj. euroa (27,5 milj. euroa) on vähennetty omaan pääomaan sisältyvistä voittovaroista.

Liite 17. Pakolliset varaukset

Milj. €	2016	2015
Vuokravastuut	8,0	-
Muut pakolliset varaukset	1,2	0,9
Yhteensä	9,2	0,9

Liite 18. Pitkäaikainen vieras pääoma

Kesko Oyj laski 10.6.2004 liikkeelle Yhdysvalloissa 120 milj. USD:n arvosta suunnattuja velkakirjalainoja (USD Private Placement). Järjestely käsittää kolme kertalyhenteistä lainaerää. Ensimmäinen lainaerä (60 milj. USD) erääntyi maksettavaksi vuonna 2014 ja toinen lainaerä (36 milj. USD) erääntyi vuonna 2016. Kolmas lainaerä (24 milj. USD) erääntyy vuonna 2019. Kesko on suojannut lainan valuutan- ja koronvaihtosopimuksin ja noudattaa suojauslaskentaa ko. järjestelyn osalta. Lainan suojaamiseen käytettyjen valuuttajohdannaisten käypä arvo oli tilinpäätöspäivänä +2,7 milj. euroa ja korkojohdannaisten käypä arvo oli -0,1 milj. euroa. Lainan pääoma on 20,1 milj. euroa ja kiinteä korko 6,2 %.

Kesko Oyj laski 11.9.2012 liikkeelle 250 milj. euron määräisen joukkovelkakirjalainan. Lainan kuponkikorko on kiinteä 2,75 %. Laina erääntyy maksettavaksi kuuden vuoden kuluttua lainan liikkeeseen laskusta.

Liite 19. Lyhytaikainen vieras pääoma

Milj. €	2016	2015
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1,8	0,2
Muut velat	520,9	507,3
Siirtovelat	5,2	2,6
Yhteensä	527,9	510,1
Velat omistusyhteisyrityksille		
Siirtovelat	0,0	0,1
Muut velat	21,9	19,0
Yhteensä	21,9	19,1
Siirtovelat		
Henkilöstökulut	34,0	3,8
Muut	32,6	41,7
Yhteensä	66,6	45,5

Liite 20. Korottomat velat

Milj. €	2016	2015
Lyhytaikainen vieras pääoma	258,1	57,1
Pitkäaikainen vieras pääoma	8,2	7,3
Yhteensä	266,3	64,4

Liite 21. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

Milj. €	2016	2015
Kiinteistökiinnitykset		
Konserniyhtiöiden puolesta	4	4
Pantatut osakkeet	58	28
Takaukset		
Konserniyritysten puolesta	72	81
Muut vastuut ja vastuusitoumukset		
Omasta puolesta	15	4
Vuokravastuut koneista ja kalustosta		
Vuoden sisällä erääntyvät	4	1
Myöhemmin erääntyvät	7	1
Vuokravastuut kiinteistöistä		
Vuoden sisällä erääntyvät	104	40
Myöhemmin erääntyvät	400	156

Valuuttariskit

Yhtiön liiketoiminnan tulokseen vaikuttaa yhtiön myöntämän käyttöpääomarahoituksen määrä sen ulkomaisille tytäryhtiöille ja osin myös konsernin emoyhtiönä tytäryhtiöiden suojaukset emoaan vastaan.

Valuuttariskiä suojataan käyttämällä valuuttajohdannaisia vahvistetun valuuttariskipolitiikan mukaisesti. Valuuttajohdannaisten käypä arvo lasketaan arvostamalla ne tilinpäätöspäivän markkinahintoihin.

Johdannaisten arvostus perustuu suoraan markkinoilta saataviin tietoihin eli on luokiteltu tasolle 2. Näiden johdannaisten maksimiluottoriski on niiden käypä arvo tilinpäätöspäivänä.

Johdannaisten arvostustulokset kirjataan tulosvaikutteisesti rahoituseriin.

Yhtiön transaktiopoistio 31.12.2016 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Transaktioriski	-20,2	19,6	22,4	16,5	14,4	0,0
Suojaavat johdannaiset	31,3	-12,0	-18,2	-9,1	-17,6	0,0
Avoin positio	11,1	7,6	4,2	7,4	-3,1	0,0

Yhtiön transaktiopoistio 31.12.2015 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Transaktioriski	-19,7	-11,2	23,9	0,0	13,4	0,0
Suojaavat johdannaiset	29,4	3,8	-18,7	0,0	-16,7	0,0
Avoin positio	9,7	-7,4	5,1	0,0	-3,3	0,0

Transaktiopoistion herkkyysoanalyysissä on laskettu, mikä olisi yhtiön valuuttamääräisten ostojen sekä suojaavien valuuttajohdannaisten tulosvaikutus, jos kurssimuutos olisi +/- 10 %.

Herkkyysoanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2016 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Muutos +/-10 %	1,1	0,8	0,4	0,7	-0,3	0,0

Herkkyysoanalyysi, vaikutus tulokseen ennen veroja 31.12.2015 Milj. €	USD	SEK	NOK	PLN	RUB	BYN
Muutos +/-10 %	1,0	-0,7	0,5	0,0	-0,3	0,0

Johdannaiset

Johdannaissopimusten käyvät arvot Milj. €	31.12.2016 Posi- tiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2016 Nega- tiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2015 Posi- tiivinen käypä arvo (tasearvo)	31.12.2015 Nega- tiivinen käypä arvo (tasearvo)
Valuuttajohdannaiset	4,4	-5,4	12,2	-2,3

Johdannaissopimusten nimellismäärät Milj. €	31.12.2016 Nimellis- määrä	31.12.2015 Nimellis- määrä
Valuuttajohdannaiset	213,7	302,8

Kaikki valuuttajohdannaiset erääntyvät vuoden 2017 aikana.

Milj. €	2016	Käypä arvo	2015	Käypä arvo
Johdannaissopimuksista johtuvat vastuut				
Kohde-etuuksien arvot 31.12.				
Korkojohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	40	-0,1	100	-0,0
Valuuttajohdannaiset				
Termiini- ja futuurisopimukset	193	-3,6	252	5,1
Konsernin ulkoiset	174	-2,9	225	5,8
Konsernin sisäiset	19	-0,7	26	-0,6
Optiosopimukset				
Ostetut, konsernin sisäiset	0	-0,0	0	-0,0
Asetetut, konsernin sisäiset	0	-0,0	1	-0,0
Valuutanvaihtosopimukset	20	2,7	50	4,9

Hyödykejohdannaiset				
Sähköjohdannaiset	22	0,0	19	-0,0
Konsernin ulkoiset	11	-1,7	9	-7,2
Konsernin sisäiset	11	1,7	9	7,2

Liite 22. Rahavirtalaskelman rahavarat

Milj. €	2016	2015
Myytävissä olevat rahoitusvarat	58,5	188,9
Rahavarat	48,1	45,4
Yhteensä	106,6	234,3

Rahavirtalaskelmassa rahavaroina käsitellään taseen rahavarojen lisäksi myytävissä olevista rahoitusvaroista ne erät, jotka erääntyvät kolmen kuukauden kuluessa hankinta-ajankohdasta lukien.

Liite 23. Lähipiiri

Kesko Oyj:n lähipiiriin kuuluvat yhtiön johtohenkilöt (hallitus, pääjohtaja ja johtoryhmä), heidän määräysvallassaan olevat yhtiöt, tytäryhtiöt, osakkuus- ja yhteisytykset sekä Keskon Eläkekassa. Tytäryhtiöt sekä osakkuus- ja yhteisytykset on lueteltu erillisessä liitteessä Kesko-konsernitilinpäätöksessä (liite 37).

Keskon hallituksen jäseniä toimii K-kauppiaina. Kesko Oyj myy tavaroita ja palveluita heidän määräysvallassaan oleville yrityksille. Tavaroiden ja palvelujen myynnit lähipiirille ovat toteutuneet yleisillä markkinaehdoilla ja perustuvat markkinahintoihin.

Allekirjoitukset

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset

Helsingissä, 1. päivänä helmikuuta 2017

Esa Kiiskinen

Mikael Aro

Jännica Fagerholm

Matti Kyytsönen

Matti Naumanen

Anu Nissinen

Toni Pokela

Mikko Helander
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä, 1. päivänä helmikuuta 2017

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Mikko Nieminen
KHT

Luettelo kirjanpito- ja tositelajeista sekä säilytystavoista vuonna 2016

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Tilinpäätös		Tilinpäätös ja toimintakertomuksessa on esitetty kirjanpitolain edellyttämä toimintakertomus, tilinpäätös sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistoista	Paperilla konsernitalouden arkistossa.
Tase-erittelyt		Muodostetaan manuaalisesti pääkirjatapahtumien pohjalta	Paperilla SSC:n arkistossa ja/tai sähköisesti Ondemandissa
Pääkirja		Muodostetaan pääkirjatapahtumien pohjalta	Sähköisesti Ondemandissa
Päiväkirja		Muodostetaan pääkirjatapahtumien pohjalta	Sähköisesti Ondemandissa
Pääkirjatositteet	SA, SC, VA, ZM, Y3, ZT, ZU, ZZ, SD, ZV, ZQ, F6	Pääkirjatositteet viedään pääkirjanpitoon manuaalisesti	Paperitositteet säilytetty SSC:n arkistossa ja isot tositteiden liitteet on tallennettu CD-levylle, joka myös säilytetty SSC:n arkistossa
Pääkirjatositteet, kauden vaiheajot	ZK, ZL	Kauden vaihe ajot ajetaan manuaalisesti SAP järjestelmässä	Paperitositteet säilytetty SSC:n arkistossa ja isot tositteiden liitteet on tallennettu CD-levylle, joka myös säilytetty SSC:n arkistossa
Tilinpäätöksen liitetietosisitteet	TP	Tilinpäätös ja toimintakertomuksen liitetietojen laskelmat	Paperitositteet säilytetty SSC:n arkistossa ja isot tositteiden liitteet on tallennettu CD-levylle, joka myös säilytetty SSC:n arkistossa
Ostoreskontra		Ostoreskontran tapahtumat ovat osa SAP järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Kuluostolaskut	X6, X7, X8, X9, FB, KG, KR	Workflow -järjestelmä on osa SAP järjestelmää ja on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Kuluostolaskut, kiinteistövuokrat	XK	Resap vuokrahallinta järjestelmä on osa SAP järjestelmää ja on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Kuluostolaskut, Keslog Kuti	XM, XP	Tehdään Kuti -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Varastostolaskut	RN, RE, UE, ZN	Tehdään SAP ERP -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Tehdasostolaskut	Z1, Z2, Z3, Z5, BX, MX, XP	Tehdään SAP ERP -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Viljaostolaskut	X2	Tehdään Axapta -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa

Myyntireskontra		Myyntireskontran tapahtumat ovat osa SAP järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Palvelumyyntilaskut	XF, XB, DR, Z4, ZI	Tehdään Kuti tai Portti -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Palvelumyyntilaskut	Z4, Z5, ZI, DG, DR, XB, XZ, YZ	Tehdään SAP ERP -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Palvelumyyntilaskut, kiinteistövuokrat	XA	Resap vuokrahallinta järjestelmä on osa SAP järjestelmää ja on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Varastomyyntilaskut	RV	Tehdään SAP ERP -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Tehdasmyyntilaskut	FD, FE, FF	Tehdään SAP ERP -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Viljamyntilaskut	X1	Tehdään Axapta -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Varastokirjanpito	WA, WI, WL, WN, KP, PR, ZO	Varastokirjanpidon tapahtumat ovat osa SAP ERP järjestelmää ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Paperilla SSC:n arkistossa ja sähköisesti Ondemandissa
Inventointiositteet ja aineisto	WI, WL	Varastokirjanpidon tapahtumat ovat osa SAP ERP järjestelmää ja tapahtumat siirretään ERP-split liittymällä pääkirjanpitoon	Paperilla SSC:n arkistossa
Pysyvien vastaavien kirjanpito	AA, AF	Pysyvien vastaavien kirjanpidon tapahtumat ovat osa SAP järjestelmää, joka on integroitu suoraan pääkirjanpitoon	Sähköisesti Ondemandissa
Palkkakirjanpito	Y6	Tehdään Fenix palkanlaskenta - järjestelmässä ja tapahtumat siirretään liittymällä pääkirjanpitoon	Sähköisesti Rondo R8:ssa
Plusa	YZ		
Matkalaskut	ZF	Tehdään Travel matkalasku -järjestelmässä ja tapahtumat siirretään liittymällä pääkirjanpitoon	Paperilla SSC:n arkistossa
Tiliotteet	ZB, ZC, ZR, ZA, KZ, DZ, B0, B1, B8, B9, AC, AB	Tapahtumat muodostuvat SAP IHC - järjestelmässä ja siirretään liittymällä pääkirjanpitoon. Tapahtumat haetaan pankista ja siirretään myynti- ja ostoreskontraan tai pääkirjaan tapahtumakohtaisesti.	Sähköisesti Ondemandissa tai paperilla SSC:n arkistossa

Sähköisessä muodossa arkistoitu kirjanpidon aineisto on tallennettuna palvelimella, joka sijaitsee Espoossa. Pysyvään säilytykseen tarkoitettu tietoväline ja sen sisältö on kuvattu erillisessä kuvauksessa, joka löytyy CD:lle tallennetusta arkistoinnin käyttöohjeesta. Muu kirjanpitoaineisto ja CD säilytetään sopimuksen mukaisesti joko yhtiön tai SSC:n toimitiloissa.